

NARODNE NOVINE

SLUŽBENI LIST REPUBLIKE HRVATSKE

GODIŠTE CLXXXVII, BROJ 141, ZAGREB, 19. STUDENOGA 2025. ISSN 0027-7932

S A D R Ź A J

STRANICA

2099 Pravilnik o postupanju s oduzetom i ustupljenom robom.....	1
2100 Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o evidenciji uporabe poljoprivrednog zemljišta	9
2101 Odluka o prostornom i vremenskom ograničenju obavljanja gospodarskog ribolova na moru okružujućom mrežom plivarićom – srdelarićom	15
2102 Indeks potrošačkih cijena u listopadu 2025.	16
2103 Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske broj: U-III-2537/2024 od 1. listopada 2025.	16
2104 Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske broj: U-III-2213/2023 od 7. listopada 2025.....	21
2105 Odluka i Rješenje Ustavnog suda Republike Hrvatske broj: U-III-5189/2024 od 7. listopada 2025...	23

MINISTARSTVO FINACIJA

2099

Na temelju članka 48. Zakona o provedbi carinskog zakonodavstva Europske unije (»Narodne novine«, broj 40/16 i 52/25) te članka 38. stavka 3. Zakona o sustavu državne uprave (»Narodne novine«, broj 66/19 i 155/23) ministar financija, uz prethodnu suglasnost ministra vanjskih i europskih poslova donosi

PRAVILNIK

O POSTUPANJU S ODUZETOM I USTUPLJENOM ROBOM

DIO I. UVODNE ODREDBE

Predmet propisa

Članak 1.

(1) Ovim Pravilnikom propisuju se način provedbe i postupanja sudionika u postupcima prikupljanja, smještaja, čuvanja i prodaje oduzete i ustupljene robe te način obračuna i raspodjele sredstava dobivenih prodajom, postupak besplatne dodjele oduzete i ustupljene robe, način rada i detaljnije zadaće Povjerenstva Carinske uprave za besplatnu dodjelu robe i način postupanja sudionika postupka besplatne dodjele ustupljene i oduzete robe te uništenja robe.

(2) Roba iz stavka 1. ovoga članka je roba koja nije roba Europske unije, a oduzeta je ili ustupljena u korist Republike Hrvatske u postupcima koje vodi Ministarstvo financija, Carinska uprava (u daljnjem tekstu: Carinska uprava) iz nadležnosti primjene carinskog zakonodavstva te s njime povezanih propisa Republike Hrvatske.

Provedba pravno obvezujućih akata Europske unije

Članak 2.

Ovim pravilnikom osigurava se provedba Uredbe (EU) br. 952/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 9. listopada 2013. o Carinskom zakoniku Unije (SL L 269, 10. 10. 2013).

Odgovarajuća primjena propisa

Članak 3.

Odredbe ovoga Pravilnika odgovarajuće se primjenjuju i na postupanje s robom:

1. koja je privremeno oduzeta:

a) u skladu s člankom 30. Zakona o provedbi carinskog zakonodavstva Europske unije (u daljnjem tekstu: Zakon)

b) za potrebe vođenja kaznenog ili prekršajnog postupka o nepravilnostima koje je Carinska uprava utvrdila u postupcima koje vodi iz nadležnosti primjene carinskog zakonodavstva te s njime povezanih propisa Republike Hrvatske

2. po nalogu ili uputi pravosudnih tijela.

Nadležni područni carinski ured

Članak 4.

(1) Postupanje s robom sukladno odredbama ovoga Pravilnika provodi područni carinski ured nadležan prema mjestu oduzimanja robe ili ustupa robe.

(2) Iznimno od stavka 1. ovoga članka, ravnatelj Carinske uprave može, za cjelovito ili određeno postupanje sukladno odredbama ovoga Pravilnika, odrediti drugi područni carinski ured, ako bi takvo određenje bilo primjerenije za postizanje svrhe učinkovitog i ekonomičnog postupanja s robom.

Vođenje evidencije

Članak 5.

(1) O postupanju s robom sukladno odredbama ovoga Pravilnika područni carinski ured vodi evidenciju u informacijskom sustavu Carinske uprave.

(2) Evidencija iz stavka 1. ovoga članka osigurava praćenje podataka o kretanju robe do završnog uređenja njezinog položaja.

DIO II.

PRIKUPLJANJE, SMJEŠTAJ I ČUVANJE ROBE

Organiziranje radnji prikupljanja, smještaja i čuvanja robe

Članak 6.

U provođenju radnji prikupljanja, smještaja i čuvanja robe područni carinski ured organizira:

1. preuzimanje robe
2. unos podataka u evidenciju iz članka 5. ovoga Pravilnika
3. skrb o robi
4. predaju robe za završno uređenje njezinog položaja.

Preuzimanje robe

Članak 7.

O preuzimanju robe sastavlja se zapisnik koji minimalno sadrži sljedeće podatke:

1. o mjestu preuzimanja robe
2. o osobi od koje:
 - a) se preuzima roba
 - b) je roba oduzeta ili koja je robu ustupila u korist Republike Hrvatske
3. o ispravi:
 - a) iz koje je vidljiv razlog preuzimanja robe (rješenje i sl.)
 - b) koja se odnosi na robu
4. koji omogućuju pouzdano identificiranje robe (naziv, vrsta, količina, tehnički i drugi osnovni podaci o robi), s kratkim navođenjem općeg stanja robe.

Prostor za smještaj i čuvanje robe

Članak 8.

Kod provođenja radnji smještaja i čuvanja robe područni carinski ured vodi računa da je prostor odgovarajući za:

1. kvalitetno držanje robe uzimajući u obzir i njezina prirodna svojstva

2. ispunjenje posebnih uvjeta koji se zahtijevaju sukladno posebnim propisima

3. provođenje carinskog nadzora.

DIO III.

RASPOLAGANJE ODUZETOM I USTUPLJENOM ROBOM

GLAVA I.

ODREĐENJE RASPOLAGANJA

Opseg određenja raspolaganja

Članak 9.

(1) Za oduzetu i ustupljenu robu za koju je utvrdio pravo raspolaganja područni carinski ured sukladno carinskom zakonodavstvu i posebnim propisima određuje hoće li se roba:

1. prodati:

a) u postupku javne prodaje robe u skladu s člankom 44. Zakona

b) u postupku neposredne prodaje robe u skladu s člankom 46. Zakona

2. besplatno dodijeliti:

a) u postupku besplatne dodjele robe u skladu s člankom 45. Zakona

b) u postupku žurne besplatne dodjele robe u skladu s člankom 46. Zakona.

(2) Za određenje postupanja iz stavka 1. točke 1. podtočke a) ovoga članka potrebna je prethodna suglasnost Središnjeg ureda Carinske uprave (u daljnjem tekstu: Središnji ured).

(3) Iznimno od stavka 1. ovoga članka, u slučajevima propisanim ovim Pravilnikom područni carinski ured može odrediti uništenje robe.

GLAVA II.

JAVNA PRODAJA ROBE

POGLAVLJE I.

OPĆE ODREDBE

Povjerenstvo za javnu prodaju oduzete i ustupljene robe

Članak 10.

(1) Za provođenje postupka javne prodaje robe pročelnik područnog carinskog ureda imenuje Povjerenstvo za javnu prodaju oduzete i ustupljene robe (u daljnjem tekstu ove Glave: Povjerenstvo).

(2) Povjerenstvo se sastoji od predsjednika i dva člana.

(3) Predsjednik i članovi Povjerenstva te njihove zamjene imenuju se, za razdoblje od dvije godine, iz redova službenika područnog carinskog ureda, s time da se predsjednik i zamjenik predsjednika Povjerenstva imenuju iz redova službenika ustrojstvene jedinice koja je u odnosnom područnom carinskom uredu nadležna za prodaju robe.

*Radnje Povjerenstva prije provođenja postupka
javne prodaje robe*

Članak 11.

(1) Prije provođenja postupka javne prodaje robe Povjerenstvo određuje:

1. početnu prodajnu cijenu robe
2. da li:
 - a) su ispunjeni uvjeti za uvoz robe ili
 - b) se roba može prodati isključivo uz obvezu ponovnog izvoza iz carinskog područja Europske unije
3. vrste davanja koja se plaćaju pri puštanju robe u slobodan promet
4. oblik postupka javne prodaje robe sukladno članku 16. ovoga Pravilnika.

(2) O postupanju iz stavka 1. ovoga članka Povjerenstvo sastavlja zapisnik, prema stanju robe i primjenom propisa važećih na dan izrade zapisnika.

Početna prodajna cijena

Članak 12.

Početna prodajna cijena iz članka 11. stavka 1. točke 1. ovoga Pravilnika je vrijednost robe bez davanja koja se plaćaju pri puštanju robe u slobodan promet, a određuje se odgovarajućom primjenom pravila o određivanju carinske vrijednosti, pri čemu se uzima u obzir:

1. stvarno stanje robe
2. usporedba s istovrsnom ili sličnom robom na hrvatskom tržištu
3. moguća tehnološka, modna ili druga zastarjelost robe
4. okolnost da se roba prodaje bez garancije proizvođača ili mogućnosti njezine uporabe
5. ostale okolnosti koje su od utjecaja na provedbu postupka javne prodaje robe.

Carinske formalnosti

Članak 13.

(1) U slučaju da je sukladno članku 11. stavku 1. točki 2. podtočki a) ovoga Pravilnika utvrđeno da su ispunjeni uvjeti za uvoz robe, ako se roba prodaje:

1. uz plaćanje davanja za uvoz robe, smatra se da je ta roba puštena u slobodan promet te za robu nije potrebno podnijeti carinsku deklaraciju
2. bez plaćanja davanja za uvoz robe, kupcu mora biti određena obveza da prije preuzimanja robe neposredno provede formalnosti za stavljanje robe u carinski postupak ili njezin ponovni izvoz.

(2) Ako je predmet javne prodaje roba za koju je pri puštanju u slobodan promet posebnim propisom propisano prilaganje rješenja, odobrenja, dozvole, suglasnosti ili druge odgovarajuće isprave (o sanitarnim, fitosanitarnim, veterinarskim i drugim propisanim pregledima ili postupcima) roba se prodaje na način propisan stavkom 1. točkom 2. ovoga članka.

(3) U slučaju da je sukladno članku 11. stavku 1. točki 2. podtočki b) ovoga Pravilnika utvrđeno da nisu ispunjeni uvjeti za uvoz robe, kupcu mora biti određena obveza da prije preuzimanja robe neposredno obavi formalnosti za stavljanje robe u ponovni izvoz.

Osoba kojoj se roba može prodati

Članak 14.

(1) Roba se može prodati:

1. fizičkoj osobi, ako je predmet javne prodaje roba nekomercijalne naravi, koja je po svojoj vrsti i količini pogodna za pojedinačnu osobnu uporabu ili uporabu u kućanstvu odnosne osobe kao ponuditelja
 2. fizičkoj osobi obrtniku i osobi koja obavlja drugu samostalnu djelatnost
 3. pravnoj osobi.
- (2) Fizička osoba koja sudjeluje u javnoj prodaji robe kao zastupnik ili opunomoćenik osobe iz stavka 1. ovoga članka mora pri sudjelovanju i kupnji uz identifikacijsku ispravu priložiti i ovlaštenje za takvo postupanje.

Isključenje zaposlenika Carinske uprave kao kupca

Članak 15.

Roba se ne može prodati osobi koja je zaposlenik Carinske uprave.

POGLAVLJE II.

OBLICI POSTUPKA JAVNE PRODAJE ROBE

ODJELJAK 1.

PODJELA OBLIKA JAVNE PRODAJE ROBE

*Oblici i osnovni kriterij odabira oblika postupka javne
prodaje robe*

Članak 16.

(1) Oblici u kojima se putem nadmetanja provodi postupak javne prodaje robe su:

1. usmena javna dražba
2. elektronička javna dražba
3. javni poziv za prikupljanje pisanih ponuda.

(2) Za određenje jednog od oblika iz stavka 1. ovoga članka osnovni kriterij je očekivanje prodaje robe po što višoj cijeni.

ODJELJAK 2.

USMENA JAVNA DRAŽBA

Jedinstveno pravilo izbora

Članak 17.

Na usmenoj javnoj dražbi (u daljnjem tekstu ovoga Odjeljka: dražba) roba se prodaje ponuditelju koji ponudi najvišu cijenu prema uvjetima određenim u oglasu o usmenoj javnoj dražbi.

Oglas o usmenoj javnoj dražbi

Članak 18.

(1) Oglas o usmenoj javnoj dražbi (u daljnjem tekstu ovoga Odjeljka: oglas) se objavljuje, najkasnije osam dana prije dana određenog za dražbu, na mrežnim stranicama Carinske uprave te po procjeni i u dnevnom tisku.

(2) Oglas sadrži sljedeće podatke:

1. mjesto, datum i sat provedbe dražbe
2. predmet dražbe (naziv, vrsta, količina, tehnički i drugi osnovni podaci o robi te opće stanje robe)

3. iznos početne prodajne cijene robe, s naznakom da se radi o iznosu bez davanja koja se plaćaju pri uvozu robe

4. mogućnosti sadržane u članku 13. ovoga Pravilnika, te vrste davanja koja se plaćaju pri puštanju robe u slobodan promet (ako su ispunjeni uvjeti za uvoz robe)

5. određenje osoba koje mogu sudjelovati na dražbi sukladno člancima 14. i 15. ovoga Pravilnika

6. visinu i način polaganja jamčevine sukladno članku 19. ovoga Pravilnika

7. mjesto i vrijeme predviđeno za razgledavanje robe

8. rok i način plaćanja te uvjeti preuzimanja robe

9. druge podatke bitne za uspješnu provedbu dražbe (prodaja robe po modelu »viđeno-kupljeno« što isključuje sve naknadne prigovore kupca po pitanju kvalitete i eventualnih nedostataka robe, navod da se roba prodaje bez garancije, obveza kupca da ishodi potrebne dozvole i druge isprave i sl.)

10. uputu o tome gdje se mogu dobiti ostale informacije o dražbi.

Jamčevina

Članak 19.

(1) Za sudjelovanje na dražbi ponuditelj mora prije započinjanja dražbe na ime jamčevine uplatiti novčani iznos u visini koja predstavlja 10 % početne prodajne cijene robe za čiju kupnju se namjerava nadmetati.

(2) Jamčevina se može uplatiti:

1. na evidentni račun područnog carinskog ureda ili
2. u gotovini.

(3) O uplati jamčevine u gotovini područni carinski ured izdaje potvrdu.

Popis ponuditelja za sudjelovanje na dražbi

Članak 20.

Za potrebe provedbe dražbe Povjerenstvo sastavlja popis osoba koje su ispunile uvjete da sudjeluju kao ponuditelji na dražbi.

Provedba dražbe

Članak 21.

(1) Povjerenstvo vodi zapisnik o provedbi dražbe (u daljnjem tekstu ovoga Odjeljka: zapisnik) u koji unosi sve podatke o načinu i tijeku dražbe.

(2) Povjerenstvo provodi dražbu na mjestu i u vrijeme objavljeno u oglasu, uz provjeru prisutnosti osoba s popisa ponuditelja iz članka 20. ovoga Pravilnika.

(3) Na početku dražbe Povjerenstvo obavještava ponuditelje da svojim prisustvom potvrđuju da prihvaćaju oglašene uvjete dražbe te da imaju pravo izjavljivati prigovore na tijek dražbe zaključno do završetka dražbe. O prigovorima se Povjerenstvo izjašnjava odmah i to unosi u zapisnik.

(4) U provođenju dražbe Povjerenstvo posebnom odlukom koja se unosi u zapisnik utvrđuje da je kupac onaj ponuditelj koji je nakon trećeg usmenog javnog poziva na davanje ponude ponudio viši iznos od početne prodajne cijene, odnosno najvišu zadnje ponuđenu cijenu.

(5) Zapisnik potpisuju predsjednik i članovi Povjerenstva te u slučaju da je dražba uspjela i kupac.

(6) Zapisnik potpisuje i osoba koja je tijekom dražbe izjavila prigovor iz stavka 3. ovoga članka.

(7) Potpisivanjem zapisnika od strane osoba iz stavaka 5. i 6. ovoga članka dražba se smatra završenom. Iznimno, dražba se smatra završenom i ako osoba iz stavka 6. ovoga članka odbije potpisati zapisnik, napusti dražbu ili se na drugi način iz njezinog ponašanja može zaključiti da odbija potpisati zapisnik, što će se navesti u zapisniku, kao i razlozi zbog kojih je potpis uskraćen.

(8) Zapisnik se objavljuje na mrežnim stranicama Carinske uprave.

Obveze kupca

Članak 22.

(1) Kupac je dužan u roku od tri dana od dana završetka dražbe:

1. uplatiti iznos kupovnine (ostvarena prodajna cijena)

2. u slučaju:

a) iz članka 13. stavka 1. točke 1. ovoga Pravilnika, na osnovicu koju čini iznos kupovnine uplatiti iznos pripadajućih davanja koja se plaćaju pri puštanju robe u slobodan promet

b) iz članka 13. stavka 1. točke 2. i stavka 3. istoga članka ovoga Pravilnika, neposredno provesti formalnosti za stavljanje robe u carinski postupak ili njezin ponovni izvoz.

(2) Jamčevina, u nominalnom iznosu bez prava obračuna kamata, uračunava se pri uplati iznosa navedenih u stavku 1. ovoga članka.

(3) Po ispunjenju obveza iz stavka 1. ovoga članka područni carinski ured kupcu uz predaju predmeta dražbe izdaje odgovarajuću potvrdu o provedenoj dražbi.

Neuspjela dražba

Članak 23.

(1) Smatra se da dražba nije uspjela ako se utvrdi postojanje jedne od navedenih okolnosti:

1. nije bilo prijavljenih osoba koje su uplatile jamčevinu

2. nitko od prijavljenih osoba koje su uplatile jamčevinu nije pristupio na dražbu

3. sve prijavljene osobe koje su uplatile jamčevinu i pristupile na dražbu nisu ispunjavale uvjete iz članaka 14. i/ili 15. ovoga Pravilnika

4. prisutni ponuditelji nisu na propisan način sudjelovali u dražbi (niti nakon trećeg usmenog javnog poziva na davanje ponude nije dana prva ponuda, nemogućnost vođenja nadmetanja zbog napuštanja prostora dražbe od strane ponuditelja prije završetka dražbe i sl.)

5. kupac iz bilo kojeg razloga:

a) ne potpiše zapisnik

b) u propisanom roku ne ispuni obveze iz članka 22. stavka 1. ovoga Pravilnika

6. koja nije obuhvaćena točkama 1. do 5. ovoga stavka, a prema ocjeni Povjerenstva je bitno utjecala i onemogućila pravilan tijek i završetak dražbe.

(2) U slučaju iz stavka 1. točke 5. ovoga članka smatra se da je kupac odustao od kupnje, a ako je taj trenutak nastao dok dražba nije završena, Povjerenstvo će pozvati ostale ponuditelje da nastave s davanjem ponuda, počevši od zadnje ponude najvišeg iznosa prije nevažeće ponude kupca koji je odustao i koji je izgubio pravo daljnjeg davanja ponuda.

Pravo na povrat jamčevine

Članak 24.

(1) Jamčevina se vraća u roku od tri dana od dana završetka dražbe, uz izuzetak iz članka 22. stavka 2. ovoga Pravilnika. Povrat jamčevine se vrši u nominalnom iznosu bez prava obračuna kamata.

(2) Pravo na povrat jamčevine nema osoba:

1. koja nije pristupila dražbi
 2. koja na propisan način nije sudjelovala na dražbi (koja je napustila prostor dražbe prije završetka dražbe, koja nije ponudila iznos viši od početne prodajne cijene zbog čega dražba nije uspjela, koja je izjavila prigovor i nije potpisala zapisnik i sl.)
 3. koja je kupac, a postupila je na jedan od načina navedenih u članku 23. stavku 1. točki 5. ovoga Pravilnika
 4. koja je uzrokovala nastup okolnosti iz članka 23. stavka 1. točke 6. ovoga Pravilnika.
- (3) Jamčevina koja se ne vraća osobama iz stavka 2. ovoga članka prihod je državnog proračuna Republike Hrvatske.

Određenje provedbe nove dražbe ili drugog postupanja

Članak 25.

(1) Ako iz razloga određenih u članku 23. stavku 1. ovoga Pravilnika dražba nije uspjela i nije određeno drugačije postupanje sukladno članku 9. ovoga Pravilnika ili drugi oblik javne prodaje robe sukladno članku 16. ovoga Pravilnika, Povjerenstvo provodi novu dražbu pod uvjetima koji se ponovno oglašavaju uz primjenu članka 18. ovoga Pravilnika, pri čemu je moguće i umanjenje početne prodajne cijene.

(2) U određivanju početne prodajne cijene iz stavka 1. ovoga članka Povjerenstvo se osim ocjenom elemenata iz članka 12. ovoga Pravilnika rukovodi i potrebom da se najprimjerenije postigne svrha učinkovitog i ekonomičnog uređenja položaja robe.

(3) Ako se niti nakon provedene treće dražbe ne može odrediti da je dražba uspjela, Povjerenstvo određuje daljnje radnje radi uređenja položaja robe.

ODJELJAK 3.

ELEKTRONIČKA JAVNA DRAŽBA

Elektronička javna dražba

Članak 26.

(1) Na elektroničkoj javnoj dražbi (u daljnjem tekstu: e-dražba) roba se prodaje ponuditelju koji je elektroničkim putem ponudio najvišu cijenu prema uvjetima oglasa o robi za koju se provodi e-dražba.

(2) E-dražba se provodi prema pravilima koja se objavljuju na mrežnim stranicama Carinske uprave.

(3) Carinska uprava može ovlastiti osobu koja je registrirana za obavljanje poslova zastupanja u prodaji pokretnina da u ime i za račun Carinske uprave provede e-dražbu.

(4) Pravila te uvjeti i način e-dražbe iz stavka 3. ovoga članka utvrđuju se ugovorom između Carinske uprave i osobe koja je registrirana za obavljanje poslova zastupanja u prodaji pokretnina.

ODJELJAK 4.

JAVNI POZIV ZA PRIKUPLJANJE PISANIH PONUDA

Jedinstveno pravilo izbora

Članak 27.

Javnim pozivom za prikupljanje pisanih ponuda (u daljnjem tekstu ovoga Odjeljka: prikupljanje pisanih ponuda) roba se prodaje

ponuditelju koji je putem davanja pisane ponude ponudio najvišu cijenu u skladu s uvjetima sadržanim u oglasu s javnim pozivom za prikupljanje pisanih ponuda.

Oglas s javnim pozivom za prikupljanje pisanih ponuda

Članak 28.

(1) Oglas s javnim pozivom za prikupljanje pisanih ponuda (u daljnjem tekstu ovog Odjeljka: oglas) se objavljuje, najkasnije osam dana prije dana određenog za javno otvaranje ponuda, na mrežnim stranicama Carinske uprave te po procjeni i u dnevnom tisku.

(2) Oglas sadrži sljedeće podatke:

1. redni broj i godina pod kojim se oglašeno prikupljanje pisanih ponuda vodi u područnom carinskom uredu
2. predmet prikupljanja pisanih ponuda (naziv, vrsta, količina, tehnički i drugi osnovni podaci o robi te opće stanje robe)
3. iznos početne prodajne cijene robe, s naznakom da se radi o iznosu bez davanja koja se plaćaju pri uvozu robe
4. mogućnosti sadržane u članku 13. ovoga Pravilnika, te vrste davanja koja se plaćaju pri puštanju robe u slobodan promet (ako su ispunjeni uvjeti za uvoz robe)
5. određenje osoba koje mogu predati ponudu sukladno člancima 14. i 15. ovoga Pravilnika
6. visinu i način polaganja jamčevine sukladno članku 19. stavku 1. i stavku 2. točki 1. ovoga Pravilnika
7. mjesto i vrijeme predviđeno za razgledavanje robe
8. adresu za davanje ponude
9. uputu o načinu podnošenja ponude sukladno članku 29. ovoga Pravilnika
10. rok za davanje ponude (datum i sat do kojeg ponuda mora pristići u područni carinski ured), uz upozorenje u smislu članka 30. stavaka 2. i 3. ovoga Pravilnika
11. mjesto, datum i sat javnog otvaranja ponuda
12. navod o mogućnosti prisustvovanja ponuditelja kod javnog otvaranja ponuda, koja prisutnost je uvjet prava izjavljivanja prigovora na tijek javnog otvaranja ponuda
13. kriterij za odabir najpovoljnije ponude
14. način obavješćavanja ponuditelja o provedbi prikupljanja pisanih ponuda i odabiru najpovoljnije ponude
15. rok i način plaćanja te uvjeti preuzimanja robe

16. druge podatke bitne za uspješnu provedbu prikupljanja pisanih ponuda (prodaja robe po modelu »videno-kupljeno« što isključuje sve naknadne prigovore kupca po pitanju kvalitete i eventualnih nedostataka robe, navod da se roba prodaje bez garancije, obveza kupca da ishodi potrebne dozvole i druge isprave i sl.)

17. uputu o tome gdje se mogu dobiti ostale informacije o prikupljanju pisanih ponuda.

Pisana ponuda

Članak 29.

(1) Pisana ponuda se podnosi u izvorniku, u omotnici zatvorenoj na način koji drugoj osobi onemogućuje uvid u njezin sadržaj i s naznakom »PONUDA – NE OTVARATI, za Javni poziv za prikupljanje pisanih ponuda broj: ____/____«, na adresu označenu u oglasu, najkasnije do trenutka koji je u oglasu određen za davanje ponude.

(2) Ponuda mora sadržavati:

1. podatke o ponuditelju (naziv odnosno ime i prezime, adresa, OIB, telefonski broj i druge podatke koji su određeni u oglasu)
 2. oznaku identifikacijske isprave za određenje osoba u smislu članka 14. ovoga Pravilnika
 3. određenje robe za koju se daje ponuda
 4. brojkom i slovima naznačenu visinu ponuđene cijene, koja mora biti viša od početne prodajne cijene robe
 5. podatak o namjeri postupanja s robom prema mogućnostima danim u oglasu sukladno odredbi članka 13. ovoga Pravilnika
 6. popis priloga uz ponudu
 7. potpis ponuditelja.
- (3) Uz ponudu moraju biti priložene sve isprave kojima ponuditelj dokazuje ispunjavanje uvjeta iz oglasa, i to:
1. presliku identifikacijske isprave iz stavka 2. točke 2. ovoga članka
 2. punomoć za zastupanje, ukoliko se ponuda podnosi putem ovlaštenog opunomoćenika
 3. dokaz o izvršenoj uplati jamčevine
 4. izjavu o prihvatanju svih uvjeta iz oglasa.

Evidentiranje pristiglih pisanih ponuda

Članak 30.

- (1) Ponude se prema redoslijedu pristizanja evidentiraju i upisuju u odgovarajući upisnik, a na omotnici ponude se stavlja naznaka s podacima o rednom broju, datumu i satu prispjeca ponude.
- (2) Ponuda pristigla nakon isteka roka za dostavu ponuda se:
 1. obilježava kao ponuda pristigla sa zakašnjenjem
 2. smatra kao da nije niti podnesena i ne uzima se u obzir pri odabiru najpovoljnije ponude.
- (3) Ponuda iz stavka 2. ovoga članka je svaka ponuda koja je neovisno o razlogu zakašnjenja pristigla nakon isteka roka za dostavu ponuda, što uključuje i ponudu upućenu poštom preporučeno ili predanu ovlaštenom pružatelju poštanskih usluga, neovisno o danu njezine predaje pošti odnosno ovlaštenom pružatelju poštanskih usluga.
- (4) Ponude se do javnog otvaranja pohranjuju prema uputi Povjerenstva, na način da nisu dostupne neovlaštenim osobama.

Javno otvaranje pisanih ponuda

Članak 31.

- (1) Nadmetanje prikupljanjem pisanih ponuda Povjerenstvo provodi na mjestu i u vrijeme objavljeno u oglasu na način da prije javnog otvaranja ponuda utvrdi:
 1. ukupan broj pristiglih ponuda
 2. koje ponude se isključuju iz javnog otvaranja jer se ne uzimaju u obzir za odabir ponude sukladno članku 30. stavcima 2. i 3. ovoga Pravilnika
 3. tko je od ponuditelja osobno ili putem ovlaštenog zastupnika prisutan javnom otvaranju pisanih ponuda.
- (2) Povjerenstvo javno otvara ponude prema redoslijedu zaprimanja i za svaku ponudu javno objavljuje ispunjava li uvjete iz članaka 28. i 29. ovoga Pravilnika te ako ponuda ispunjava uvjete (uredna ponuda) i visinu ponuđene prodajne cijene.
- (3) Osoba iz stavka 1. točke 3. ovoga članka ima pravo izjavljivanja prigovora na tijek javnog otvaranja ponuda. O prigovoru se Povjerenstvo izjašnjava odmah i to unosi u zapisnik iz stavka 6. ovoga članka.

(4) Nakon što Povjerenstvo između urednih ponuda utvrdi koja je ponuda s najvišom ponuđenom cijenom, odmah javno objavljuje da se roba prodaje ponuditelju te ponude kao odabranom ponuditelju koji se time smatra kupcem i poziva na postupanje sukladno članku 33. ovoga Pravilnika te se prikupljanje pisanih ponuda smatra završenim.

(5) U provedbi stavka 4. ovoga članka, između dvije ili više ponuda s istom najvišom ponuđenom cijenom Povjerenstvo utvrđuje da je s najvišom ponuđenom cijenom ona ponuda koja je ranije pristigla.

(6) O provedbi nadmetanja prikupljanjem pisanih ponuda Povjerenstvo vodi zapisnik u koji unosi sve podatke o načinu i tijeku nadmetanja.

(7) Zapisnik potpisuju predsjednik i članovi Povjerenstva te ako su prisutni (osobno ili putem ovlaštenog zastupnika) odabrani ponuditelj kao kupac i osoba koja je izjavila prigovor sukladno stavku 3. ovoga članka. Nepotpisivanje i razlog nepotpisivanja zapisnika od strane kupca ili osobe koja je izjavila prigovor navodi se u zapisniku i ne utječe na završetak prikupljanja pisanih ponuda.

(8) Zapisnik se bez odlaganja objavljuje na mrežnim stranicama Carinske uprave i time se ponuditelji smatraju uredno obaviještenim o provedbi prikupljanja pisanih ponuda i odabiru najpovoljnije ponude, uz izuzetak odabranog ponuditelja kao kupca koji se obavještava sukladno članku 32. ovoga Pravilnika.

Obavješćavanje kupca

Članak 32.

- (1) O provedbi prikupljanja pisanih ponuda i odabiru najpovoljnije ponude Povjerenstvo bez odlaganja pisanim putem obavještava kupca.
- (2) Iznimno od stavka 1. ovoga članka, pisana obavijest se ne dostavlja kupcu koji je bio prisutan javnoj objavi iz članka 31. stavka 4. ovoga Pravilnika te se već smatra obaviještenim o provedbi prikupljanja pisanih ponuda i odabiru najpovoljnije ponude, neovisno je li zapisnik iz članka 31. stavka 7. ovoga Pravilnika potpisao, odbio potpisati ili se na drugi način iz njegovog ponašanja moglo zaključiti da je odbio potpisati zapisnik.

Obveze kupca

Članak 33.

- (1) Kupac je dužan u roku od tri dana od dana primitka obavijesti iz članka 32. stavka 1. ovoga Pravilnika odnosno od javne objave u slučaju iz stavka 2. istoga članka:
 1. uplatiti iznos kupovnine (ostvarena prodajna cijena)
 2. u slučaju:
 - a) iz članka 13. stavka 1. točke 1. ovoga Pravilnika, na osnovicu koju čini iznos kupovnine uplatiti iznos pripadajućih davanja koja se plaćaju pri puštanju robe u slobodan promet
 - b) iz članka 13. stavka 1. točke 2. i stavka 3. istoga članka ovoga Pravilnika, neposredno provesti formalnosti za stavljanje robe u carinski postupak ili njezin ponovni izvoz.
- (2) Jamčevina, u nominalnom iznosu bez prava obračuna kamata, uračunava se pri uplati iznosa navedenih u stavku 1. ovoga članka.
- (3) Po ispunjenju obveza iz stavka 1. ovoga članka područni carinski ured kupcu uz predaju predmeta prikupljanja pisanih ponuda izdaje odgovarajuću potvrdu o provedenoj prodaji prikupljanjem pisanih ponuda.

Neuspjelo prikupljanje pisanih ponuda

Članak 34.

Smatra se da prikupljanje pisanih ponuda nije uspjelo ako se utvrdi postojanje jedne od navedenih okolnosti:

1. nije dostavljena niti jedna ponuda odnosno nije dostavljena niti jedna uredna ponuda
2. kupac iz bilo kojeg razloga u propisanom roku ne ispuni obveze iz članka 33. stavka 1. ovoga Pravilnika
3. koja nije obuhvaćena točkama 1. i 2. ovoga članka, a prema ocjeni Povjerenstva je bitno utjecala i onemogućila pravilan tijek i završetak prikupljanja pisanih ponuda.

Pravo na povrat jamčevine

Članak 35.

(1) Jamčevina se vraća u roku od tri dana od dana završetka prikupljanja pisanih ponuda, uz izuzetak iz članka 33. stavka 2. ovoga Pravilnika. Povrat jamčevine se vrši u nominalnom iznosu bez prava obračuna kamata.

(2) Pravo na povrat jamčevine nema osoba:

1. koja je kupac i iz bilo kojeg razloga u propisanom roku ne ispuni obveze iz članka 33. stavka 1. ovoga Pravilnika
2. koja je uzrokovala nastup okolnosti iz članka 34. točke 3. ovoga Pravilnika.

(3) Jamčevina koja se ne vraća osobama iz stavka 2. ovoga članka prihod je državnog proračuna Republike Hrvatske.

Odgovarajuća primjena

Članak 36.

U provedbi prikupljanja pisanih ponuda odgovarajuće se primjenjuju članak 19. stavak 1. i stavak 2. točka 1. te članak 25. ovoga Pravilnika.

POGLAVLJE III.

RASPOREĐIVANJE SREDSTAVA DOBIVENIH PRODAJOM ROBE

Odluka o rasporedu sredstava dobivenih prodajom robe

Članak 37.

(1) Sredstva ostvarena prodajom robe raspoređuju se na način da se najprije naplati carina i druga javna davanja koja sukladno posebnim propisima Carinska uprava naplaćuje za robu koja se uvozi u carinsko područje Europske unije te zatim troškovi postupka. Ostatak sredstava prihod je državnog proračuna Republike Hrvatske.

(2) Područni carinski ured posebnom odlukom naznačuje iznos sredstava iz stavka 1. ovoga članka uz provođenje radnje unosa u računovodstvene ili druge odgovarajuće evidencije Carinske uprave (knjiženje) sukladno propisanim rokovima.

(3) Odluka iz stavka 2. ovoga članka nije upravni akt.

GLAVA III.

BESPLATNA DODJELA ROBE

Povjerenstvo Carinske uprave za besplatnu dodjelu robe

Članak 38.

(1) Povjerenstvo Carinske uprave za besplatnu dodjelu robe (u daljnjem tekstu ove Glave: Povjerenstvo) sastaje se po potrebi, a sjednice Povjerenstva saziva predsjednik Povjerenstva.

(2) O tijeku rada na sjednici Povjerenstva vodi se zapisnik.

(3) O svim stvarima o kojima Povjerenstvo glasa na sjednici odlučuje se jednoglasno, a podaci o provedenom glasovanju unose se u zapisnik iz stavka 2. ovoga članka.

(4) Ako prije isteka razdoblja iz članka 45.a stavka 3. Zakona nastupe okolnosti za razrješenje predsjednika, člana ili zamjenika predsjednika odnosno zamjenika člana Povjerenstva, ravnatelj Carinske uprave će posebnom odlukom izmijeniti odluku o osnivanju i imenovanju članova Povjerenstva.

Zadaća Povjerenstva Carinske uprave za besplatnu dodjelu robe

Članak 39.

(1) Radnje Povjerenstva iz članka 45.b Zakona osobito uključuju:

1. poduzimanje prethodnih radnji povezanih s prikupljanjem podataka o robi koja može biti pogodna za besplatnu dodjelu

2. razmatranje izvješća s podacima o robi koja je pogodna za besplatnu dodjelu, koje carinski uredi dostavljaju na temelju članka 45.b stavka 2. Zakona

3. provođenje radnji utvrđivanja tijela odnosno osoba navedenih u članku 45. stavcima 1. i 2. Zakona koje mogu sudjelovati u postupku besplatne dodjele, imajući u vidu uvjete provedbe besplatne dodjele robe propisane carinskim zakonodavstvom i podložno drugom zakonodavstvu koje primjenjuju carinska tijela

4. u cilju osiguranja preduvjeta za učinkovitu i ekonomičnu provedbu postupka besplatne dodjele, poduzimanje radnji osiguranja žurnog i neposrednog kontakta s tijelima odnosno osobama koje mogu sudjelovati u postupku besplatne dodjele sukladno članku 45. stavcima 1. i 2. Zakona, radi utvrđivanja njihovog interesa i spremnosti za preuzimanje robe prema utvrđenim uvjetima provedbe postupka besplatne dodjele

5. donošenje odluke o besplatnoj dodjeli robe, u slučaju utvrđenja ispunjenja uvjeta za besplatnu dodjelu robe čija je procijenjena vrijednost niža ili jednaka iznosu od 15.000,00 eura

6. izradu prijedloga za donošenja odluke o besplatnoj dodjeli robe, u slučaju utvrđenja ispunjenja uvjeta za besplatnu dodjelu robe čija procijenjena vrijednost prelazi iznos od 15.000,00 eura, te dostavu prijedloga za donošenje odluke o besplatnoj dodjeli robe ministru financija na nadležno postupanje

7. komunikaciju s carinskim uredima, relevantnu za razmatranje i određenje postupanja u cilju završnog uređenja položaja robe

8. vođenje evidencije o radu Povjerenstva.

(2) Izvješća s podacima o robi koja je pogodna za besplatnu dodjelu, koje carinski uredi dostavljaju Povjerenstvu temeljem članka 45.b Zakona, moraju sadržavati isprave izrađene u provedbi članaka 7. i 9. ovoga Pravilnika te sve podatke relevantne za ocjenu pogodnosti robe za besplatnu dodjelu (ispunjenost uvjeta za uvoz, vrste davanja koja se plaćaju pri puštanju robe u slobodan promet, stanje robe, lokacija smještaja robe, procijenjena vrijednost robe i drugo).

Poziv na dostavu zahtjeva za besplatnu dodjelu

Članak 40.

(1) Po primitku izvješća s podacima o robi koja je pogodna za besplatnu dodjelu, koje carinski uredi dostavljaju temeljem članka 45.b stavka 2. Zakona, Povjerenstvo:

1. sastavlja Popis robe pogodne za besplatnu dodjelu sukladno članku 45. Zakona, u okolnostima utvrđenja da takvo raspolaganje robom predstavlja odgovarajući način za postizanje svrhe učinkovi-

tog i ekonomičnog reguliranja pitanja robe, uz uvjet provedbe carinskih formalnosti za postupak puštanja robe u slobodni promet i uređenja pitanja carinskog duga propisanih carinskim zakonodavstvom

2. za robu koju nije obuhvatilo Popisom robe pogodne za besplatnu dodjelu, carinskom uredu koji je dostavio izvješće odmah dostavlja odgovor da se s robom neće provoditi postupak besplatne dodjele robe i da mora poduzeti radnje za drukčije raspolaganje s robom.

(2) Povjerenstvo na mrežnim stranicama Carinske uprave objavljuje obavijest o robi koja je pogodna za besplatnu dodjelu kojom se, uz navođenje svih relevantnih podataka za provedbu besplatne dodjele, zainteresirana tijela i druge osobe iz članka 45. stavaka 1. i 2. Zakona pozivaju da u zadanom roku dostave zahtjev za besplatnu dodjelu.

(3) Zahtjev iz stavka 2. ovog članka osobito sadrži naznaku robe iz obavijesti o robi koja je pogodna za besplatnu dodjelu, za koju je osoba zainteresirana i obrazloženje o ispunjavanju uvjeta za besplatnu dodjelu podnositeljima iz članka 45. stavka 1. ili stavka 2. Zakona.

(4) Povjerenstvo može od ministarstva nadležnog za provedbu nadzora nad zakonitošću rada podnositelja zahtjeva za besplatnu dodjelu ili drugih osoba kojima se roba može besplatno dodijeliti zatražiti mišljenje o primjerenosti besplatne dodjele odnosno robe za obavljanje njihove djelatnosti.

(5) Ako ustupljena i oduzeta roba predstavlja predmete povijesne, arheološke, etnografske, kulturne, umjetničke ili znanstvene vrijednosti ili je pogodna za obavljanje humanitarne ili socijalne djelatnosti i može se, ako je to u javnom interesu, besplatno dodijeliti i drugim osobama iz članka 45. stavka 2. Zakona, u traženju mišljenja iz stavka 4. ovoga članka, u odnosu na ocjenu besplatne dodjele robe takvim osobama, mora se obuhvatiti i pitanje postoji li javni interes za provedbu besplatne dodjele odnosno robe.

Odluka o besplatnoj dodjeli robe

Članak 41.

(1) Ako Povjerenstvo utvrdi da su ispunjeni uvjeti za besplatnu dodjelu robe:

1. čija je procijenjena vrijednost niža ili jednaka iznosu od 15.000,00 eura, donosi odluku o besplatnoj dodjeli robe na temelju članka 45. stavka 3. Zakona,

2. čija procijenjena vrijednost prelazi iznos od 15.000,00 eura, Povjerenstvo ministru financija dostavlja obrazloženi prijedlog za donošenje odluke o besplatnoj dodjeli na temelju članka 45. stavka 4. Zakona.

(2) Prilikom provedbe stavka 1. ovog članka, razmatrajući zahtjev podnositelja iz članka 40. stavka 3. ovog Pravilnika, procjenjuje se svrha korištenja robe u okviru obavljanja djelatnosti podnositelja zahtjeva kako bi se, u slučaju iz članka 45. stavka 2. Zakona, dodijelila podnositelju zahtjeva kod kojeg je, uz procjenu načina korištenja robe i kapacitete podnositelja za prihvrat i pravilno korištenje robe, izraženiji veći doprinos javnom interesu.

(3) Javni interes u slučaju besplatne dodjele robe koja predstavlja predmete povijesne, arheološke, etnografske, kulturne, umjetničke ili znanstvene vrijednosti treba obuhvatiti sve one aspekte kojima se osigurava da ti predmeti budu zaštićeni, očuvani i dostupni u javnom interesu, odnosno da doprinose zajednici i društvu u cjelini.

(4) Javni interes u slučaju besplatne dodjele robe podobne za obavljanje humanitarne ili socijalne djelatnosti postoji kada se tražena besplatna dodjele robe odnosi na djelatnosti, projekte ili aktivnosti koje doprinose općem dobru, društvenom razvoju, kvaliteti života građana ili unapređenju zajednice. Kriterij postojanja javnog interesa osobito uključuje doprinos rješavanju konkretnih socijalnih potreba ili problema zajednice, kao i broj korisnika koji će imati koristi od djelatnosti odnosno aktivnosti u okviru te djelatnosti, za koje će se koristiti roba.

(5) Odluka o besplatnoj dodjeli:

1. dostavlja se osobi kojoj je roba besplatno dodijeljena i carinskom uredu nadležnom prema mjestu oduzimanja ili ustupa robe

2. objavljuje se na mrežnim stranicama Carinske uprave.

(6) Ako osoba kojoj je besplatno dodijeljena roba ne provede carinske formalnosti u roku od 40 dana od dana dostavljene odluke o besplatnoj dodjeli smatra se da je odustala od besplatno dodijeljene robe. Za takvu robu ponovno se donosi odluka o besplatnoj dodjeli između ostalih prihvatljivih podnositelja zahtjeva ili određuje drugo carinsko dopušteno raspolaganje.

Provedba carinskih formalnosti

Članak 42.

U provedbi carinskih formalnosti za postupak puštanja robe u slobodan promet i uređenja pitanja carinskog duga propisanim carinskim zakonodavstvom, osoba kojoj je besplatno dodijeljena roba prilaže:

1. odluku o besplatnoj dodjeli robe, donesenu na temelju članka 45. Zakona

2. rješenje, odobrenje, dozvolu, suglasnost ili drugu ispravu koju je dužna ishoditi, ako je za tu robu posebnim propisima određeno prilaganje takve isprave pri puštanju robe u slobodan promet (o sanitarnim, fitosanitarnim, veterinarskim i drugim propisanim pregledima ili postupcima).

GLAVA IV.

NEPOSREDNA PRODAJA ROBE I ŽURNA BESPLATNA DODJELA ROBE

Organiziranje neposredne prodaje robe i žurne besplatne dodjele robe

Članak 43.

(1) U slučaju nastupa okolnosti propisanih člankom 46. Zakona postupak neposredne prodaje robe odnosno postupak žurne besplatne dodjele robe provodi ustrojstvena jedinica nadležna za prodaju robe u područnom carinskom uredu (u daljnjem tekstu ove Glave: ustrojstvena jedinica).

(2) U cilju osiguranja preduvjeta za učinkovitu i ekonomičnu provedbu postupaka iz stavka 1. ovoga članka ustrojstvena jedinica poduzima prethodne radnje osiguranja žurnog i neposrednog kontakta s osobama koje mogu sudjelovati u postupku neposredne prodaje robe ili postupku žurne besplatne dodjele robe, radi utvrđivanja njihovog interesa za takvu vrstu prodaje ili besplatne dodjele koji se provode odmah i neposredno.

(3) Ustrojstvena jedinica vodi evidenciju o podacima prikupljenim u provođenju prethodnih radnji iz stavka 2. ovoga članka.

(4) Središnji ured osigurava dostupnost podataka iz stavka 3. ovoga članka drugim područnim carinskim uredima.

Provedba neposredne prodaje robe

Članak 44.

(1) U zapisniku o provedbi neposredne prodaje robe ustrojstvena jedinica, prema stanju robe i primjenom propisa na dan izrade zapisnika, utvrđuje elemente sadržane u članku 11. stavku 1. točka- ma 1., 2. i 3. te članku 12. ovoga Pravilnika.

(2) Uzimajući u obzir:

1. potrebu žurnog provođenja neposredne prodaje robe, ovisno o okolnostima konkretnog slučaja prodajna cijena robe može se odrediti u umanjenom iznosu u odnosu na iznos određen primjenom članka 12. ovoga Pravilnika

2. karakter neposrednog provođenja prodaje robe, nakon neposrednog kontaktiranja osoba zainteresiranih za kupnju robe, kao odabrani kupac utvrđuje se osoba koja je završno iskazala spremnost kupiti robu prema utvrđenim uvjetima prodaje.

(3) Zapisnik potpisuje službena osoba ustrojstvene jedinice, s time da je sastavni dio zapisnika izjava potpisana od strane odabranog kupca o prihvatu kupnje robe prema utvrđenim uvjetima prodaje.

(4) Kod potpisivanja izjave iz stavka 3. ovoga članka kupcu se izdaje odluka iz članka 46. stavka 2. Zakona.

(5) U provedbi neposredne prodaje robe:

1. za uređenje pitanja carinskih formalnosti odgovarajuće se primjenjuje članak 13. ovoga Pravilnika

2. za uređenje pitanja osoba koje mogu sudjelovati u neposrednoj prodaji robe odgovarajuće se primjenjuju članci 14. i 15. ovoga Pravilnika.

Obveze kupca u postupku neposredne prodaje robe

Članak 45.

(1) U postupku neposredne prodaje robe odabrani kupac je dužan odmah po primitku odluke o neposrednoj prodaji robe iz članka 46. stavka 2. Zakona:

1. uplatiti iznos kupovnine (ostvarena prodajna cijena)

2. u slučaju ako se roba, u smislu članka 13. ovoga Pravilnika, prodaje:

a) uz plaćanje davanja za uvoz robe, na osnovicu koju čini iznos kupovnine uplatiti iznos pripadajućih davanja koja se plaćaju pri puštanju robe u slobodan promet

b) bez plaćanja davanja za uvoz robe, neposredno provesti formalnosti za stavljanje robe u carinski postupak ili njezin ponovni izvoz.

(2) Za slučaj neispunjenja obveza iz stavka 1. ovoga članka smatra se da je kupac odustao od kupnje te ustrojstvena jedinica odmah provodi daljnje radnje za neposrednu prodaju robe drugom kupcu ili drugo odgovarajuće postupanje sukladno članku 9. ovoga Pravilnika.

Provedba žurne besplatne dodjele robe

Članak 46.

Na postupak žurne besplatne dodjele robe primjenjuje se članak 42. ovoga Pravilnika, s time da se u provedbi članka 42. točke 1. ovoga Pravilnika prilaže odluka iz članka 46. stavka 2. Zakona.

GLAVA V.
UNIŠTENJE ROBE*Razlozi za uništenje robe*

Članak 47.

Oduzeta i ustupljena roba uništiti će se ako se postupci prodaje i besplatne dodjele ne mogu provesti ili postupci prodaje i besplatne dodjele nisu uspjeli ili bi trošak postupaka prodaje i besplatne dodjele bio nerazmjernan vrijednosti robe.

Povjerenstvo za uništenje robe

Članak 48.

(1) Za provedbu uništenja robe pročelnik područnog carinskog ureda imenuje Povjerenstvo za uništenje robe, primjenom pravila koja su sadržana u članku 10. stavcima 2. i 3. ovoga Pravilnika.

(2) Iznimno od stavka 1. ovoga članka, kada to zahtijevaju posebne okolnosti uništenja određene robe (duhan, duhanski proizvodi i sl.), ravnatelj Carinske uprave imenuje Povjerenstvo za uništenje robe iz redova službenika Carinske uprave, kojem na odgovarajući način određuje način rada i komunikacije s područnim carinskim uredom.

Provedba uništenja robe

Članak 49.

(1) Uništenje robe provodi se predajom robe osobi koja je registrirana za obavljanje djelatnosti skupljanja, uporabe i/ili zbrinjavanja otpada odnosno za djelatnost gospodarenja posebnim kategorijama otpada sukladno odredbama zakona kojim se uređuje gospodarenje otpadom i drugim posebnim propisima.

(2) Osoba iz stavka 1. ovoga članka radnju uništenja robe provodi uz prisutnost Povjerenstva za uništenje robe koje o istom sastavlja zapisnik.

DIO IV.

PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Dovršenje započelih postupaka

Članak 50.

Postupci započeti prije stupanja na snagu ovoga Pravilnika dovršit će se prema odredbama Pravilnika o postupanju s oduzetom i ustupljenom robom (»Narodne novine«, broj 100/16).

Prestanak važenja propisa

Članak 51.

Danom stupanja na snagu ovoga Pravilnika prestaje važiti Pravilnik o postupanju s oduzetom i ustupljenom robom (»Narodne novine«, broj 100/16).

Stupanje na snagu

Članak 52.

Ovaj Pravilnik stupa na snagu osmoga dana od dana objave u »Narodnim novinama«.

Klasa: 011-02/25-01/20

Urbroj: 513-02-1240/9-25-2

Zagreb, 18. rujna 2025.

Potpredsjednik
Vlade Republike Hrvatske
i ministar financija
dr. sc. Marko Primorac, v. r.

MINISTARSTVO POLJOPRIVREDE,
ŠUMARSTVA I RIBARSTVA

2100

Na temelju članka 117. stavka 6. Zakona o poljoprivredi (»Narodne novine«, br. 118/18., 42/20., 127/20. – Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 52/21., 152/22. i 152/24.), ministar poljoprivrede, šumarstva i ribarstva donosi

PRAVILNIK O IZMJENAMA I DOPUNAMA PRAVILNIKA O EVIDENCIJI UPORABE POLJOPRIVREDNOG ZEMLJIŠTA

Članak 1.

U Pravilniku o evidenciji uporabe poljoprivrednog zemljišta (»Narodne novine«, br. 1/23., 41/23., 150/23. i 158/23. – ispravak) u članku 2. točki 9. riječ: »punomoćnik« zamjenjuje se riječima: »osoba koja priloži ovjerenu punomoć / opunomoćenik s priloženom ovjerenom punomoći / osoba ovlaštena za zastupanje stranke koja je dužna podnijeti dokaz o ovlasti za zastupanje«.

U točki 10. riječi: »u sustav uz nazočnost poljoprivrednika« zamjenjuje se riječima: »i promjena«.

Točka 12. briše se.

Dosadašnje točke od 13. do 17. postaju točke od 12. do 16.

U dosadašnjoj točki 18. koja postaje točka 17. riječi: »najmanje širine 3 metra« brišu se, a iza riječi: »korita vodotoka« dodaje se zarez i riječi: »koji nemaju funkciju puta«.

U dosadašnjoj točki 19. koja postaje točka 18. iza riječi: »proizvodnja« briše se točka i dodaju riječi: »i koji nemaju funkciju puta«.

U dosadašnjoj točki 20. koja postaje točka 19. riječi: »ili na njevoj granici« brišu se, a iza riječi: »aktivnošću« dodaje se zarez i riječi: »trajnog su karaktera i redovito održavana«.

Dosadašnje točke od 21. do 25. postaju točke od 20. do 24.

Dosadašnja točka 26. koja postaje točka 25. mijenja se i glasi:

»25) *jarak* je kanal za navodnjavanje ili odvodnju, minimalne širine i minimalne dubine 0,5 metra mjereno od ruba padine, maksimalne širine 2 metra unutar parcele i 4 metara na granici parcele, čije su padine prekrivene travom ili prirodnom vegetacijom. Grafički je prikazan u ARKOD-u kao linija«.

Dosadašnje točke od 27. do 31. postaju točke od 26. do 30.

Članak 2.

U članku 3. stavku 1. podstavku 2. iza riječi: »naziv« dodaju se riječi: »i matični identifikacijski broj poljoprivrednog gospodarstva (MIBPG)«.

Stavak 2. mijenja se i glasi:

»(2) Osnovni atributni podaci o ARKOD parceli su prostorni podaci iz Priloga II. ovoga Pravilnika.«.

Članak 3.

U članku 5. stavku 1. podstavku 1. iza riječi: »krajobraz« dodaju se riječi: »iz članka 4. ovoga Pravilnika«.

Stavak 3. briše se.

Članak 4.

Članak 8. mijenja se i glasi:

»(1) Upis poljoprivrednog zemljišta u ARKOD provodi se u područnicama Agencije za plaćanja na temelju izjave poljoprivrednika o korištenju poljoprivrednog zemljišta uz dokaze o vlasništvu ili posjedu zemljišta te pomoću podataka iz Upisnika poljoprivrednika i fotointerpretacije površine poljoprivrednog zemljišta na DOF-u.

(2) Dokazi o vlasništvu ili posjedu su: izvadak iz zemljišnih knjiga; izvadak iz katastra; ovjereni ugovori o: zakupu, prodaji, korištenju poljoprivrednog zemljišta izravnom pogodbom, privreme-

nom korištenju, koncesiji, plodouživanju, osnivanju prava služnosti na šumi i/ili šumskom zemljištu, darovanju; rješenje nadležnog tijela; pravomoćna sudska presuda/odluka/nagodba kojom se zemljište daje na korištenje i drugo.

(3) Dokazi iz stavka 2. ovoga članka koji se odnose na korištenje poljoprivrednog zemljišta u vlasništvu Republike Hrvatske moraju biti u skladu s odredbama propisa kojima se uređuje raspolaganje poljoprivrednim, šumskim i zemljištem u statusu javnog vodnog dobra, a za poljoprivredno zemljište za koje su istekli ugovori o: zakupu, koncesiji, dugogodišnjem zakupu ili nekom drugom obliku raspolaganja sklopljenim na temelju provedenog javnog natječaja, u skladu s odredbama svih do sada donesenih zakona o poljoprivrednom zemljištu i mirnog posjeda iz članka 2. točke 31. ovoga Pravilnika, za što poljoprivredniku potvrdu izdaje jedinica lokalne samouprave (u daljnjem tekstu: JLS).

(4) Ako poljoprivrednik koristi poljoprivredno zemljište čiji je suvlasnik Republika Hrvatska, a koje nije u odobrenom Programu raspolaganja, za upis u ARKOD dužan je dostaviti potvrdu/suglasnost JLS kojom se potvrđuje, odnosno daje suglasnost za korištenje istog, uz uvjet da poljoprivrednik ima prebivalište/sjedište u toj ili susjednoj JLS.

(5) Ako poljoprivrednik koristi poljoprivredno zemljište za koje je u zemljišnim knjigama ili katastru upisan kao suvlasnik i to zemljište koristi više od pet godina i ako su ostali suvlasnici koji su upisani u zemljišnim knjigama i/ili katastru nepoznati, nepoznatog prebivališta i/ili boravišta te da u razdoblju od pet godina nitko od suvlasnika nije vodio postupke kojima se osporava korištenje/posjed/suvlasništvo zemljišta, za upis u ARKOD dužan je dostaviti potvrdu JLS-a.

(6) Kao dokaz o korištenju poljoprivrednog zemljišta za koje se vodi postupak prema propisu kojim se uređuje naknada za imovinu oduzetu za vrijeme jugoslavenske komunističke vladavine poljoprivrednik prilaže presliku pravomoćne odluke o naknadi za oduzetu imovinu ili potvrdu nadležnog javnopravnog tijela da se za to poljoprivredno zemljište vodi postupak prema tom propisu ili potvrdu ovlaštenika naknade za oduzetu imovinu kojom daje suglasnost poljoprivredniku za korištenje poljoprivrednog zemljišta.

(7) Ako je dokaz o vlasništvu ili posjedu određen suvlasničkim udjelima, upis suvlasničkog djela i određivanje granica ARKOD parcela provodi se pomoću fotointerpretacije površine poljoprivrednog zemljišta na DOF-u i ostalih prostornih podataka.

(8) Ako su fotointerpretacijom utvrđene granice obrade različite od stanja u dokumentaciji o vlasništvu ili posjedu, poljoprivredno zemljište upisuje se prema vidljivim granicama obrade pod uvjetom da se dostavljenom dokumentacijom dokazuje vlasništvo ili posjed u većinskom djelu upisane površine ARKOD parcele.

(9) Prilikom upisa pašnjaka i krških pašnjaka u ARKOD dodjeljuje se koeficijent prihvatljivosti koji označava postotak prihvatljivosti predmetne ARKOD parcele s obzirom na zastupljenost neprihvatljivih površina, a površina pašnjaka i krškog pašnjaka određuje se umnoškom ukupne površine ARKOD parcele i koeficijenta prihvatljivosti definiranog u Prilogu IV. ovog Pravilnika.

(10) Prije dodjele koeficijenta prihvatljivosti iz stavka 9. ovoga članka isključuju se neprihvatljivi elementi iz članka 7. stavka 4. ovoga Pravilnika.

(11) Poljoprivrednik potpisom zapisnika potvrđuje suglasnost s dodijeljenim koeficijentom prihvatljivosti iz stavka 9. ovoga članka.

(12) Poljoprivrednik koji ima upisano poljoprivredno zemljište u ARKOD bez dokaza o vlasništvu ili posjedu, a koje nije u vlasništvu Republike Hrvatske, dužan je nadležnoj podružnici Agencije za plaćanja do 31. prosinca 2025. dostaviti dokaze iz stavka 2. ovoga članka ili dokaz da je pokrenuo postupak za rješavanje imovinsko-pravnih odnosa ili Izjavu iz Priloga III. ovoga Pravilnika, ovjerenu kod javnog bilježnika, u protivnom će zemljište biti brisano iz ARKOD sustava.

(13) Ako pri upisu poljoprivrednog zemljišta u ARKOD Agencija za plaćanja ne može odrediti vrstu uporabe zemljišta iz Priloga I ovoga Pravilnika na temelju fotointerpretacije DOF-a, za upis u ARKOD, poljoprivrednik treba nadležnoj podružnici Agencije za plaćanja dostaviti dokaze da na njima obavlja poljoprivrednu aktivnost u skladu s propisima koji uređuju područje poljoprivrede.

(14) Za površine iz stavka 13. ovoga članka poljoprivrednik mora nadležnoj podružnici Agencije za plaćanja dostaviti dokaz koji potvrđuje jednu od vrsta uporabe zemljišta iz Priloga I ovoga Pravilnika, u vidu geotagirane fotografije koristeći Agro GTF aplikaciju s prikazom obavljene poljoprivredne aktivnosti na ARKOD parceli, koje nisu starije od 30 dana od pokretanja postupka upisa tih površina u ARKOD.

(15) Agencija za plaćanja naknadnom provjerom na terenu može utvrditi rezultate drugačije od onih prikazanih geotagiranim fotografijama iz stavka 14. ovoga članka te će postupiti na temelju rezultata provjere na terenu.

(16) Ako poljoprivrednik ne dostavi geotagirane fotografije iz stavka 14. ovoga članka u roku od 30 dana od dana pokretanja postupka upisa površine u ARKOD, smatrat će se da je odustao od upisa te površine zemljište neće biti upisano u ARKOD evidenciju.

(17) Šumsko zemljište u vlasništvu Republike Hrvatske, koje poljoprivrednik koristi kao jednu od vrsta uporabe iz Priloga I. ovoga Pravilnika, može se upisati u ARKOD uz pravno valjanu dokumentaciju u skladu s posebnim propisima kojima se uređuje područje šumarstva.

(18) Iznimno, od stavka 17. ovoga članka, dokaz o korištenju šumskog zemljišta u vlasništvu Republike Hrvatske je odluka javnog šumoposjednika Hrvatske šume d.o.o., o davanju u kratkoročni zakup zemljišta u svrhu pašarenja, pod uvjetom dostavljanja ugovora o kratkoročnom zakupu po ostavljenom roku iz odluke.

(19) Zemljište obraslo šumom, šikarom, degradacijskim razvojnim stadijima šumskih sastojina, makijom, garigom, šibljacima i sličnom drvenastom vegetacijom, a koje nije pristupačno i prohodno stoci, na kojem nije moguć prohod klasičnim poljoprivrednim strojevima i na kojem obrada ne može započeti bez prethodne aktivnosti krčenja i čišćenja, nije poljoprivredno zemljište u smislu ovoga Pravilnika i ne može se upisati u ARKOD.

(20) Atributno povezivanje podataka nadležnih institucija s ARKOD podacima provodi se temeljem definiranih tehničkih uvjeta u Prilogu II. koji je sastavni dio ovoga Pravilnika.

(21) Nakon upisa poljoprivrednog zemljišta u ARKOD, Agencija za plaćanja izdaje zapisnik koji potpisuje poljoprivrednik, a svojim potpisom jamči pod materijalnom i kaznenom odgovornošću da su podaci uneseni u ARKOD istiniti i vjerodostojni.«.

Članak 5.

Članak 9. mijenja se i glasi:

»(1) Promjene ARKOD podataka, ukoliko je došlo do promjene na ARKOD parceli, može inicirati poljoprivrednik ili Agencija za plaćanja.

(2) Promjene ARKOD podataka iz ovog članka uključuju i brisanje ARKOD parcela iz ARKOD-a.

(3) Promjena dodijeljenog koeficijenta prihvatljivosti je moguća temeljem rezultata kontrole na terenu, brze terenske provjere i znavljanja DOF-a.

(4) Promjene iz stavka 1. ovoga članka poljoprivrednik je dužan prijaviti podružnici Agencije za plaćanja u roku od 30 dana od njihova nastanka.

(5) Agencija za plaćanja inicira promjene ARKOD podataka:

- prilikom znavljanja DOF-a i ostalih prostornih podataka
- na temelju rezultata administrativne kontrole, kontrole na terenu, brze terenske provjere
- na temelju zapisnika/rješenja poljoprivredne inspekcije
- na temelju administrativnih odluka Agencije za plaćanja
- na temelju provedene vizualne provjere i rezultata kontrole kvalitete ARKOD-a
- na temelju Sentinel satelitskih podataka dostupnih u okviru programa Copernicus i drugih satelitskih podataka,
- na temelju rezultata Sustava za nadzor površina (Monitoring) sukladno članku 10. Provedbene Uredbe Komisije (EU) 2022/1173 i propisom kojim se uređuje provedba intervencija za izravna plaćanja i IAKS mjera ruralnog razvoja,

– na temelju rezultata stručnog nadzora uzgoja drvenastih kultura kratkih ophodnji u skladu s propisima kojima se uređuje osnivanje, uzgoj i korištenje drvenastih kultura kratkih ophodnji.

(6) U slučaju promjene iz stavka 5. ovoga članka, Agencija za plaćanja, bez pozivanja poljoprivrednika na sastanak, usklađuje granice i druge podatke pojedine ARKOD parcele.

(7) Pri promjeni ARKOD podataka koje inicira poljoprivrednik te promjena koje inicira Agencija za plaćanja pri znavljanju DOF-a i ostalih prostornih podataka i na temelju rezultata administrativne kontrole, Agencija za plaćanja može u svrhu dokazivanja prihvatljivosti ARKOD parcele ili kod promjene vrste uporabe već upisanog zemljišta zatražiti dostavu geotagiranih fotografija, koristeći Agro GTF aplikaciju s prikazom obavljene poljoprivredne aktivnosti na ARKOD parceli, koje nisu starije od 30 dana od dana pokretanja postupka dokazivanja.

(8) Ako poljoprivrednik u skladu sa stavkom 7. ovoga članka ne dostavi geotagirane fotografije u roku od 30 dana od dana pokretanja postupka dokazivanja, smatrat će se da zemljište nije prihvatljivo za evidenciju u ARKOD sustavu te će Agencija za plaćanja provesti ažuriranje ARKOD podataka u skladu sa stavkom 5. ovog članka.

(9) Ako Agencija za plaćanja prilikom znavljanja DOF-a i ostalih prostornih podataka iz stavka 5. ovoga članka utvrdi neprihvatljive površine o tome šalje obavijest poljoprivredniku.

(10) Ako Agencija za plaćanja kontrolom utvrdi zapuštenost određene ARKOD parcele ili nekog njenog dijela s očitim izostankom poljoprivredne aktivnosti u određenoj proizvodnoj godini, označit će predmetnu površinu u ARKOD-u vrstom uporabe »privremeno neodržavana parcelas«.

(11) Kada poljoprivrednik ponovno počne koristiti ARKOD parcelu označenu vrstom uporabe »privremeno neodržavana par-

cela«, dužan je o tome dostaviti nadležnoj podružnici Agencije za plaćanja geotagirane fotografije koristeći Agro GTF aplikaciju s prikazom obavljene poljoprivredne aktivnosti na toj ARKOD parceli, koje nisu starije od 30 dana od dana pokretanja postupka dokazivanja, zajedno s dokazom o vlasništvu ili posjedu zemljišta na istoj ARKOD parceli.

(12) Ako Agencija za plaćanja naknadnom provjerom na terenu utvrdi rezultate drugačije od onih prikazanih geotagiranim fotografijama, postupit će na temelju rezultata provjere na terenu.

(13) Agencija za plaćanja će ARKOD parcelu koja je duže od dvije godine označena vrstom uporabe »privremeno neodržavana parcela«, računajući od 31. prosinca godine u kojoj je označena vrstom uporabe »privremeno neodržavana parcela«, brisati iz ARKOD-a.

(14) Ako vlasnik, suvlasnik i/ili posjednik poljoprivrednog zemljišta ili ovlašteno tijelo za raspolaganje poljoprivrednim zemljištem i zemljištem u šumsko gospodarskoj osnovi koje je u vlasništvu Republike Hrvatske obavijesti Agenciju za plaćanja da je njegovo zemljište bez suglasnosti upisano u ARKOD i pri tom dostavi dokumentaciju iz članka 8. stavka 2. ovoga Pravilnika, Agencija za plaćanja će predmetnu parcelu brisati iz ARKOD-a, o čemu će obavijestiti poljoprivrednika koji je poljoprivredno zemljište upisao u ARKOD.

(15) Agencija za plaćanja postupit će u skladu sa stavkom 14. ovoga članka i u slučaju ako vlasnik i/ili suvlasnik i/ili posjednik poljoprivrednog zemljišta i/ili ovlašteno tijelo za raspolaganje poljoprivrednim zemljištem i zemljištem u šumsko gospodarskoj osnovi dostavi Agenciji za plaćanja obavijest da poljoprivrednik više ne ispunjava uvjete za korištenje poljoprivrednog zemljišta (istekao ugovor, neplaćanje zakupnine i dr.), uz dostavu dokaza o prestanku prava raspolaganja poljoprivrednim zemljištem.

(16) Poljoprivrednik može biti pozvan na usklađivanje podataka i podnošenje dokumentacije o pravu korištenja poljoprivrednog zemljišta.

(17) Za promjenu ARKOD podataka koju inicira poljoprivrednik i za promjenu površine ARKOD parcele koju Agencija za plaćanja obavlja prilikom završetka DOF-a uz prisutnost poljoprivrednika, Agencija za plaćanja sastavlja zapisnik kojeg poljoprivrednik ovjerava potpisom.

(18) Za promjenu ARKOD podataka koju inicira Agencija za plaćanja, što uključuje i promjene na zahtjev treće strane, sastavlja se zapisnik o evidenciji uporabe poljoprivrednog zemljišta ili izvješće o provedenom ažuriranju koji se ne ovjeravaju potpisom.

(19) Sve promjene ARKOD podataka vidljive su u ARKOD pregledniku i na AGRONET-u.«

Članak 6.

U članku 11. stavku 1., riječ: »i« zamjenjuje se riječju: »ili«.

Članak 7.

Dosadašnji prilozi I., II. i III. zamjenjuju se novim prilogima I., II. i III. koji su tiskani u dodatku ovoga Pravilnika i njegov su sastavni dio.

Članak 8.

Ovaj Pravilnik stupa na snagu osmoga dana od dana objave u »Narodnim novinama«.

Klasa: 011-01/25-01/56

Urbroj: 525-07/284-25-1

Zagreb, 14. studenoga 2025.

Potpredsjednik Vlade
i ministar
David Vlačić, v. r.

PRILOG I.

ŠIFRARNIK S VRSTAMA UPORABE POLJOPRIVREDNOG ZEMLJIŠTA

Šifra	Vrsta uporabe zemljišta	Opis i karakteristike
200	Oranica	Poljoprivredno zemljište redovito obrađeno radi proizvodnje jednogodišnjih i višegodišnjih kultura koje se uzgajaju u plodoredu maksimalno 5 godina te zasijani privremeni travnjak koji se koristi samo za proizvodnju krmiva i nalazi se u sustavu plodoreda te površina pod ugarom. Površina pod ugarom koja tijekom pet godina od njegove uspostave nije barem jednom zaorana za zelenu gnojidbu u šestoj godini prelazi u vrstu uporabe livada. Redovita obrada podrazumijeva provedbu agrotehničkih mjera kojima se sprječava širenja korova i omogućuje da obrada radi proizvodnje može započeti bez prethodne aktivnosti krčenja zemljišta. Agrotehničke mjere na površini pod ugarom jesu sjetva usjeva koji će biti zaoran za zelenu gnojidbu ili sjetva mješavinom sjemena usjeva namijenjenih divljim pticama i medonosnog bilja kao izvor nektara ili zaozračivanje usjeva za zelenu gnojidbu ili košnja, malčiranje ili bilo koji način obrade kojim je u potpunosti spriječen razvoj neželjene vegetacije. Prihvatljivi elementi poljoprivredno-šumarskih sustava na oranica su jednoredni vjetrozaštitni pojasevi visokostablašica prihvatljivih zavičajnih vrsta iz Priloga V. ovoga Pravilnika. Parcele uglavnom karakterizira homogenost područja i pravilan oblik.
210	Staklenici i plastenici na oranici	Poljoprivredno zemljište na kojima se nalaze staklenici ili plastenici (višegodišnji zaštićeni prostori) za intenzivnu poljoprivrednu proizvodnju.
220	Višegodišnji nasadi na oranici	Poljoprivredno zemljište redovito obrađeno radi proizvodnje višegodišnjih kultura koje se uzgajaju u plodoredu više od 5 godina (npr. lavanda, lovor, kadulja, ruža i sl.), a nije navedeno pod drugim šiframa ovoga Priloga.
310	Livada	Prirodni ili zasijani travnjak koji se koristi za proizvodnju krmiva (pretežito košenjem trave) ili bivša oranica koja je pod travnim smjesama više od 5 godina te se više ne nalazi u sustavu plodoreda. Prihvatljivi elementi poljoprivredno-šumarskih sustava jesu do 50 pojedinačnih raštrkanih stabala po hektaru prihvatljive površine livada.
320	Pašnjak	Trajni travnjak koji se koristi za ispašu životinja ili bivša oranica koja je pod travnim smjesama više od 5 godina te se više ne nalazi u sustavu plodoreda. Površina pašnjaka određuje se umnoškom ukupne površine ARKOD parcele i koeficijentom prihvatljivosti definiranim u Prilogu IV. Obilježja krajobraza, osim šumaraka i lokvi, te prihvatljivi elementi poljoprivredno-šumarskih sustava do 50 pojedinačnih raštrkanih stabala smatraju se prihvatljivim površinama na pašnjacima.

321	Krški pašnjak	Trajni travnjak koji se koristi za ispašu životinja na području krša ili bivša oranica koja je pod travnim smjesama više od 5 godina te se više ne nalazi u sustavu plodoreda. Ekstenzivni pašnjak prekriven niskim raslinjem i/ili stijenama i/ili drvećem uz uvjet da su to prohodne površine kojima stoka može prolaziti te su obrasle travom i/ili biljem pogodnim za ispašu stoke. Površina krškog pašnjaka određuje se umnoškom ukupne površine ARKOD parcele i koeficijentom prihvatljivosti definiranim u Prilogu IV. Obilježja krajobrazu, osim šumarak i lokvi, te prihvatljivi elementi poljoprivredno-šumarskih sustava do 50 pojedinačnih raštrkanih stabala smatraju se prihvatljivim površinama na krškim pašnjacima.
410	Vinograd	Poljoprivredno zemljište zasađeno vinovom lozom.
411	Iskrčeni vinograd	Poljoprivredno zemljište na kojem je bio vinograd koji je zbog starosti, prorijeđenosti ili drugih razloga iskrčen zbog ponovne sadnje. Iskrčeni vinograd obuhvaća i površine za koje je prijavljena namjera sadnje vinograda, a na kojima se provodi poljoprivredna aktivnost.
421	Maslinik	Poljoprivredno zemljište zasađeno maslinama. Intenzivni maslinik karakterizira homogenost i pravilni raspored stabala, a ekstenzivni maslinik može sadržavati praznine. Maksimalna udaljenost između pojedinih stabala maslina u masliniku je 20 metara.
422	Voćnjak	Poljoprivredno zemljište zasađeno voćnim vrstama. Intenzivni voćnjak karakterizira pravilni raspored stabala i minimalni sklop koji je u skladu s Tehnološkim smjernicama za voćnjake, objavljenim na mrežnoj stranici Ministarstva. Poljoprivredno zemljište na kom se nalazi voćnjak mora se obrađivati primjenjujući potrebne agrotehničke mjere u skladu sa Zakonom o poljoprivrednom zemljištu. Ekstenzivni voćnjak može imati zatravljene praznine i nepravilan raspored stabala, maksimalna udaljenost između pojedinih stabala može iznositi 14 metara.
425	Voćnjak u stakleniku ili plasteniku	Poljoprivredno zemljište koje se nalazi unutar staklenika ili plastenika, a zasađeno je voćnim vrstama izravno u tlo. Poljoprivredno zemljište na kojem se nalazi voćnjak u stakleniku ili plasteniku mora se obrađivati primjenjujući potrebne agrotehničke mjere u skladu sa Zakonom o poljoprivrednom zemljištu.
430	Kulture kratke ophodnje	Poljoprivredno zemljište zasađeno zavičajnim i stranim drvenastim vrstama koje se na parceli nalaze u obliku drvenastih biljaka, podanaka ili panjeva koji su ostali u zemlji nakon sječe, s novim mladima koje se pojavljuju u sljedećoj sezoni i s maksimalnim ciklusom sječe do 8 godina, u skladu s uvjetima koji su propisani Zakonom kojim se uređuje osnivanje, uzgoj i korištenje drvenastih kultura kratkih ophodnji i podzakonskim propisima.

450	Rasadnik	Poljoprivredno zemljište zasađeno mladim drvenastim biljkama koje rastu na tlu na otvorenom za kasnije presađivanje (voćne i lozne sadnice, te sadnice ukrasnog i šumskog drveća i grmlja), te drvenastim biljkama voćnih vrsta zasađenim za proizvodnju podloga i plemki, a u skladu sa Zakonom kojim se uređuje proizvodnja, stavljanje na tržište i uvoz poljoprivrednoga reprodukcijanskog materijala određenih skupina bilja.
451	Matičnjak loznih podloga i plemki	Poljoprivredno zemljište zasađeno matičnim nasadima vinove loze za proizvodnju reznica podloga ili reznica plemki za cijepljenje, a u skladu sa Zakonom kojim se uređuje proizvodnja, stavljanje na tržište i uvoz poljoprivrednoga reprodukcijanskog materijala određenih skupina bilja.
490	Mješoviti višegodišnji nasadi	Poljoprivredno zemljište zasađeno mješovitim višegodišnjim nasadima kada su granice nasada teško uočljive na ortofoto kartama (npr. nekoliko redova vinove loze i maslina). U mješovitom trajnom nasadu moguće su kombinacije vinove loze, maslina i voćnih vrsta.
900	Ostale vrste uporabe zemljišta	Ostale vrste uporabe poljoprivrednog zemljišta (npr. plantaže za uzgoj božićnih drvaca, ukrasnih vrsta drveća i grmlja, kulture koje nisu u doticaju s tlom, ostale poljoprivredne kulture koje nisu u sustavu potpore).

PRILOG II.

TEHNIČKI UVJETI ZA ATRIBUTNO POVEZIVANJE
ARKOD PODATAKA I PROSTORNIH PODATAKA
NADLEŽNIH INSTITUCIJA

Nadležna institucija	Prostorni podatak	Uvjet i kriterij preklopa s ARKOD parcelom
Ministarstvo unutarnjih poslova	Minski sumnjivo područje	≥1 točka
Ministarstvo zaštite okoliša i zelene tranzicije	Definirana područja Karte staništa RH u okviru Ekološke mreže – NATURA 2000, Okolišno osjetljivi trajni travnjaci Tresetišta i močvare na području primjene GAEC 2 uvjeta u skladu sa pravilnikom koji definira pravila uvjetovanosti i socijalne uvjetovanost	≥30 % površine
Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i ribarstva	Područja s prirodnim ili ostalim posebnim ograničenjima (granice administrativnih općina) u skladu s propisom kojim se uređuje određivanje područja s prirodnim i ostalim ograničenjima	≥50 % površine

Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i ribarstva	Ranjiva područja na nitrate (granice administrativnih općina)	≥1 točka
Ministarstvo zaštite okoliša i zelene tranzicije	Travnjaci velike prirodne vrijednosti (TVPV)	≥50 % površine
Hrvatske vode	Zona ograničenja	≥1 točka
	Zona ograničenja i nadzora	≥1 točka
	Zona strogog ograničenja i nadzora	≥1 točka
	Zona strogog režima zaštite i nadzora	≥1 točka
Hrvatske vode	Površine obuhvaćene sustavima javnog navodnjavanja	≥30 % površine
Državna geodetska uprava	RPJ (administrativne granice naselja, općina/ gradova i katastarskih općina)	≥50 % površine
	DMR (prosječne vrijednosti nadmorske visine, nagiba, ekspozicije)	Prosjek izračunat temeljem vrijednosti iz 25 metarske mreže
	DKP	
Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i ribarstva Ministarstvo pravosuđa, uprave i digitalne transformacije Državna geodetska uprava	Poljoprivredno zemljište u vlasništvu Republike Hrvatske	≥1 točka

Atributi vezani uz granice administrativnih općina temelje se na službenim prostornim podacima Republike Hrvatske posljednjeg dana prethodne kalendarske godine.

PRILOG III.

IZJAVA O POSJEDOVANJU PRIVATNOG
POLJOPRIVREDNOG ZEMLJIŠTA

Popunjava fizička osoba (obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo, samoopisno poljoprivredno gospodarstvo; obrt)	
Ime i prezime nositelja poljoprivrednika	
OIB nositelja poljoprivrednika	
Adresa poljoprivrednika	
MIBPG	
Popunjava pravna osoba (odgovorna osoba trgovačkog društva, zadruge ili druge pravne osobe poljoprivrednika)	
Ime i prezime odgovorne osobe poljoprivrednika	
OIB odgovorne osobe poljoprivrednika	

Adresa poljoprivrednika	
MIBPG	
OIB poljoprivrednika	

Izjavljujem pod materijalnom i kaznenom odgovornošću da sam poduzeo/la korake i radnje

(navesti korake i radnje te priložiti dokaze ako postoje)

kako bih s vlasnicima zemljišta koje koristim za poljoprivrednu proizvodnju i koje sam upisao/la u ARKOD došao/la u kontakt i regulirao/la međusobna prava i obveze.

Izjavljujem da i dalje nastavljam s naprijed navedenim aktivnostima u svrhu reguliranja prava korištenja poljoprivrednog zemljišta na ARKOD parcelama koje se nalaze na katastarskim česticama iz Priloga 1. ove Izjave.

Za dokaze o poduzetim aktivnostima za reguliranje prava i obveza korištenja tog zemljišta koje ne mogu priložiti ovoj Izjavi obvezujem se da ću ih dostaviti nadležnoj podružnici Agencije za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju do 31. prosinca 2027. godine.

Upoznat sam da ako do navedenog datuma ne dostavim tražene dokaze o poduzetim aktivnostima za reguliranje prava i obveza korištenja poljoprivrednog zemljišta da će isto biti izbrisano iz ARKOD-a i da ću imati obvezu povrata sredstava potpore dobivenih na osnovu poljoprivrednog zemljišta koje je izbrisano.

Ako me vlasnik i/ili posjednik poljoprivrednog zemljišta obavijesti da je isto upisano u ARKOD bez njegove suglasnosti, u roku od 30 dana ću u nadležnoj podružnici Agencije za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju zatražiti brisanje evidentiranog zemljišta iz ARKOD-a.

Ova Izjava odnosi se na ID ARKOD parcele iz Priloga 1. za koje u Prilogu 2. dostavljam ZK uložak i izvadak iz katastra.

Prilog 1. i Prilog 2. čine sastavni dio ove Izjave.

Ova Izjava služi isključivo za dokazivanje korištenja poljoprivrednog zemljišta upisanog u ARKOD.

Upoznat sam da ako se Agenciji za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju javi vlasnik i/ili posjednik poljoprivrednog zemljišta i zatraži brisanje iz ARKOD-a, Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju postupit će na zahtjev vlasnika sukladno važećim propisima.

Mjesto i datum:

Potpis:

(i pečat ako je primjenjivo)

Prilozi Izjavi:

Prilog 1. Popis korištenih ARKOD parcela

Prilog 2. Kopija ZK uložka i izvotka iz katastra za čestice na kojima se nalaze ARKOD parcele iz Priloga 1.

Prilog 1. Popis korištenih ARKOD parcela

(ako je potrebno, prilikom popunjavanja Priloga 1. može se dodati novi red u tablici)

Red. br.	ID ARKOD parcele	

2101

Na temelju članka 12. stavka 5., a u vezi s člankom 12. stavkom 1. točkom 1. Zakona o morskom ribarstvu (»Narodne novine«, br. 62/17., 130/17., 14/19., 30/23. i 14/24.) ministar poljoprivrede, šumarstva i ribarstva donosi

ODLUKU

**O PROSTORNOM I VREMENSKOM OGRANIČENJU
OBAVLJANJA GOSPODARSKOG RIBOLOVA NA
MORU OKRUŽUJUĆOM MREŽOM PLIVARICOM –
SRDELAROM**

I.

Ovom Odlukom određuje se zabrana obavljanja gospodarskog ribolova na moru okružujućom mrežom plivaricom – srdelarom u sljedećim dijelovima ribolovnog mora:

1. Zapadna obala Istre: sjeverno od crte koja ide od Rta Križ na zapad
2. Valunska Vala: unutar ravne crte koja spaja Rt Kobilj i Rt Pernat
3. Unutar područja omeđenog: Rt Veli rat (Dugi otok) – istočnom obalom Dugog otoka – istočnom granicom PP Telašćica i NP

Kornati – $\lambda 15^{\circ} 22,27'$ $\Phi 43^{\circ} 47,26'$ – $\lambda 15^{\circ} 24'$ $\Phi 43^{\circ} 48,55'$ – JI rt o. Žut – SZ rt o. Žut – o. Lavdara Mala – JI rt Lavdara – sjeverni rt o. Lavdara – Rt Parda (o. Veli Iž) – Rt Poljšinjac – Južni Rt (o. Zverinac) – Rt Zmorašnji – južni rt o. Vela Tramerka – Rt Veli rat (Dugi otok).

II.

Područja iz točke I. podtočaka 1. – 3. ove Odluke prikazana su na karti u Prilogu 1. ove Odluke.

III.

Danom stupanja na snagu ove Odluke prestaje važiti Odluka o prostornom i vremenskom ograničenju obavljanja gospodarskog ribolova na moru okružujućom mrežom plivaricom – srdelarom (»Narodne novine«, broj 129/25.).

IV.

Ova Odluka stupa na snagu prvoga dana od dana objave u »Narodnim novinama«, a prestaje važiti 24. prosinca 2025. u 12:00 sati.

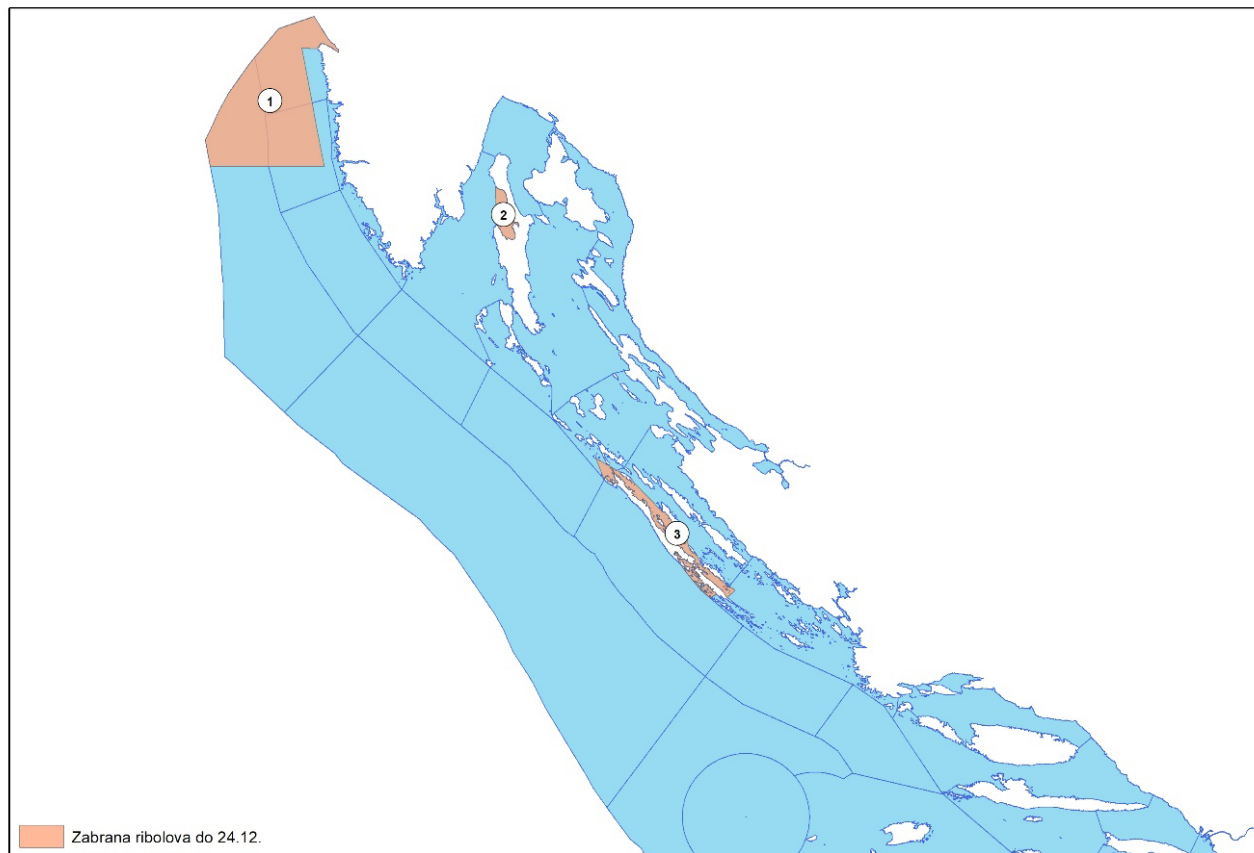
Klasa: 324-01/25-01/350

Urbroj: 525-12/718-25-1

Zagreb, 14. studenoga 2025.

Potpredsjednik Vlade
i ministar
David Vlajčić, v. r.

PRILOG 1.

DRŽAVNI ZAVOD ZA STATISTIKU

2102

Državni zavod za statistiku objavljuje

INDEKS

POTROŠAČKIH CIJENA U LISTOPADU 2025.

Indeks potrošačkih cijena u listopadu 2025. u odnosu na rujan 2025. iznosi **100,6**.

Klasa: 956-03/25-01/3

Urbroj: 555-01-04-06-01-25-22

Zagreb, 14. studenoga 2025.

Glavna ravnateljica

Lidija Brković, v. r.

USTAVNI SUD REPUBLIKE
HRVATSKE

2103

Ustavni sud Republike Hrvatske, u Prvom vijeću za odlučivanje o ustavnim tužbama, u sastavu sutkinja Lovorka Kušan, predsjednica Vijeća, te suci Andrej Abramović, Dražen Bošnjaković, Ante Galić, Goran Selanec i Frane Staničić, članovi Vijeća, u postupku koji je ustavnom tužbom pokrenuo Branislav Zec iz Imotskog, kojeg zastupa Tomislav Tus, odvjetnik u Odvjetničkom društvu Tus i Gržić d.o.o. sa sjedištem u Zagrebu, na sjednici održanoj 1. listopada 2025. jednoglasno je donio

ODLUKU

I. Ustavna tužba se usvaja.

II. Ukidaju se:

– rješenje Visokog upravnog suda Republike Hrvatske broj: Usž-2864/23-5 od 6. ožujka 2024. i

– rješenje Upravnog suda u Splitu broj: Usl-871/2023-5 od 28. lipnja 2023.

III. Predmet se vraća Upravnom sudu u Splitu na ponovni postupak.

IV. Ova odluka objavit će se u »Narodnim novinama«.

Obrazloženje

I. POSTUPAK PRED USTAVNIM SUDOM

1. Ustavnu tužbu podnio je Branislav Zec (u daljnjem tekstu: podnositelj) kojeg zastupa Tomislav Tus, odvjetnik u Odvjetničkom društvu Tus i Gržić d.o.o. sa sjedištem u Zagrebu.

Ustavna tužba podnesena je u povodu rješenja Visokog upravnog suda Republike Hrvatske broj: Usž-2864/23-5 od 6. ožujka 2024. (u daljnjem tekstu: drugostupanjsko rješenje) kojim je odbijena žalba podnositelja i potvrđeno rješenje Upravnog suda u Splitu broj: Usl-871/2023-5 od 28. lipnja 2023. (u daljnjem tekstu: prvostupanjsko rješenje).

Prvostupanjskim rješenjem odbačena je tužba podnositelja podnesena protiv rješenja tuženika Hrvatske agencije za nadzor financijskih usluga (u daljnjem tekstu: HANFA), klasa: UP/I-996-02/23-02/01, urbroj: 326-01-60-62-23-38 od 10. ožujka 2023., kojim

je društvu Tankerska plovidba d.d. Zadar (zainteresiranoj osobi) odobreno objavljivanje ponude za preuzimanje društva Turisthotel dioničko društvo za ugostiteljstvo i turizam Zadar.

1.1. Podnositelj u ustavnoj tužbi navodi da su mu osporenim rješenjima povrijeđene temeljne slobode i ljudska prava zajamčena Ustavom Republike Hrvatske (»Narodne novine« broj 56/90., 135/97., 113/00., 28/01., 76/10. i 5/14.) i to ustavno pravo na pošteno suđenje u aspektima prava na pristup sudu, pravo na obrazloženu sudsku odluku i nepravilne primjene materijalnog prava (članak 29. stavak 1. Ustava), te ustavno jamstvo sudske kontrole zakonitosti pojedinačnih akata iz članka 19. stavka 2. Ustava.

2. Za potrebe ustavnosudskog postupka, a na temelju članka 69. alineje 3. Ustavnog zakona o Ustavnom sudu Republike Hrvatske (»Narodne novine« broj 99/99., 29/02. i 49/02. – pročišćeni tekst; u daljnjem tekstu: Ustavni zakon) Ustavni sud zatražio je i izvršio uvid u spis Upravnog suda u Splitu broj: Usl-871/23.

II. ČINJENICE I OKOLNOSTI SLUČAJA

3. HANFA je donijela 10. ožujka 2023. rješenje klasa: UP/I-996-02/23-02/01, urbroj: 326-01-60-62-23-38, kojim je društvu Tankerska plovidba d.d. Zadar (u daljnjem tekstu: ponuditelj), nakon provedenog postupka uređenog odredbama Zakona o preuzimanju dioničkih društava (»Narodne novine« broj 109/07., 36/09., 108/12., 90/13., 99/13. i 145/13.; u daljnjem tekstu: ZPDD), odobrila objavljivanje ponude za preuzimanje društva Turisthotel dioničko društvo za ugostiteljstvo i turizam Zadar (u daljnjem tekstu: Ciljno društvo).

Podnositelju je bilo onemogućeno da kao stranka sudjeluje u upravnom postupku HANFA-e radi odobrenja ponude za preuzimanje jer je on dioničar Ciljnog društva. Podnositelj je u tužbi i žalbi isticao da je imao pravni interes za sudjelovanje u postupku koji mu je tuženik – HANFA uskratio.

Sukladno odredbama ZPDD-a protiv rješenja HANFA-e nije dopuštena žalba, ali se može pokrenuti upravni spor.

4. Protiv rješenja HANFA-e podnositelj je pokrenuo upravni spor. Podnositelj u tužbi (na str. 148 – 156) navodi i obrazlaže da su u konkretnom slučaju mjerodavne odredbe Direktive 2004/25/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 21. travnja 2004. o ponudama za preuzimanje (u daljnjem tekstu: Direktiva).

Upravni sud u Splitu prvostupanjskim rješenjem odbacio je tužbu podnositelja. U obrazloženju prvostupanjskog rješenja, u mjerodavnom dijelu, navedeno je:

»... prema ocjeni ovog Suda, osporenom odlukom, kojom je društvu TANKERSKA PLOVIDBA d.d. Zadar odobreno objavljivanje ponude za preuzimanje društva TURISTHOTEL dioničko društvo za ugostiteljstvo i turizam Zadar, nije povrijeđeno nikakvo pravo tužitelja niti njegov neposredni osobni interes utemeljen na zakonu pa stoga tužitelj nije bio ovlašten za pokretanje upravnog spora u ovom slučaju.

... postupak za odobrenje za objavljivanje ponude za preuzimanje, jest postupak koji se pokreće na zahtjev jedne stranke, odnosno osobe koja je stekla dionice s pravom glasa dioničkog društva iznad propisanog praga ili u drugim propisanim slučajevima kada za stjecanje dionica nastaje obveza na objavljivanje ponude za preuzimanje, kao i osoba koja nije obvezna objaviti ponudu za preuzimanje sukladno odredbama Zakona, a namjerava izvršiti preuzimanje, koja ponudu za preuzimanje može objaviti samo pod uvjetima i na način određen Zakonom.

Dakle, u postupcima preuzimanja, koji se vode sukladno mjerodavnim odredbama Zakona o preuzimanju dioničkih društava, ne odlučuje se o pravima ili obvezama malih dioničara ciljnih društava, zbog čega oni nisu ovlašteni za pokretanje upravnog spora u tim predmetima.«

5. Visoki upravni sud je utvrdio da je neosnovana žalba podnositelja i potvrdio prvostupanjsko rješenje. Podnositelj je kao žal-

beni prigovor ponovno istaknuo primjenu Direktive, ali i zahtjev za postupanje u skladu s člankom 267. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (»Službeni list«, 2016., C 202, str. 1. – pročišćena verzija; u daljnjem tekstu: UFEU). U obrazloženju osporene presude Visoki upravni sud navodi:

»... pravilno je stajalište prvostupanjskog suda da navedenim rješenjem... nije povrijeđeno nikakvo pravo tužitelja niti njegov neposredni osobni interes utemeljen na zakonu pa stoga tužitelj nije bio ovlašten za pokretanje upravnog spora u ovom slučaju...

... sukladno odredbama članka 9. stavka 1. i članka 10. stavka 1. Zakona o preuzimanju dioničkih društava, postupak za odobrenje za objavljivanje ponude za preuzimanje jest postupak koji se pokreće na zahtjev jedne stranke, odnosno osobe koja je stekla dionice s pravom glasa dioničkog društva iznad propisanog praga ili u drugim propisanim slučajevima kada za stjecanje dionica nastaje obveza na objavljivanje ponude za preuzimanje, kao i osoba koja nije obvezna objaviti ponudu za preuzimanje sukladno odredbama Zakona, a namjerava izvršiti preuzimanje, koja ponudu za preuzimanje može objaviti samo pod uvjetima i na način određen Zakonom.

... u postupcima preuzimanja, koji se vode sukladno mjerodavnim odredbama Zakona o preuzimanju dioničkih društava, ne odlučuje o pravima ili obvezama malih dioničara ciljnih društava, zbog čega oni nisu ovlašteni za pokretanje upravnog spora u tim predmetima. (...)

... skreće pozornost na odluku Ustavnog suda Republike Hrvatske, broj: U-IIIB-197/2013, od 8. svibnja 2013., U-III-1718/2014, od 10. srpnja 2014. i U-III-640/2014, od 10. srpnja 2014....

(...)

Nije osnovan niti zahtjev tužitelja za postupanje u skladu s člankom 267 UFEU za tumačenje prava EU. Ovo stoga što sud nije obavezan postaviti zahtjev za tumačenje kada se radi o tzv. doktrini čistih akata, odnosno o primjeni prava kao što je to u konkretnom slučaju. Republika Hrvatska je u Zakon o preuzimanju dioničkih društava preuzela Direktivu 2004/25/EZ od 21. travnja 2004, koja omogućuje državi autonomno uređivanje rješavanja sporova koja proizlaze iz odnosa manjinskih dioničara i obveznika ponude odnosno ponuditelja.«

III. PRIGOVORI PODNOSITELJA

6. Podnositelj u detaljno obrazloženoj ustavnoj tužbi navodi da mu je osporenim rješenjima povrijeđeno pravo na pravično suđenje u aspektu prava na pristup sudu, obrazloženu sudsku odluku i primjenu mjerodavnog prava. U dopuni ustavne tužbe od 1. travnja 2025. podnositelj se poziva na predmet Europskog suda za ljudska prava (u daljnjem tekstu: ESLJP) *Tadić protiv Hrvatske*, br. 31038/20, presuda od 18. ožujka 2025.

Navodi da trpi posljedice jer mu je onemogućen pristup sudu za meritorno ispitivanje njegovog predmeta dok Visoki upravni sud nije odgovorio na njegove žalbene navode vezano uz (ne)primjenu članka 267. UFEU-a i tumačenje (primjenu) Direktive. Ističe da Visoki upravni sud nije ponudio (niti se potrudio dati) obrazloženje zašto smatra da se u konkretnom slučaju radi o odredbi na koju se primjenjuje doktrina »čistih akata« (*acte clare*).

Smatra da je u konkretnom slučaju izostala sudska kontrola zakonitosti pojedinačnog akta, odnosno da mu je zapriječena djelotvorna pravna zaštita. Podnositelj se obrazlažući povredu prava na pristup sudu pozvao na brojne odluke Ustavnog suda, ESLJP-a i Suda Europske unije te je argumentirao primjenu Direktive, osobito u žalbi istaknut zahtjev Visokom upravnom sudu da Sudu Europske unije postavi zahtjev za prethodnu odluku u pogledu tumačenja Direktive i njezine implementacije u hrvatski pravni sustav. Dakle, ističe da mu je ovakvim postupanjem Visoki upravni sud kao sud zadnje instance protiv čije odluke nema pravnog lijeka, uskratilo pravnu zaštitu, a koja zaštita je jasno zajamčena izričitim i bezuvjetnim odredbama Direktive.

Zaključno, predlaže da Ustavni sud usvoji ustavnu tužbu i ukine osporena rješenja.

IV. MJERODAVNO PRAVO I PRAKSA

7. Mjerodavna odredba ZPDD-a glasi:

»Članak 1.

(1) Ovim se Zakonom uređuju uvjeti za davanje ponude za preuzimanje ciljnih društava, postupak preuzimanja, prava i obveze sudionika u postupku preuzimanja te nadzor postupka preuzimanja ciljnih društava.

(2) Ovim se Zakonom u pravni poredak Republike Hrvatske prenosi Direktiva 2004/25/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 21. travnja 2004. o ponudama za preuzimanje (SL L 142, 30. 4. 2004.).«

7.1. Relevantna uvodna izjava Direktive glasi:

»(8)... u skladu s pravom na pravično suđenje, odluke bi nadzornog tijela, u odgovarajućim okolnostima, trebale biti podložne provjeri neovisne sudske vlasti. (...)

7.2. Mjerodavne odredbe Direktive glase:

»Članak 2.

Definicije

1. Za potrebe ove Direktive:

(a) 'ponuda za preuzimanje' ili 'ponuda' znači javna ponuda (osim ponude ciljnog društva) dana držateljima vrijednosnica trgovačkog društva za stjecanje svih ili nekih od tih vrijednosnica, obvezna ili dobvoljna, koja za cilj ima stjecanje kontrole nad ciljnim trgovačkim društvom u skladu s nacionalnim pravom ili slijedi nakon nje;

(...)

(f) 'stranke ponude' znači ponuditelj, članovi uprave ponuditelja, ako je ponuditelj društvo, ciljno trgovačko društvo, držatelji vrijednosnica ciljnog trgovačkog društva i članovi uprave ciljnog trgovačkog društva, te osobe koje djeluju zajednički s takvim strankama;

(...)

Članak 3.

Opća načela

1. Radi provedbe ove Direktive, države članice osiguravaju poštovanje sljedećih načela:

(a) prema svim držateljima vrijednosnica papira ciljnog trgovačkog društva istog roda mora se postupati jednako; štoviše, ako osoba stekne kontrolu nad društvom, ostali držatelji vrijednosnica moraju biti zaštićeni;

(...)

2. Kako bi se osiguralo pridržavanje načela navedenih u stavku 1., države članice:

(a) osiguravaju poštovanje minimalnih zahtjeva navedenih u ovoj Direktivi;

(...)

Članak 4.

Nadzorno tijelo i mjerodavno pravo

(...)

6. Ova Direktiva ne utječe na pravo država članica da odrede sudska ili druga tijela nadležna za rješavanje sporova i za odlučivanje o nepravilnostima počinjenim u postupku ponuda ni na pravo država članica da reguliraju jesu li i pod kojim okolnostima stranke ponude ovlaštene pokrenuti upravni ili sudski postupak. (...)

Članak 5.

Zaštita manjinskih dioničara...

1. Kad fizička ili pravna osoba drži... vrijednosnice trgovačkog društva... države članice osiguravaju da takva osoba bude obvezna objaviti ponudu radi zaštite manjinskih dioničara tog trgovačkog društva. Takva će ponuda biti čim prije upućena svim držateljima tih vrijednosnica za sve njihove udjele...

(...)

7.3. U predmetu ESLJP-a *Zubac protiv Hrvatske* (br. 40160/12, presuda od 5. travnja 2018.), vezano uz opća načela koja se tiču prava na pristup sudu, navedeno je:

»76. Pravo na pristup sudu utvrđeno je kao aspekt prava na sud na temelju članka 6., stavka 1. Konvencije u predmetu Golder protiv Ujedinjenog Kraljevstva (21. veljače 1975., stavci 28. – 36., Serija A br. 18). U tom je predmetu Sud utvrdio da jamstva sadržana u članku 6., koji se odnosi na načela vladavine prava i izbjegavanja proizvoljnosti vlasti i na kojima se zasniva veći dio Konvencije podrazumijevaju pravo na pristup sudu kao jedan aspekt tih jamstava. Stoga se člankom 6., stavkom 1. svakome osigurava pravo da podnese sudu zahtjev u vezi sa svojim građanskim pravima i obvezama (vidi Roche protiv Ujedinjenog Kraljevstva [VV], br. 32555/96, stavak 116., ECHR 2005-X; vidi također Z i drugi protiv Ujedinjenog Kraljevstva [VV], br. 29392/95, stavak 91., ECHR 2001-V; Cudak protiv Litve [VV], br. 15869/02, stavak 54., ECHR 2010; i Grkokatolička župa Lupeni protiv Rumunjske [VV], br. 76943/11, stavak 84., ECHR 2016...

77. Pravo na pristup sudu mora biti 'praktično i učinkovito', a ne 'teoretsko ili iluzorno' (vidi, u tom smislu, Bellet protiv Francuske, 4. prosinca 1995., stavak 36., Serija A br. 333-B). To se zapažanje osobito odnosi na jamstva predviđena člankom 6., s obzirom na istaknuto mjesto koje pravo na pošteno suđenje zauzima u demokratskom društvu (vidi Knez Hans-Adam II. od Lihtenštajna protiv Njemačke [VV], br. 42527/98, stavak 45., ECHR 2001-VIII, ...

78. Međutim, pravo na pristup sudu nije apsolutno, već može biti podvrgnuto ograničenjima; takva se ograničenja dopuštaju implicitno budući da pravo na pristup sudu po samoj svojoj naravi zahtijeva regulaciju države, a takva regulacija može se razlikovati u smislu vremena i mjesta ovisno o potrebama i sredstvima zajednice i pojedinaca (vidi Stanev protiv Bugarske [VV], br. 36760/06, stavak 230., ECHR 2012). Prilikom određivanja te regulacije države ugovornice uživaju određenu slobodu procjene. Iako konačna odluka o pitanju poštovanja zahtjeva iz Konvencije počiva na Sudu, nije uloga Suda da zamijeni domaće vlasti u procjenjivanju onoga što je najbolja politika u ovom području. Međutim, primijenjena ograničenja ne smiju ograničiti ili umanjiti pristup koji se pojedincu nalazi na raspolaganju na takav način ili u opsegu koji umanjuje samu bit prava. Nadalje, ograničenje neće biti spojivo s člankom 6., stavkom 1. ako ne teži legitimnom cilju te ako ne postoji razumni odnos razmjernosti između upotrijebljenih sredstava i legitimnog cilja koji se nastoji ostvariti...

79. Sud također naglašava kako njegova zadaća nije ispravljati činjenične i pravne pogreške koje je nacionalni sud navodno počinio osim ako, i u onoj mjeri u kojoj su, izazvale povredu prava i sloboda zaštićenih Konvencijom (vidi, inter alia, García Ruiz protiv Španjolske [VV], br. 30544/96, stavak 28., ECHR 1999-I; i Perez protiv Francuske [VV], br. 47287/99, stavak 82., ECHR 2004-I). Obično nije na Sudu da preispituje pitanja kao što je važnost koju domaći sudovi pridaju nekim dokazima ili zaključcima ili ocjenama u nekom pitanju koje razmatraju. Sud ne treba djelovati kao sud četvrtog stupnja te stoga neće ispitivati presudu domaćih sudova na temelju članka 6., stavka 1. Konvencije, osim ako su njihova utvrđenja proizvoljna ili očigledno nerazumna (vidi Bochan protiv Ukrajine (br. 2) [VV], br. 22251/08, stavak 61., ECHR 2015).

7.4. U predmetu ESLJP-a Tadić protiv Hrvatske (br. 31038/20, presuda od 18. ožujka 2025.) u mjerodavnom dijelu, navedeno je:

»21. U ovom predmetu podnositelj zahtjeva nije imao pristup sudu koji bi mu omogućio da ospori iznos naknade koji mu je dodijeljen za obvezni prijenos njegovih dionica... Vlada to nije osporila, već je umjesto toga ustvrdila da je ovaj potpuni nedostatak pristupa sudu opravdan legitimnim ciljem osiguravanja pravilnog djelovanja pravosudnog sustava i zaštite prava drugih.

22. U pogledu utvrđivanja može li se isključenje prava podnositelja zahtjeva na pristup sudu smatrati razmjernim za postizanje ovih dvaju ciljeva, Sud uzima u obzir činjenicu da se mjerodavne odredbe Zakona o preuzimanju temelje na i u hrvatski pravni sustav prenose Direktivu 2004/25/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 21. travnja 2004. o ponudama za preuzimanje ('Direktiva'). U uvodnoj izjavi 8. Direktive navodi se da bi, u skladu s pravom na pravično suđenje, odluke nadzornog tijela – odnosno tijela nadležnog za nadzor aspekata ponuda na koje se odnosi ova Direktiva i osiguravanje da se stranke ponude za preuzimanje pridržavaju njezinih pravila – u odgovarajućim okolnostima trebale biti podložne provjeri neovisne sudske vlasti.

23. Što je još važnije, kako sudska praksa Suda na temelju članka 6. stavka 1. Konvencije potvrđuje, u predmetima koji se tiču naknade koja se isplaćuje manjinskim dioničarima kojima su oduzete njihove dionice u korist većinskog dioničara, potpuno uskraćivanje prava manjinskih dioničara na pristup sudu ne može se opravdati (vidi, na primjer, Suda protiv Češke Republike, br. 1643/06, stavci 48-55, 28. listopada 2010., u kojem je predmetu Sud presudio da obveza podnositelja zahtjeva da podnese svoj zahtjev za novčanu naknadu arbitražnim tijelima koja nisu poštovala temeljna jamstva iz članka 6. stavka 1., a da se on nije odrekao tih jamstava, predstavlja povredu njegovog prava na pristup sudu; usporedi i presudu Suda Europske unije od 9. rujna 2021. u predmetu Adler Real Estate i ostali, C-546/18, EU:C:2021:711, stavci 53. i 63.-68., u vezi s primjenom Direktive).

(...)

26.... Sud utvrđuje da, u ovom predmetu, potpuno uskraćivanje prava na pristup sudu podnositelju zahtjeva nije bilo opravdano legitimnim ciljem osiguravanja pravilnog djelovanja pravosudnog sustava i zaštite prava drugih.«

7.5. U odlukama Ustavnog suda brojevi: U-III-3994/2021 od 5. lipnja 2024. i U-III-356/2019 od 12. travnja 2022. (www.usud.hr) sažeta su načelna stajališta u odnosu na obveze sudova koje su izvedene iz članka 29. stavka 1. Ustava u vezi s člankom 267. UFEU-a, a vezano uz obrazloženje o primjeni prava EU-a i / ili nepućivanju zahtjeva za prethodnu odluku. Tako se u odluci broj: U-III-3994/2021 (navedeno), između ostalog, navodi:

»13.2. Ipak, kad stranka iznese određene navode o primjeni prava EU-a i predloži nacionalnom sudu da uputi određena prethodna pitanja Sudu EU-a, pravo na obrazloženu sudska odluku obvezuje sudove da iznesu dostatne, relevantne i neproizvoljne razloge o odlučnim navodima stranke o primjeni prava EU-a i/ili neprihvatanju prijedloga za upućivanjem prethodnih pitanja Sudu EU-a.«

V. OCJENA USTAVNOG SUDA

8. Člankom 19. stavkom 2. Ustava jamči se sudska kontrola zakonitosti pojedinačnih akata upravnih vlasti i tijela koja imaju javne ovlasti. Ustavni sud podsjeća da je u odluci broj: U-III-1001/2007 od 7. srpnja 2010. (»Narodne novine« broj 90/10.) utvrdio da se jamstva prava na pravično suđenje, sadržana u članku 29. stavku 1. Ustava, primjenjuju i na sudske postupak pred Upravnim sudom (upravni spor) koji je uređen člankom 19. stavkom 2. Ustava.

Članci 19. stavak 2. i 29. stavak 1. Ustava glase:

»Članak 19.

(...)

Zajamčuje se sudska kontrola zakonitosti pojedinačnih akata upravnih vlasti i tijela koja imaju javne ovlasti.«

»Članak 29.

Svatko ima pravo da zakonom ustanovljeni neovisni i nepristrani sud pravično i u razumnom roku odluči o njegovim pravima i obvezama...

(...)

PRAVO NA PRISTUP SUDU

a) Načelna stajališta

9. Članak 29. stavak 1. Ustava, između ostalog, osigurava svakome pravo da od suda zatraži i dobije djelotvornu sudska zaštitu u vezi sa svojim pravima ili obvezama. Riječ je o »pravu na sud«, kojemu je važan aspekt i pravo na pristup sudu. Bilo bi nezamislivo da se u pravnom poretку utemeljenom na vladavini prava stranke priznaju postupovna jamstva u postupku koji je u tijeku, a da se pritom ne štiti ono što u osnovi omogućuje korištenje tim jamstvima, a to je pristup sudu (v. odluke Ustavnog suda broj: U-III-2466/2017 od 23. listopada 2019. i broj: U-III-1910/2019 od 15. travnja 2021., www.usud.hr).

10. Pravo na pristup sudu ne uključuje samo pravo pokrenuti postupak nego i pravo na »rješavanje« spora od strane suda (usporedi, primjerice, s odlukama Ustavnog suda broj: U-III-2466/2017 i broj: U-III-1910/2019 /navedeno/; te predmetima ESLJP-a *Smolić protiv Hrvatske*, br. 51472/12, presuda od 15. ožujka 2018.; i *Šimečki protiv Hrvatske*, br. 15253/10, presuda od 30. travnja 2014.).

11. Nesporo je da pravo na pristup sudu nije i ne može biti apsolutno. Ono je podvrgnuto ograničenjima. Moguće ograničenje prava na pristup sudu može se sastojati u nametanju procesne obveze podnošenja pravnog sredstva u roku kao pretpostavke dopuštenosti tog pravnog sredstva. Ograničenja međutim ne smiju umanjiti pristup sudu na takav način ili do takve mjere da time bude narušena sama bit »prava na sud« (v., primjerice, odluke Ustavnog suda broj: U-III-215/2016 od 19. prosinca 2017., www.usud.hr; broj: U-III-2466/2017, broj: U-III-1910/2019 /navedeno/ te broj: U-III-1979/2023 od 14. rujna 2023., www.usud.hr).

12. Ustavni sud je načelna stajališta koja se odnose na pravo na pristup sudu analizirao i u odluci broj: U-III-5755/2020 od 14. ožujka 2024. (www.usud.hr), sadržaj koje su odluke brojevi: U-III-2042/2013 od 19. svibnja 2020., U-III-3638/2021 od 20. siječnja 2022., U-III-4183/2019 od 10. prosinca 2020., U-III-2021/2021 od 17. veljače 2022., U-III-2100/2014 od 19. svibnja 2020., U-III-384/2017 i U-III-2429/2018 od 17. veljače 2021. i U-I-4220/2020 od 20. listopada 2020. (www.usud.hr). U odluci broj: U-III-5755/2020, između ostalog se navodi:

»13.... nadležna tijela sudbene vlasti u konkretnom slučaju u osporenim odlukama za svoju ocjenu zašto smatraju da u konkretnom slučaju... nije osigurana sudska zaštita u postupku upravnog spora, nisu dala relevantne i dostatne razloge. U konkretnom slučaju nadležna tijela sudbene vlasti propustila su, za slučaj vlastite nenadležnosti, odnosno u slučaju zakonske podnormiranosti, pitanje sudske nadležnosti ili dopuštenosti pojedinog pravnog sredstva metodom teleološkog tumačenja, uputiti podnositelja na drugi raspoloživi put učinkovite pravne zaštite utvrđenjem koji bi to pravni put bio, a radi osiguranja osigurati ostvarivanja njegovog prava na sud.«

b) Primjena načelnih stajališta na ovaj predmet

13. U konkretnom slučaju, podnositelj je u upravnom sporu (tužbom i žalbom) koji je u vezi sa spornim postupkom odobrenja objavljivanja ponude za preuzimanje Ciljnog društva, pred Upravnim sudom u Splitu i Visokim upravnim sudom dovodio u pitanje transparentnost provedenog postupka od strane tuženika, problematizirao je propust tuženika da utvrdi kako ponuditelj djeluje zajednički s drugim osobama te tvrdio da je u postupku preuzimanja Ciljnog društva pogrešno utvrđena cijena po dionici.

Podnositelj, kao manjinski dioničar Ciljnog društva nije sudjelovao kao stranka u upravnom postupku pred tuženikom radi odobrenja ponude za preuzimanje istog, te je stoga prigovore i dokaze o zajedničkom djelovanju ponuditelja s drugim dioničarima Ciljnog društva kao i dokaze o pogrešno utvrđenoj cijeni u preuzimanju iznio u upravnom sporu pred nadležnim Upravnim sudom u Splitu.

Podnositeljeva tužba pred Upravnim sudom u Splitu odbacena je osporenim rješenjem, stoga se zaštitni mehanizmi članka 29. stavka 1. Ustava primjenjuju na prigovor podnositelja da nije imao pristup sudu u odnosu na osporavanje zakonitosti postupka odobrenja objavljivanja ponude za preuzimanje Ciljnog društva čiji je podnositelj manjinski dioničar.

13.1. Ustavni sud primjećuje da je Upravni sud u Splitu odbacio tužbu podnositelja s obrazloženjem da se u postupcima preuzimanja koji se vode sukladno mjerodavnim odredbama ZPDD-a, ne odlučuje o pravima ili obvezama malih dioničara ciljnih društava, zbog

čega oni (u konkretnom slučaju podnositelj) nisu ovlašteni za pokretanje upravnog spora, dok podnositelju nije povrijeđeno nikakvo pravo niti njegov neposredni osobni interes utemeljen na zakonu (vidi točku 4. obrazloženja ove odluke). Visoki upravni sud potvrdio je ovaj, po njemu pravilan zaključak Upravnog suda u Splitu te zaključio da nisu osnovani prigovori podnositelja vezani uz povredu njegovih ustavnih prava, da su mjerodavne zakonske odredbe pravilno primijenjene, dok nije osnovan zahtjev podnositelja za postupanje u skladu s člankom 267. UFEU-a za tumačenje prava EU-a (vidi točku 5. obrazloženja ove odluke).

13.2. Ustavni sud primjećuje da se mjerodavne odredbe ZPDD-a temelje i na Direktivi koja u točki 8. uvodne izjave, između ostalog, navodi da bi u skladu s pravom na pravično suđenje, odluke nadzornih tijela – odnosno tijela nadležnog za nadzor aspekata ponuda na koje se odnosi Direktiva i osiguravanje da se stranke ponude za preuzimanje pridržavaju njezinih pravila – u odgovarajućim okolnostima trebale biti podložne provjeri neovisne sudske vlasti. Nadalje, ESLJP u svojoj recentnoj praksi navodi kako se potpuno uskraćivanje prava manjinskih dioničara na pristup sudu ne može opravdati (vidi točku 7.4. obrazloženja ove odluke).

13.3. Ustavni sud primjećuje da se Visoki upravni sud u osporenom rješenju poziva na praksu Ustavnog suda i to rješenje broj: U-IIIB-197/2013 od 8. svibnja 2013. (»Narodne novine« broj 58/13.), te odluke brojevi: U-III-1718/2014 od 10. srpnja 2014. i U-III-640/2014 od 10. srpnja 2014. (obje na www.usud.hr), međutim, navedene odluke i rješenje nisu primjenjivi i na konkretan slučaj, neovisno o tome što se u njima spominje pravo na pristup manjinskih dioničara u postupku vođenom kod HANFA-e u vezi s preuzimanjem pojedinih društava. Uzimajući u obzir činjenicu da je osporeno rješenje Visokog upravnog suda doneseno 6. ožujka 2024., da se podnositelj u žalbi pozvao na praksu Suda EU iz 2017. godine, da prethodno citirana presuda ESLJP-a vezano uz opća načela koja se tiču prava na pristup sudu datira iz 2018. godine (vidi točku 7.3. obrazloženja ove odluke) te da je Ustavni sud nakon 2014. godine u brojnim odlukama zauzeo stajalište vezano uz pravo na pristup sudu (vidi točku 12. obrazloženja ove odluke), Ustavni sud smatra da je Visoki upravni sud imao na raspolaganju relevantnu praksu (donesenu u posljednjih 10 godina) koju je mogao primijeniti te ocijeniti opravdanost implementacije načelnih stajališta na konkretan slučaj.

14. Ustavni sud ocjenjuje da je Upravni sud u Splitu u konkretnom slučaju postupio s pretjeranim formalizmom kada je osporenim rješenjem tužbu podnositelja odbacio s obrazloženjem da on nije ovlašten na njezino podnošenje, pri tome ne poštujući temeljna jamstva prava na pravično suđenje što predstavlja povredu njegovog prava na pristup sudu (vidi točke 7.3. i 7.5. i točke 9. – 12. obrazloženja ove odluke). Ovo tim više iz razloga što niti Visoki upravni sud (kao žalbeni sud) nije u dovoljnoj mjeri meritorno ispitao prigovore koji se odnose na postupak odobrenja objavljivanja ponude za preuzimanje Ciljnog društva čiji je podnositelj manjinski dioničar, a koje prigovore je podnositelj uredno istaknuo u žalbi, ali i tužbi protiv rješenja tuženika. Slijedom navedenog, Ustavni sud ocjenjuje da u konkretnom slučaju, potpuno uskraćivanje prava podnositelja na pristup sudu nije bilo opravdano legitimnim ciljem osiguravanja pravilnog djelovanja pravosudnog sustava i zaštite prava drugih (vidi točku 7.4. obrazloženja ove odluke).

15. Ustavni sud zaključuje da su združeni učinci postupanja tuženika i pretjeranog formalizma Upravnog suda u Splitu i Visokog upravnog suda u postupku koji je prethodio ustavnosudskom u tumačenju i primjeni postupovnih pravila za podnošenje upravne tužbe u specifičnim okolnostima konkretnog slučaja doveli do povrede prava podnositelja na pristup sudu.

PRAVO NA OBRAZLOŽENU ODLUKU

16. Podnositelj je u ustavnoj tužbi ponovio svoje ranije navode o prijedlogu za upućivanje prethodnog pitanja Sudu EU-a, koji je iznio u žalbi protiv prvostupanjskog rješenja, na koje se žalbene navode Visoki upravni sud nije dostatno očitovao. Podnositelj posebno prigovara da je povrijeđen članak 29. stavak 1. Ustava jer je izostalo obrazloženje Visokog upravnog suda u odnosu na prijedlog podnositelja za pokretanje prethodnog postupka pred Sudom EU.

a) Načelna stajališta

17. Pravo na pravično suđenje zajamčeno člankom 29. stavkom 1. Ustava predstavlja skup institucionalnih i postupovnih jamstava kojima se osigurava pravičnost postupka. Ono ima tako važno mjesto u demokratskom društvu da ne može biti opravdanja za njegovo restriktivno tumačenje. Načelo pravičnosti sudskog postupka treba poštovati u svim okolnostima. Međutim, odgovor na pitanje što čini pravičan postupak ne podliježe jednom nepromjenjivom pravilu, već ovisi o svim okolnostima svakog pojedinačnog slučaja. Stoga je temeljna zadaća Ustavnog suda, kada ocjenjuje osnovanost prigovora o povredi prava na pravično suđenje, razmotriti je li način na koji je postupak bio vođen bio pravičan. Pri tome Ustavni sud razmatra postupak kao jedinstvenu cjelinu, a ne na temelju jedne izolirane okolnosti, događaja ili aspekta, iako nije isključeno da jedna određena okolnost može biti od odlučujućeg značaja pri ocjeni navodne povrede prava na pravično suđenje.

17.1. Pravo na pravično suđenje, između ostalih, obuhvaća i postupovno jamstvo zabrane proizvoljnosti (arbitrarnosti) u postupanju i odlučivanju sudova. Zaključku da je određena odluka suda proizvoljna ponajviše doprinosi nedosljednost sudova u odlučivanju i nedostatanost razloga iznesenih u obrazloženju sudske odluke (odluka Ustavnog suda broj: U-III-4670/2018 od 11. rujna 2019., točka 13.1., www.usud.hr).

17.2. Zabrana proizvoljnosti u odlučivanju također je usko povezana s pravom na obrazloženu sudska odluku kao zasebnim postupovnim jamstvom prava na pravično suđenje, a koje zahtijeva da sudovi za svoje odluke daju dostatne i relevantne razloge. Međutim, to pravo nije apsolutno i ne može se tumačiti na način da zahtijeva detaljan odgovor na svaku tvrdnju stranke u postupku (v. odluku Ustavnog suda broj: U-III-4670/2018, t. 13.2., navedeno). U tom smislu odgovor na pitanje jesu li razlozi koje su sudovi dali za donošenje odluke dostatni i relevantni ovisi o okolnostima svakog pojedinačnog slučaja, navodima stranaka te pravnoj naravi postupka i odluke koji su posrijedi. Međutim, navodi stranke koji su odlučujući za ishod postupka zahtijevaju određen i izričit odgovor (v. odluku Ustavnog suda broj: U-III-4670/2018, t. 13.3., navedeno). Ustavni sud je u odluci broj: U-III-3293/2020 od 18. lipnja 2025. (www.usud.hr) utvrdio povredu prava na pravično suđenje zbog nedovoljnog obrazloženja.

17.3. Ustavni sud je u odluci broj: U-III-3293/2020 (navedeno), između ostalog, naveo:

»13.3.... sudovi u konkretnom slučaju nisu obrazložili primjenu odredbe članka 110. UFEU-a i je li domaći sustav... u konkretnom slučaju u skladu s tom odredbom, već su te odredbe u potpunosti zanemarili.

14. Po ocjeni Ustavnog suda navedeno predstavlja povredu prava na obrazloženu sudska odluku kao sastavnicu prava na pravično suđenje jer se ovdje upravo radi o takvom žalbenom navodu stranke koji bi mogao biti odlučujući za ishod postupka te stoga takav prigovor zahtijeva određen i izričit odgovor, koji je u ovom slučaju izostao.«

b) Primjena načelnih stajališta na ovaj predmet

18. U konkretnom slučaju podnositelj smatra da je osporeno rješenje Visokog upravnog suda arbitrarno jer ne sadrži ozbiljne,

relevantne i dostatne razloge svoje ocjene u vezi s postupanjem u skladu s člankom 267. UFEU-a.

18.1. Ustavni sud primjećuje da je podnositelj u žalbi ponovio svoje ranije navode iz tužbe, ali je i predložio Visokom upravnom sudu da u žalbenom postupku uputi određeno prethodno pitanje Sudu EU-a pozivajući se i na praksu Suda EU-a (presuda od 20. srpnja 2017., u predmetu *Marco Tronchetti Provera and Others*, C-206/16). Podnositelj osporava pravilnost rješenja Visokog upravnog suda, ističući prije svega da taj sud nije dostatno obrazložio zašto njegov zahtjev za prethodnu odluku Sudu EU-a o tumačenju prava EU-a, nije osnovan.

18.2. U prijedlogu za upućivanjem prethodnog pitanja (str. 152 – 156 prvostupanjskog spisa) podnositelj je postavio precizno pitanje: »treba li čl. 2. st. 1. toč. (a) te čl. 4. st. 6. Direktive 2004/25 tumačiti na način da im se protivi nacionalni propis – ZPDD, koji (i) ne priznaje dioničarima svojstvo stranke u ponudi te (ii) bez izričitog takvog uređenja navedenim propisom, isključuje mogućnost dioničarima da sudjeluju u upravnom ili sudskom postupku što ima za rezultat nemogućnost provjere odluke nadležnog tijela od strane neovisne sudske vlasti.«

Podnositelj je prijedlog obrazložio pozivajući se na predmet Suda EU-a C-206/16 (navedeno) u kojem se taj sud bavio usklađivanjem zakonodavstva s prvotnim ciljem Direktive – zaštitom interesa manjinskih dioničara, njihovim svojstvom stranke u postupcima preuzimanja, te ostvarivanju njihovih prava u upravnom i sudskom postupku.

18.3. Ustavni sud primjećuje da je Visoki upravni sud u obrazloženju osporenog rješenja samo konstatirao da se podnositelj poziva na postupanje u skladu s člankom 267. UFEU-a i podnosi zahtjev za tumačenje prava EU-a, bez da je obrazložio i argumentirano odgovorio na njegovu (ne)primjenu u konkretnom slučaju, te je samo u jednoj rečenici konstatirao da nije obvezan postaviti zahtjev za tumačenje prava EU-a kada se radi o tzv. doktrini čistih akata, jer je sukladno ZPDD-u i Direktivi, državi članici omogućeno autonomno uređivanje rješavanja sporova koji proizlaze iz odnosa manjinskih dioničara i obveznika ponude odnosno ponuditelja (vidi točku 5. obrazloženja ove odluke).

18.4. Ustavni sud ocjenjuje da obrazloženje Visokog upravnog suda u odnosu na obveze sudova koje su izvedene iz članka 29. stavka 1. Ustava u vezi s člankom 267. UFEU-a, a vezano uz obrazloženje o primjeni prava EU-a i/ili neupućivanju zahtjeva za prethodnu odluku, nije u skladu sa standardima koje je u brojnim odlukama utvrdio ESLJP, ali i Ustavni sud (vidi točku 7.5. obrazloženja ove odluke).

19. Po ocjeni Ustavnog suda navedeno predstavlja povredu prava na obrazloženu sudska odluku kao sastavnicu prava na pravično suđenje jer se ovdje upravo radi o takvom žalbenom navodu stranke koji bi mogao biti odlučujući za ishod postupka te stoga takav prigovor zahtijeva određen i izričit odgovor, koji je u ovom slučaju izostao.

20. Slijedom navedenog, Ustavni sud ocjenjuje da u postupku koji je prethodio ustavnosudskom postupku tvrdnje podnositelja koje su bile bitne za rješavanje njegova predmeta, i koje su bile prezentirane upravnim sudovima tijekom cijelog postupka, nisu bile odgovarajuće razmotrene u skladu sa zahtjevima prava na pravično suđenje (usp. s primjerice, predmetima ESLJP-a *Donadzé protiv Gruzije*, br. 74644/01, presuda od 7. ožujka 2006., § 35.; te *Ajdarić protiv Hrvatske*, br. 20883/09, presuda od 13. prosinca 2011., § 51.; *Stüker protiv Njemačke*, br. 58718/15, presuda od 20. travnja 2021., § 49. i odlukom Ustavnog suda broj: U-III-1145/2019 od 16. rujna 2021., www.usud.hr).

21. Ustavni sud stoga zaključuje da su prethodno analizirane manjkavosti sudski postupak u cjelini učinile nepravilnim i da je došlo i do povrede prava na pravično suđenje zajamčenog člankom 29. stavkom 1. Ustava i člankom 6. stavkom 1. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (»Narodne novine – Međunarodni ugovori« broj 18/97., 6/99. – pročišćeni tekst, 8/99. – ispravak, 14/02., 1/06., 13/17. i 6/24.).

22. Slijedom navedenog, na temelju članaka 73. i 76. Ustavnog zakona odlučeno je kao u izreci.

23. Odluka o objavi temelji se na članku 29. Ustavnog zakona (točka IV. izreke).

Broj: U-III-2537/2024

Zagreb, 1. listopada 2025.

USTAVNI SUD REPUBLIKE HRVATSKE

Predsjednica Vijeća
Lovorka Kušan, v. r.

2104

Ustavni sud Republike Hrvatske, u sastavu Miroslav Šeparović, predsjednik, te suci Andrej Abramović, Mato Arlović, Sanja Bradica Jelavić, Dražen Bošnjaković, Ante Galić, Biljana Kostadinov, Lovorka Kušan, Maša Marochini Zrinski, Rajko Mlinarić, Goran Selanec, Frane Staničić i Miroslav Šumanović, odlučujući o ustavnoj tužbi koju je podnio Ivica Azenić iz Podravske Podgajaca, kojeg zastupa Saša Pufler, odvjetnica u Osijeku, na sjednici održanoj 7. listopada 2025. donio je

ODLUKU

I. Ustavna tužba se usvaja.

II. Vrhovni sud Republike Hrvatske dužan je donijeti odluku u predmetu Općinskog suda u Osijeku, Stalne službe u Valpovu broj: P-224/2023, u najkraćem mogućem roku, ali ne duljem od tri (3) mjeseca, računajući od prvog idućeg dana nakon objave ove odluke u »Narodnim novinama«.

III. Na temelju članka 63. stavka 3. Ustavnog zakona o Ustavnom sudu Republike Hrvatske (»Narodne novine« broj 99/99., 29/02. i 49/02. – pročišćeni tekst), podnositelju ustavne tužbe Ivici Azeniću iz Podravske Podgajaca, Vladimira Nazora 131, određuje se primjerena naknada zbog povrede ustavnog prava na razumnu duljinu postupka zajamčenog člankom 29. stavkom 1. Ustava Republike Hrvatske (»Narodne novine« broj 56/90., 135/97., 113/00., 28/01., 76/10. i 5/14.) u iznosu od 1.530,00 eura.

IV. Naknada iz točke III. izreke ove odluke bit će isplaćena iz državnog proračuna u roku od tri (3) mjeseca od dana podnošenja zahtjeva podnositelja Ministarstvu pravosuđa, uprave i digitalne transformacije Republike Hrvatske za njezinu isplatu.

V. Odbija se zahtjev podnositelja za naknadu troška ustavnosudskog postupka.

VI. Ova odluka objavit će se u »Narodnim novinama«.

Obrazloženje

I. POSTUPAK PRED USTAVNIM SUDOM

1. Ivica Azenić iz Podravske Podgajaca (u daljnjem tekstu: podnositelj), kojeg u postupku pred Ustavnim sudom zastupa Saša Pufler, odvjetnica u Osijeku, podnio je 18. travnja 2023. ustavnu

tužbu u povodu rješenja Županijskog suda u Rijeci broj: Su-Gzp I-34/2022-4 od 1. prosinca 2022. kojim je uredujućem sucu naloženo da u roku od četiri (4) mjeseca donese odluku o žalbi u predmetu tog suda broj: GŽ-1447/2021.

U ustavnoj tužbi podnositelj tvrdi da mu je postupanjem prvostupanskog i drugostupanskog suda u parničnom postupku koji je pokrenuo radi utvrđenja ništetnosti odredaba ugovora o kreditu povrijeđeno pravo na suđenje u razumnom roku.

2. S obzirom na razloge i navode ustavne tužbe, Ustavni sud ocjenjuje da je ustavna tužba podnesena na temelju članka 63. Ustavnog zakona o Ustavnom sudu Republike Hrvatske (»Narodne novine« broj 99/99., 29/02. i 49/02. – pročišćeni tekst; u daljnjem tekstu: Ustavni zakon), radi zaštite prava na suđenje u razumnom roku zajamčenog člankom 29. stavkom 1. Ustava Republike Hrvatske (»Narodne novine« broj 56/90., 135/97., 113/00., 28/01., 76/10. i 5/14.), povrijeđenog nerazumno dugim trajanjem parničnog postupka koji se u trenutku podnošenja ustavne tužbe vodio pred Općinskim sudom u Osijeku, Stalnoj službi u Valpovu (u daljnjem tekstu: prvostupanski sud).

2.1. Ustavnom tužbom podnositelj potražuje i naknadu troškova ustavnosudskog postupka.

II. PREGLED RADNJI U POSTUPKU

3. Parnični postupak pokrenut je 4. lipnja 2019. tužbom podnositelja pred prvostupanskim sudom radi ništetnosti odredaba ugovora o kreditu.

Podneskom od 2. srpnja 2019. podnositelj je izvijestio prvostupanski sud da je namirio troškove sudske pristojbe.

Pozivom od 3. listopada 2019. prvostupanski sud je pozvao tuženika na podnošenje odgovora na tužbu.

Odgovor na tužbu dostavljen je tom sudu 29. listopada 2019.

Podneskom od 10. prosinca 2019. podnositelj se očitovao na navode iz odgovora na tužbu.

Rješenjem broj: P-792/2019-7 od 27. ožujka 2020., a u skladu s općim mjerama zaštite, preporukama i odlukama vezanim uz sprječavanje širenja epidemije COVID-19, ročište zakazano za 6. travnja 2020. je odgođeno.

Podneskom od 17. srpnja 2020. podnositelj se očitovao na navode iz podneska tuženika od 26. ožujka 2020.

Ročište za glavnu raspravu održano je 28. rujna 2020. na kojem je prvostupanski sud prihvatio pojedine prijedloge stranaka za provođenje dokaza te je tuženiku u tu svrhu naložena dostava određene dokumentacije.

Zatraženu dokumentaciju tuženik je dostavio prvostupanskom sudu podneskom od 22. listopada 2020.

Rješenjem od 29. listopada 2020. prvostupanski sud je odredio provođenje financijsko-knjigovodstvenog vještačenja.

Podneskom od 30. studenoga 2020. podnositelj je izvijestio prvostupanski sud da je namirio troškove predjuma vještačenja.

Nalaz i mišljenje vještak je prvostupanskom sudu dostavio podneskom od 25. siječnja 2021., koji je rješenjem tog suda od 29. siječnja 2021. dostavljen strankama na očitovanje.

Podneskom od 23. veljače 2021. podnositelj je prvostupanskom sudu dostavio očitovanje na nalaz i mišljenje vještaka te konačno postavljene tužbene zahtjeve.

Ročište za glavnu raspravu održano je 13. travnja 2021. na kojem je prvostupanski sud zaključio glavnu raspravu.

Presudom broj: P-792/2019-23 od 28. svibnja 2021. odlučeno je o tužbenom zahtjevu podnositelja.

Protiv navedene presude tuženik je 9. lipnja 2021. izjavio žalbu.

Odgovor na žalbu podnositelj je prvostupanijskom sudu dostavio podneskom od 17. lipnja 2021.

Dopisom od 24. lipnja 2021. predmet je upućen Županijskom sudu u Rijeci na odlučivanje.

Podnositelj je podnio zahtjev 23. studenoga 2022. radi zaštite prava na suđenje u razumnom roku.

Rješenjem Županijskog suda u Rijeci broj: Su-Gzp I-34/2022-4 od 1. prosinca 2022. prihvaćen je kao osnovan zahtjev podnositelja za suđenje u razumnom roku u predmetu tog suda broj: GŽ-1447/2021, te je sucu naloženo rješavanje tog predmeta u roku od četiri (4) mjeseca.

Odlučujući o žalbi tuženika, Županijski sud u Rijeci ukinuo je rješenjem broj: GŽ-1447/2021-6 od 8. ožujka 2023. prvostupanijsku presudu te predmet vratio prvostupanijskom sudu na ponovno suđenje.

Prvostupanijski sud zaprimio je drugostupanijsko rješenje 17. ožujka 2023.

Ročište za glavnu raspravu održano je 18. svibnja 2023. na kojem je glavna rasprava zaključena te je ročište za objavu odluke prvostupanijskog suda održano 13. lipnja 2023.

Protiv odluke prvostupanijskog suda izjavljena je žalba o kojoj je odlučeno presudom Županijskom sudu u Rijeci broj: GŽ-771/23-7 od 11. lipnja 2025. Drugostupanijsku odluku podnositelj je uredno zaprimio 11. srpnja 2025.

U trenutku odlučivanja o ustavnoj tužbi podnositelja predmet se nalazio pred Vrhovnim sudom Republike Hrvatske radi odlučivanja o prijedlogu tuženika za dopuštenje revizije.

III. MJERODAVNO PRAVO

4. U glavi VI. (članci 63. – 70.) Zakona o sudovima (»Narodne novine« broj 28/13., 33/15., 82/15., 82/16., 67/18. i 21/22.; u daljnjem tekstu: ZoSud/13), pod nazivom »Zaštita prava na suđenje u razumnom roku«, propisan je model zaštite prava na suđenje u razumnom roku.

4.1. Pravna sredstva za zaštitu prava na suđenje u razumnom roku izmijenjena su Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o sudovima (»Narodne novine« broj 36/24.).

IV. DOPUŠTENOST USTAVNE TUŽBE

5. U skladu sa stajalištem Ustavnog suda iz rješenja broj: U-III-A-322/2014 od 23. prosinca 2014., jedna je od pretpostavki za dopuštenost ustavne tužbe podnesene na temelju članka 63. Ustavnog zakona zbog povrede prava na suđenje u razumnom roku ta da je podnositelj prethodno koristio dopušteno pravno sredstvo protiv nerazumne duljine postupka.

5.1. U konkretnom slučaju podnositelj je Županijskom sudu u Rijeci podnio 23. studenoga 2022. zahtjev za zaštitu prava na suđenje u razumnom roku, koji je uvažen rješenjem broj: Su-Gzp I-34/2022-4 od 1. prosinca 2022., te je rješavatelju tog suda naloženo da predmet podnositelja riješi u roku od četiri (4) mjeseca računajući od dostave tog rješenja.

6. S obzirom na to da je podnositelj koristio pravno sredstvo koje mu je bilo na raspolaganju, Ustavni sud utvrđuje da je ustavna tužba u konkretnom slučaju dopuštena te će razmotriti njezinu osnovanost.

V. OSNOVANOST USTAVNE TUŽBE

7. Ustavni sud ponavlja da se razumnost duljine postupka uvijek mora procjenjivati u svjetlu okolnosti konkretnog slučaja prema sljedećim kriterijima: složenost predmeta, ponašanje podnositelja i mjerodavnih tijela, te važnost predmeta postupka za podnositelja.

U konkretnom slučaju Ustavni sud razmatrao je postupanje nadležnih sudova i podnositelja od dana kada je podnositelj pokrenuo parnični postupak (4. lipnja 2019.) pa do dana donošenja ove ustavnosudske odluke (7. listopada 2025.), s obzirom na to da parnični postupak još nije okončan.

1) Duljina sudskog postupka

8. U trenutku odlučivanja o ustavnoj tužbi postupak se u povodu žalbe izjavljene protiv prvostupanijske presude vodio pred Županijskim sudom u Rijeci (v. točku 3. obrazloženja ove odluke). Ustavni sud utvrđuje da je postupak u konkretnom slučaju od njegova pokretanja (4. lipnja 2019.) do 7. listopada 2025., kada je odlučeno o ustavnoj tužbi podnositelja, trajao ukupno šest (6) godina, četiri (4) mjeseca i četiri (4) dana.

2) Složenost sudskog predmeta

9. Ustavni sud utvrđuje da dosadašnji tijek postupka ne upućuje na to da bi se u konkretnom slučaju radilo o složenom predmetu.

3) Postupanje nadležnih sudova

10. Parnični postupak pokrenut je tužbom podnositelja 4. lipnja 2019. te je prvostupanijski sud o tužbenom zahtjevu prvi put odlučio presudom broj: P-792/2019-23 od 28. svibnja 2021.

Nakon toga, a u povodu žalbe tuženika, predmet je upućen Županijskom sudu u Rijeci na odlučivanje koji je, nakon što je rješenjem toga suda od 1. prosinca 2022. uvažen zahtjev podnositelja radi zaštite prava na suđenje u razumnom roku, u roku određenom tim rješenjem odlučio o žalbi tuženika. S obzirom na to da je drugostupanijski sud uvažio žalbu tuženika i ukinuo prvostupanijsku presudu, predmet je vraćen prvostupanijskom sudu na ponovno suđenje.

U nastavku postupka prvostupanijski sud je (opet) odlučio o tužbenom zahtjevu podnositelja, te je predmet u povodu izjavljene žalbe (ponovo) dostavljen drugostupanijskom sudu na odlučivanje.

4) Ponašanje podnositelja ustavne tužbe

11. Ustavni sud ocjenjuje da podnositelj nije u bitnom doprinio duljini sudskog postupka.

VI. OCJENA USTAVNOG SUDA

12. Imajući u vidu utvrđeno trajanje parničnog postupka i okolnost da postupak još uvijek nije okončan, Ustavni sud ocjenjuje da je povrijeđeno pravo podnositelja da sud u razumnom roku odluči o njegovim pravima i obvezama, koje je pravo zajamčeno člankom 29. stavkom 1. Ustava.

Izreka odluke i nalog predsjedniku nadležnog suda

13. Utvrdivši da je ustavna tužba osnovana, u smislu članka 63. stavaka 1. i 2. Ustavnog zakona donesena je odluka kao u točkama I. i II. izreke.

Na temelju članka 31. stavaka 4. i 5. Ustavnog zakona određuje se da je predsjednik Županijskog suda u Rijeci dužan dostaviti Ustavnom sudu pisanu obavijest o datumima donošenja i otpreme odluke u roku od osam (8) dana od dana njezine otpreme, a naj-

kasnije osam (8) dana od isteka roka određenog u točki II. izreke ove odluke.

14. U skladu s člankom 63. stavkom 3. Ustavnog zakona done-sena je odluka kao u točkama III. i IV. izreke.

Ustavni sud utvrđuje visinu naknade zbog povrede ustavnog prava na suđenje u razumnom roku uzimajući u obzir okolnosti svakog pojedinog predmeta, uz istodobno uvažavanje ukupnih gos-podarskih i socijalnih prilika u Republici Hrvatskoj.

15. U odnosu na zatraženi trošak sastavljanja ustavne tužbe, Ustavni sud ističe da je člankom 23. Ustavnog zakona propisano da svaki sudionik snosi svoje troškove, ako Ustavni sud ne odluči drukčije.

15.1. U konkretnom slučaju riječ je o ustavnosudskom postupku u povodu ustavne tužbe na temelju članka 63. Ustavnog zakona zbog povrede prava na suđenje u razumnom roku.

Ustavni sud podsjeća da kada je riječ o ustavnoj tužbi na teme-lju članka 62. Ustavnog zakona, a koja se podnosi u povodu poje-dinačnog akta kojim podnositelj smatra da mu je došlo do povrede nekog ustavnog i konvencijskog prava, ta ustavna tužba mora sadržavati konkretne i obrazložene razloge povrede određenog ustavnog i konvencijskog prava. U povodu ustavne tužbe na temelju članka 62. Ustavnog zakona Ustavni sud ispituje samo one povrede ustavnih prava koje su istaknute u ustavnoj tužbi (članak 71. stavak 2. Ustavnog zakona).

Međutim, u povodu ustavne tužbe podnesene isključivo zbog povrede prava na suđenje u razumnom roku Ustavnom sudu do-voljno je da u toj ustavnoj tužbi podnositelj navede da mu je zbog nerazumne duljine sudskog postupka došlo do povrede prava na suđenje u razumnom roku i da se pred određenim redovnim sudom vodi određeni postupak. Ustavni sud će u tom slučaju od redovnog suda zatražiti konkretni sudski spis te iz pribavljenog sudskog spisa (i eventualno navoda ustavne tužbe) utvrditi sve činjenice i okolnosti konkretnog slučaja potrebne za odlučivanje o tome je li u konkret-nom slučaju došlo do povrede prava na suđenje u razumnom roku.

Procjenu o tome traje li nerazumno dugo postupak o glavnoj stvari na čiju se duljinu u ustavnoj tužbi upire, kao i ocjenu o tome je li posljedica takvog (ne)postupanja suda dovela do povrede prava podnositelja ustavne tužbe na suđenje u razumnom roku, Ustavni sud uvijek donosi u svjetlu okolnosti konkretnog slučaja uzimajući u obzir sljedeće kriterije: složenost predmeta, ponašanje podnositelja i mjerodavnih tijela, te važnosti predmeta postupka za podnositelja. U tom smislu, Ustavni sud sam utvrđuje duljinu sudskog postupka u pravno relevantnom razdoblju (Ustavni sud će to utvrditi i ako podnositelj nije u ustavnoj tužbi konkretno naveo koliko dugo traje postupak o glavnoj stvari), zatim je li bilo zastoja u radu sudova, te ako je bilo, kada i koji su bili razlozi (Ustavni sud navedeno, tako-đer, ispituje neovisno o tome je li podnositelj u ustavnoj tužbi na to istaknuo), te utvrđuje i ocjenjuje činjenice i okolnosti slučaja koje upućuju na ponašanje samog podnositelja odnosno je li podnositelj i na koji način svojim (ne)ponašanjem tijekom sudskog postupka doprinio duljini postupka. Zaključno, Ustavni sud, neovisno o tome upire li podnositelj u ustavnoj tužbi (i) na neučinkovito vođenje konkretnog sudskog postupka, na vlastitu inicijativu utvrđuje činje-nice i okolnosti koje na to upućuju.

Jednako tako, a u pogledu određivanja primjerene naknade zbog utvrđene povrede prava na razumnu duljinu sudskog postupka (članak 63. stavak 3. Ustavnog zakona) Ustavni sud nije vezan prijedlogom podnositelja ustavne tužbe u pogledu visine primjere-ne naknade, već je sam određuje shodno svojim pravilima, stoga ona može biti i veća od one koju je podnositelj predložio. Štoviše,

Ustavni sud odredit će podnositelju primjerenu naknadu i naložiti njezinu isplatu čak i u slučaju da podnositelj takav zahtjev uopće nije postavio.

15.2. Iz svih navedenih razloga Ustavni sud utvrđuje da se ustavna tužba podnesena isključivo zbog povrede prava na suđe-nje u razumnom roku u kojoj se ne zahtijeva da razlozi o povredi navedenog prava budu konkretni i obrazloženi, ne mogu smatra-ti pravno složenim ustavnim tužbama koje bi opravdale nužnost i opravdanost angažiranja zastupanja podnositelja po punomoćniku (odvjetniku) i njihova troška. Podsjeća se kako ni Ustavni zakon ni Poslovnik Ustavnog suda Republike Hrvatske ne propisuju obvezu plaćanja ustavnosudske pristojbe kao, ni obvezno zastupanje stra-naka u ustavnosudskim postupcima.

Konačno, Ustavni sud napominje da je odlučujući o ustavnoj tužbi podnositelja imao u vidu stajališta Europskog suda za ljudska prava izraženim u predmetu *Moskalj protiv Hrvatske* (br. 60272/21, presuda od 15. listopada 2024.), no ocjenjuje kako ta stajališta nisu primjenjiva u konkretnom slučaju, s obzirom na to da se ne radi o istovjetnim pravnim situacijama. Naime, u predmetima *Moskalj* koji su se pred Ustavnim sudom vodili pod brojem U-III-1755/2021 i U-III-5165/2021 (www.usud.hr), a u povodu kojih je Europski sud za ljudska prava donio presudu od 15. listopada 2024., Ustavni sud utvrdio je povredu prava na pravično suđenje u dijelu koji se odnosi na razumnu duljinu postupka i s tom povredom povezano utvrdio i povredu prava na obiteljski život iz članka 35. Ustava odnosno članka 8. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (»Narodne novine – Međunarodni ugovori« broj 18/97., 6/99. – pročišćeni tekst, 8/99. – ispravak, 14/02., 1/06., 13/17. i 6/24.) zbog čega je podnositeljici u tim predmetima odredio primjerenu naknadu (predmet broj: U-III-1755/2021) te zadovoljštinu (predmet broj: U-III-5165/2021).

15.3. Stoga, a na temelju članka 23. Ustavnog zakona odlučeno je kao u točki V. izreke.

16. Odluka o objavi temelji se na članku 29. Ustavnog zakona (točka VI. izreke).

Broj: U-IIIA-2213/2023

Zagreb, 7. listopada 2025.

USTAVNI SUD REPUBLIKE HRVATSKE

Predsjednik

dr. sc. Miroslav Šeparović, v. r.

2105

Ustavni sud Republike Hrvatske, u sastavu Miroslav Šeparović, predsjednik, te suci Andrej Abramović, Mato Arlović, Sanja Bez-bradica Jelavić, Dražen Bošnjaković, Ante Galić, Biljana Kostadinov, Lovorka Kušan, Maša Marochini Zrinski, Rajko Mlinarić, Goran Selanec, Frane Staničić i Miroslav Šumanović, u postupku koji su ustavnom tužbom pokrenule mlt. A. B. iz G. K., smještena u Kući za smještaj djece bez odgovarajuće roditeljske skrbi, Kući sv. F. u V. i C. D. iz Zagreba, koje zastupa J. M. S., odvjetnica u Zagrebu, na sjednici održanoj 7. listopada 2025. donio je

ODLUKU

I. Ustavna tužba prvopodnositeljice mlt. A. B. se usvaja.

II. Ukidaju se:

– rješenje Ministarstva rada, mirovinskog sustava, obitelji i so-cijalne politike, Samostalnog sektora za drugostupanjski postupak

klasa: UP/II-552-02/24-04/16, urbroj: 524-11-01/6-24-2 od 27. prosinca 2024. u dijelu pod točkom I. izreke i

– rješenje Hrvatskog zavoda za socijalni rad, Područnog ureda Dubrava klasa: UP/I-552-02/24-02/11 od 23. listopada 2024. u cijelosti.

III. Predmet se vraća Hrvatskom zavodu za socijalni rad, Područnom uredu Dubrava na ponovni postupak.

IV. Na ime troška sastava ustavne tužbe prvopodnositeljici mlt. A. B. određuje se iznos od 1.000,00 eura koji će biti isplaćen iz državnog proračuna u roku od tri mjeseca od dana podnošenja zahtjeva podnositeljice ustavne tužbe Ministarstvu pravosuđa, uprave i digitalne transformacije Republike Hrvatske za njegovu isplatu.

V. Ova odluka objavit će se u »Narodnim novinama«.

i RJEŠENJE

I. Ustavna tužba drugopodnositeljice C. D. odbacuje se kao nedopuštena.

II. Prijedlog za povrat u prijašnje stanje se odbacuje.

III. Ovo rješenje objavit će se u »Narodnim novinama«.

Obrazloženje odluke

I. POSTUPAK PRED USTAVNIM SUDOM

1. Mlt. A. B. iz G. K., smještena u Kući za smještaj djece bez odgovarajuće roditeljske skrbi, Kući sv. F. u V. (u daljnjem tekstu: prvopodnositeljica) i C. D. iz Zagreba (u daljnjem tekstu: drugopodnositeljica), koje zastupa J. M. S., odvjetnica u Zagrebu, podnijele su 6. prosinca 2024. Ustavnom sudu ustavnu tužbu prije iscrpljenja dopuštenog pravnog puta na temelju članka 63. stavka 1. Ustavnog zakona o Ustavnom sudu Republike Hrvatske (»Narodne novine« broj 99/99., 29/02. i 49/02. – pročišćeni tekst; u daljnjem tekstu: Ustavni zakon).

Ustavna tužba podnesena je u povodu rješenja Hrvatskog zavoda za socijalni rad, Područnog ureda Dubrava klasa: UP/I-552-02/24-02/11 od 23. listopada 2024. (u daljnjem tekstu: osporeno prvostupanjsko rješenje) kojim se prvopodnositeljica stavlja pod skrbništvo (točka I. izreke). Prvopodnositeljici se za skrbnika imenuje M. K., mag. soc. pol. zaposlenica Hrvatskog zavoda za socijalni rad, Područnog ureda Dubrava (točka II. izreke). Skrbnik je dužan savjesno se brinuti o djetetovim osobnim i imovinskim pravima i obvezama, a osobito o zdravlju, odgoju i obrazovanju (točka III. izreke). Za donošenje odluke o izboru i promjeni škole i zanimanja, prekidu školovanja ili o zapošljavanju štíćenika, kao i za poduzimanje važnijih mjera u pogledu djeteta, osobito u pogledu zdravlja, izjava o osobnom stanju i drugih osobnih prava i interesa djeteta te za poduzimanje važnijih mjera u pogledu imovine djeteta, skrbnik treba prethodno odobrenje Hrvatskog zavoda za socijalni rad (točka IV. izreke). Prvopodnositeljica se povjerava na svakodnevnu skrb Kući sv. F. u V. (točka V. izreke). Skrbnik je dužan svakih šest mjeseci i kada to zatraži Hrvatski zavod za socijalni rad podnijeti izvješće o svojem radu i stanju štíćenikove imovine (točka VI. izreke).

1.1. U ustavnoj tužbi navodi se da su prvopodnositeljici povrijeđena ustavna prava zajamčena člancima 14., 19. stavkom 1., 26. i 35. Ustava Republike Hrvatske (»Narodne novine« broj 56/90., 135/97., 113/00., 28/01., 76/10. i 5/14.). Povrijeđenima se smatraju i prava iz članka 8. stavka 1. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (»Narodne novine – Međunarodni ugovori« broj

18/97., 6/99. – pročišćeni tekst, 8/99. – ispravak, 14/02., 1/06., 13/17. i 6/24.; u daljnjem tekstu: Konvencija), te prava iz članaka 3. i 27. Konvencije o pravima djeteta (New York, 20. studenoga 1989. – Zakon o ratifikaciji Konvencije Ujedinjenih naroda o pravima djeteta – Odluka o objavljivanju mnogostranih međunarodnih ugovora kojih je Republika Hrvatska stranka na temelju notifikacija o sukcesiji, »Narodne novine – Međunarodni ugovori« broj 12/93.; u daljnjem tekstu: Konvencija o pravima djeteta).

2. Za potrebe ustavnosudskog postupka, a na temelju članka 69. alineje 3. Ustavnog zakona, pribavljena je preslika spisa Upravnog suda u Zagrebu broj: Us I-707/2025 s radnjama poduzetima do 9. lipnja 2025.

II. ČINJENICE I OKOLNOSTI PREDMETA

3. U postupku koji je prethodio ustavnosudskom postupku Hrvatski zavod za socijalni rad pokrenuo je po službenoj dužnosti postupak stavljanja pod skrbništvo prvopodnositeljice – mlt. djeteta koje je rođeno 10. siječnja 2010. (sada starosti 15 godina). Drugopodnositeljica je majka prvopodnositeljice.

U provedenom upravnom postupku Hrvatski zavod za socijalni rad izvršio je, između ostaloga, uvid u rješenje Općinskog suda u Zadru broj: R1 Ob-139/2020, socijalnu anamnezu stručnog tima od 17. listopada 2024., bilješku o razgovoru s mlt. prvopodnositeljicom, zapisničku izjavu M. K. od 21. listopada 2024. i uvjerenje Ministarstva pravosuđa i uprave od 17. srpnja 2023.

Prvopodnositeljica je u razgovoru upoznata s predmetom postupka, institutom skrbništva i potrebom određivanja skrbnika. Predložila je da joj se za skrbnika imenuje baka E. F.

Hrvatski zavod za socijalni rad utvrdio je da baka je motivirana i uključena u skrb nad mlt. djetetom, međutim da je »nekritična u pogledu mentalnog zdravlja mlt. djeteta što predstavlja rizik za dijete te je upitno bakino pravovremeno reagiranje na potrebe djeteta«.

Slijedom navedenog, Hrvatski zavod za socijalni rad, nakon utvrđenja pretpostavki nužnih za imenovanje skrbnika, prvopodnositeljici je rješenjem od 23. listopada 2024. kao skrbnika odredio djelatnicu Hrvatskog zavoda za socijalni rad.

Istim rješenjem prvopodnositeljica je u skladu s odredbom članka 225. stavka 4. Obiteljskog zakona (»Narodne novine« broj 103/15., 98/19., 47/20., 49/23. i 156/23.) povjerena na svakodnevnu skrb Kući sv. F. u V.

U skladu s člankom 262. Obiteljskog zakona skrbnik je dužan svakih šest mjeseci i kada to zatraži Hrvatski zavod za socijalni rad podnijeti izvješće o svojem radu i o stanju štíćenikove imovine.

3.1. U postupku je donošenja prethodno navedenog osporenog prvostupanjskog rješenja, između ostalog, utvrđeno da je drugopodnositeljici kao majci mlt. prvopodnositeljice prvi put oduzeto pravo na stanovanje s kćeri rješenjem Općinskog suda u Zadru broj: R1 Ob-268/17 od 6. listopada 2017., a drugi put rješenjem istog suda broj: R1 Ob-424/18. Tada je svakodnevna skrb povjerena ustanovi socijalne skrbi Kući sv. F. u V. uz određivanje osobnih odnosa s majkom i bakom E. F. uz nadzor dipl. soc. pedagogije.

Također je utvrđeno da je drugopodnositeljica 2013. djelomično lišena poslovne sposobnosti u pogledu donošenja odluke o potrebi redovnog i bolničkog liječenja, a 2019. podnesen je prijedlog da je se liši poslovne sposobnosti i u odnosu na raspolaganje redovnim primanjima i imovinom.

Drugopodnositeljica je zbog svog zdravstvenog stanja ovisna o pomoći svoje majke E. F. (bake mlt. prvopodnositeljice) u organizi-

ranju svakodnevnog života, te je onemogućena skrbiti o prvopodnositeljici, koliko financijski toliko i u odgovornim postupcima.

3.2. Hrvatski zavod za socijalni rad imao je u vidu i rješenje Općinskog suda u Zadru broj: Ob-139/2020-101 od 25. lipnja 2024., kojim je drugopodnositeljica C. D. lišena prava na roditeljsku skrb u odnosu na kćer, mlt. prvopodnositeljicu. Tim se rješenjem određuje način ostvarivanja osobnih odnosa između podnositeljica na adresi stanovanja majke na sljedeći način:

- svaku subotu od 9:30 sati do nedjelje u 17:30 sati;
- svaki državni praznik i blagdan koji je neradni dan u Republici Hrvatskoj od 9:30 sati do 17:30 sati;
- ljetne, jesenske, zimske i proljetne školske praznike od 9:30 sati prvog dana praznika do 17:30 sati zadnjeg dana školskih praznika, s time da u slučaju kada praznik ili blagdan završava u petak mlt. dijete se ne vraća osobi, odnosno ustanovi kojoj će dijete povjeriti Hrvatski zavod za socijalnu skrb, već nastavlja dalje boravak u obiteljskom domu kroz subotu i nedjelju, a ako praznik ili blagdan počinje u ponedjeljak mlt. dijete se ne vraća u nedjelju već nastavlja boravak u obiteljskom domu do završetka praznika odnosno blagdana.

Istim se rješenjem dopunjuje ranije doneseno rješenje istog suda broj: R1 Ob-139/2020 od 23. ožujka 2020., izmijenjeno rješenjem broj: R1 Ob-139/2020 od 12. listopada 2023. tako da se u dijelu kojim se određuju osobni odnosi mlt. djeteta s majkom i bakom E. F. dodaje da ljetne školske praznike počevši od 27. lipnja 2024. do zadnjeg dana praznika provodi u obiteljskom domu.

U preostalom je dijelu rješenje istog suda broj: R1 Ob-139/2020 od 23. ožujka 2020. ostalo neizmijenjeno, te je nadalje na snazi do pravomoćnog okončanja postupka.

3.2.1. Tijekom tog izvanparničnog postupka radi utvrđivanja roditeljskih kapaciteta ovdje drugopodnositeljice (majke) provedeno je kombinirano psihijatrijsko – psihologijsko vještačenje po stalnim sudskim vještacima psihijatru prim. dr. sc. J. P. i kliničkom psihologu prof. V. Š. Iz rješenja Općinskog suda u Zadru proizlazi kako se u nalazu i mišljenju vještaka od 1. rujna 2021., pored utvrđenja da drugopodnositeljica zbog psihičke bolesti nije sposobna za skrb o mlt. prvopodnositeljici, navodi i sljedeće:

»(...)«

(...) Dakle, da je u pogledu odgovora na pitanje roditeljske kapacitiranosti majke potrebno odgovoriti na pitanje je li baka E. F. u stanju pomoći svojoj kćerki da odgovori na odgovorne zahtjeve svoje kćerke, odnosno njezine unuke, te da skrbi za dijete i sva njegova prava. Da se baka E. F. a tijekom egzamina prezentira kao vitalna i energična osoba koja je sposobna za svakodnevne izazove skrbi o djevojčici koja ulazi u fazu rane adolescencije. Da je baka emocionalno angažirana, a da mlt. A. B. prema njoj iskazuje očitu privrženost. Da je jedanaestogodišnja A. B. dijete opaznog za dob osebnog ponašanja, što se kontinuirano zapaža od involviranih stručnjaka. Da je kod djevojčice očit deficit stvaranja smislenih vršnjačkih odnosa, dok je angažirana na neobičan i neobičan način sa životinjama, pa i onih izvan smislenog zanimanja djece psihički normalnog razvoja. (...) Da je mala vjerojatnost da mlt. A. B. kao adolescentica, koja s pozicije svoje psihopatologije traži pojačanu skrb roditeljskog/obiteljskog okruženja, može dobiti potrebnu skrb od psihički bolesne majke, s tim da je A. B.-ina baka u situacijama egzacerbacije obiteljske patologije i sama pokazala nesnalaženje. (...) Dakle, iako su baka E. F. i unuka A. B. nedvojbeno emotivno povezane, imaju topao odnos i vole međusobnu prisutnost, te da je u ovoj situaciji razdvojenosti imanentna logična međusobna čežnja za zajedničkim životom majke i bake s A. B., da zbog navedenih opterećujućih faktora i rizičnih čimbenika u obitelji, smatraju da bi trebalo moguć povratak djevojčice u obitelj ostvariti postupno s naglaskom na sigurnosti djeteta. Da u tom smjeru savjetuju da se u razdoblju sljedećih godinu dana ostvare boravci A. B. u obitelji tije-

kom vikenda uz daljnje provođenje mjere nadzora i pomoći CZSS i to prva tri mjeseca subotom bez prespavlivanja. Da nakon proteka tog jednogodišnjeg razdoblja ostaje intencija daljnjeg proširenja boravka A. B. u obitelji ovisno o mišljenju stručnjaka Doma i CZSS u skladu sa nalazom i mišljenjem A. B. psihijatra.

(...)«

3.2.2. Drugopodnositeljica je prigovorila tom nalazu i mišljenju vještaka smatrajući da su ispunjene sve pretpostavke da se mlt. prvopodnositeljica vrati odmah u obiteljski dom te da se svakodnevna skrb dodijeli baki E. F. koja može nesmetano brinuti i skrbiti o njoj.

3.2.3. U tom smislu vještaci su dopunski saslušani u odnosu na istaknute prigovore usmeno na raspravi od 2. ožujka 2022. smatrajući da bi u situaciji psihičke bolesti drugopodnositeljice uz potporu bake E. F. (rođene... 1943.) bilo moguće da mlt. prvopodnositeljica bude u obitelji, kada bi se radilo o djetetu koje nema emocionalnih poteškoća. Međutim, da je mlt. prvopodnositeljici nužna čvrsta struktura kakvu ima u dječjem domu u Kući sv. E., a koja je posebno bitna tijekom školske godine vezano za poticanje na izvršavanje školskih obaveza prema kojima mlt. prvopodnositeljica ima otpor. Vještaci su ocijenili da drugopodnositeljica i baka nemaju dovoljno autoriteta kako bi se nosile s promjenjivim raspoloženjima mlt. prvopodnositeljice.

Međutim, vještaci su također dopunski utvrdili da je za mlt. prvopodnositeljicu bitno da bude u svojoj primarnoj obitelji, zbog čega su u nalazu iznijeli modalitet postupnog povratka u obiteljski dom prema kojem bi stručna osoba Centra za socijalnu skrb nadzirala situaciju zbog utvrđenih rizičnih faktora dok je mlt. prvopodnositeljica u obitelji tijekom ostvarivanja osobnih odnosa s majkom i bakom u mjestu njihova stanovanja.

3.2.4. Tijekom tog postupka provedeno je i kontrolno vještačenje po ovlaštenim vještacima kako bi se utvrdile eventualno promijenjene okolnosti. Općinski sud u Zadru navodi kako iz kontrolnog vještačenja od 29. prosinca 2023. proizlazi zaključak vještaka da se s obzirom na dob rane adolescencije mlt. prvopodnositeljice savjetuje povećanje vremena ostvarivanja susreta i druženja mlt. djeteta s majkom i bakom u obitelji tijekom vikenda, praznika i blagdana, dok se povratak u obitelj savjetuje u vrijeme završetka 1. polugodišta 1. razreda srednje škole, kada se očekuje da će se mlt. prvopodnositeljica stabilizirati zbog očekivanog stresa uslijed promjene škole.

Vještaci su usmeno na raspravi od 18. ožujka 2024. precizirali kako je nesporno utvrđeno da majka (ovdje drugopodnositeljica) nije sposobna skrbiti se o mlt. prvopodnositeljici čak ni uz pomoć treće osobe, već da je u biti baka sposobna brinuti se o djetetu. Prilikom davanja konačnog mišljenja vještaci su kao odlučan čimbenik uzeli u obzir iskazanu želju mlt. prvopodnositeljice i njezinu dob, zbog čega su predložili da se ona bez obzira na psihičke teškoće vrati u obitelj s navršениh 15 godina života, kada je procijenjeno da bi bila sposobna djelomično i samostalno brinuti se o sebi u vidu obavljanja osobne higijene i ispunjenja školskih obaveza.

Pritom je povratak u obitelj preporučen tek nakon proteka 6 mjeseci od početka pohađanja srednje škole kako bi se na taj način majci i baki pomoglo da se izbjegne stres koji donosi pohađanje srednje škole. Rok prilagodbe od 6 mjeseci vještaci su odredili tek kao preporuku, ali su istaknuli da predmetno razdoblje može biti i kraće ako bi nadležni zavod za socijalnu skrb odmah uspio uspostaviti mehanizam pomoći kako bi se lakše prebrodila navedena tranzicija, imajući u vidu iznimno izraženu želju mlt. prvopodnositeljice za povratkom u obitelj.

3.2.5. Nakon kontrolnog vještačenja posebna skrbnica djeteta u tom postupku izjasnila se kako smatra da je prijedlog da se majku mlt. prvopodnositeljice liši roditeljske skrbi opravdan, te s obzirom

na potonje navedeni nalaz vještaka predlaže da se mlt. prvopodnositeljica povjeri na skrb baki E. F. U tom postupku posebna skrbnica obavila je razgovor s mlt. prvopodnositeljicom koja se izjasnila kako bi voljela živjeti u obiteljskom domu s bakom E. F. i majkom.

3.2.6. Pored navedenog, Općinski sud u Zadru ocijenio je u obrazloženju tog rješenja da se konkretan postupak nije vodio o povjeravanju mlt. prvopodnositeljice drugoj osobi ili ustanovi, već se vodio isključivo o lišenju roditeljske skrbi majke nad mlt. djetetom zbog čega nije odlučeno o prijedlogu posebne skrbnice mlt. prvopodnositeljice o tome da se ona povjeri na skrb baki.

Općinski sud u Zadru smatrao je da rješenje o stavljanju mlt. djeteta pod skrbništvo i donošenje odluke o postavljanju skrbnika jesu u nadležnosti Centra za socijalnu skrb nakon što procijeni što je u konkretnom slučaju u najboljem interesu djeteta.

3.3. Utvrđeno je da se rješenjem Hrvatskog zavoda za socijalni rad od 31. srpnja 2024. baki E. F. određuje mjera intenzivne stručne pomoći i nadzora nad ostvarivanjem skrbi o djetetu u odnosu na mlt. prvopodnositeljicu. Navedena mjera intenzivne stručne pomoći i nadzora nad ostvarivanjem skrbi određuje se s ciljem praćenja obiteljskih prilika, pružanja adekvatne stručne pomoći te poticanja bake na redovitu brigu o zdravlju mlt. prvopodnositeljice.

Mjera se određuje u trajanju od šest mjeseci, i to od 1. kolovoza 2024. do 31. siječnja 2025., te će se izvršavati tako da će socijalna radnica najmanje dva puta tjedno odlaziti u obitelj. O provedenom nadzoru obvezna je sastaviti izvješće. Određeno je da je baka E. F. dužna tijekom trajanja mjere surađivati s voditeljem, jer se u protivnom sudu može predložiti određivanje neke druge mjere za zaštitu osobnih prava i dobrobit djeteta.

Navedena mjera određena je u postupku pokrenutom po službenoj dužnosti jer je utvrđeno da kod prvopodnositeljice postoji veći broj značajnih okolnosti koje ugrožavaju psihofizički i socijalni razvoj djeteta. Zbog toga se određivanjem mjere nastoje otkloniti ili umanjiti rizici i vjerojatnost razvojne štete po dijete, na način da se detaljnije prati obiteljska dinamika, kako bi se procijenili kapaciteti bake o svakodnevnoj skrbi, te kako bi se pratila briga bake o zdravstvenom stanju prvopodnositeljice.

4. Drugostupajskim rješenjem nadležnog ministarstva odbijena je žalba prvopodnositeljice kao neosnovana, dok je žalba drugopodnositeljice odbačena jer je izjavljena od neovlaštene osobe.

Iz obrazloženja drugostupajskog rješenja u odnosu na žalbene navode prvopodnositeljice proizlazi da je nadležno ministarstvo prihvatilo ocjenu stručnog tima da je s obzirom na nekritičnost bake u odnosu na mentalno zdravlje mlt. djeteta i njezine majke C. D., a imajući u vidu okolnosti slučaja i dobrobit mlt. djeteta u interesu prvopodnositeljice da joj se za skrbnika imenuje stručna radnica.

5. Ustavni sud je tijekom ustavnosudskog postupka utvrdio da su podnositeljice protiv drugostupajskog rješenja od 27. prosinca 2024. podnijele tužbu Upravnom sudu u Zagrebu pod brojem Us I-707/2025.

U upravnoj tužbi podnositeljice, osim što osporavaju dostavu prvostupajskog rješenja mlt. prvopodnositeljici, navode da se osporena rješenja temelje na paušalnoj i proizvoljnoj procjeni Zavoda za socijalnu skrb, jer je prema njihovim tvrdnjama baka E. F. itekako sposobna za skrb o fizičkom i psihičkom zdravlju mlt. prvopodnositeljice što je pokazala tijekom boravka mlt. prvopodnositeljice u obiteljskom domu.

Podnositeljice u upravnom sporu tvrde da su upravna tijela donoseći osporena rješenja u potpunosti zanemarila zaključke ovlaštenih sudskih vještaka iz vještačenja koje je provedeno za potre-

be postupka pred Općinskim sudom u Zadru pod brojem R1 Ob-139/2020, te prijedloga posebne skrbnice iz tog postupka. Smatraju da navedene odluke pokazuju nebrigu oko najboljeg interesa mlt. prvopodnositeljice, jer su joj za skrbnicu postavili osobu koju ne poznaje. Po potrebi, podnositeljice predlažu provesti novo kombinirano psihijatrijsko – psihologijsko vještačenje, odnosno saslušati vještake psihijatra prim. dr. sc. J. P. i kliničkog psihologa prof. V. Š.

Zaključno, podnositeljice predlažu upravnom sudu usvojiti tužbu, poništiti pobijana rješenja nadležnih upravnih tijela, te imenovati baku E. F. mlt. prvopodnositeljici za skrbnika.

6. Ustavni sud zatražio je u povodu konkretnog ustavnosudskog postupka od Hrvatskog zavoda za socijalni rad da mlt. prvopodnositeljici imenuje posebnog skrbnika s ovlaštenjem za zastupanje u tom postupku.

U skladu s navedenim, posebni skrbnik P. V. dostavio je 18. travnja 2025. izvješće o obavljenom razgovoru s mlt. prvopodnositeljicom tijekom kojeg joj je objasnio ulogu u postupku pokrenutom ustavnom tužbom, s njezinim pravima i mogućnošću da iznese svoje stavove i misli vezane uz predmet postupka.

Iz tog izvješća proizlazi kako je mlt. prvopodnositeljica u razgovoru navela da smatra kako je boravak od osam godina u Kući sv. F. predugo razdoblje, te da joj tamo nije lijepo i da se ne osjeća dobro. Navodi da joj treba obiteljska ljubav, te da ne razumije zbog čega nije prihvaćena njezina želja da joj baka bude skrbnik i da živi u obiteljskom domu, koji joj je trenutno prostorno puno bliži srednjoj školi koju pohađa. Navodi da baka ima 81,5 godina te da je sposobna brinuti se o njoj. Pored navedenog, istaknula je da smatra kako bi joj život kod bake koristio jer bi se počela osamostaljivati, poput primjerice naučiti kuhati i pomagati baki oko svakodnevnih poslova.

III. PRIGOVORI PODNOSITELJICA

7. Ustavnom tužbom se navodi da su u postupku koji je prethodio ustavnosudskom postupku mlt. prvopodnositeljici povrijeđena ustavna prava zajamčena člancima 14., 19. stavkom 1., 26. i 35. Ustava te prava iz članka 8. stavka 1. Konvencije, kao i prava iz članaka 3. i 27. Konvencije o pravima djeteta.

Podnositeljice u ustavnoj tužbi navode kako je boravak prvopodnositeljice u Kući sv. F. štetan i ugrožavajući po njezino psihičko zdravlje, te da njezin daljnji boravak može ostaviti dugoročne, pa i trajne negativne posljedice po njezino psihičko i fizičko zdravlje. Pozivaju se na mišljenje sudskih vještaka psihijatra prim. dr. sc. J. P. i kliničkog psihologa prof. V. Š. koji su u nalazu i mišljenju od 29. prosinca 2023. izrađenog za potrebe postupka koji se vodio pred Općinskim sudom u Zadru pod brojem R1 Ob-139/2020 savetovali povratak prvopodnositeljice u obitelj u vrijeme završetka 1. polugodišta 1. razreda srednje škole u školskoj godini 2024./2025. Navode da su sudski vještaci u dopuni tog vještačenja od 18. ožujka 2024. pojasnili razloge uslijed kojih smatraju da je navedeno razdoblje najpogodnije za uključivanje prvopodnositeljice natrag u obiteljsku zajednicu uzimajući u obzir njezinu izraženu želju za povratkom. U tom su smislu vještaci predložili provođenje nadzora od 6 mjeseci kako bi se pomoglo prvopodnositeljici lakše prebroditi povratak u obiteljsku zajednicu.

Navode da su vještaci ocijenili da baka E. F. može adekvatno skrbiti o prvopodnositeljici imajući u vidu dob mlt. prvopodnositeljice i bitno smanjene potrebe za mnogim aspektima skrbi o djetetu, uz uvjet nužnosti skrbi o njezinom psihičkom zdravlju poput redovitih psihijatrijskih kontrola, suradnje s voditeljicom nadzora i stručnjacima srednje škole koju pohađa. U tom se postupku, a s obzirom na iznimno jasno izraženu želju za povratkom mlt. prvopod-

nositeljice u obiteljsku zajednicu, i posebna skrbnica S. P. suglasila da se prvpodnositeljica povjeri na skrb baki E. F.

Smatraju da je u postupku postavljanja skrbnika mlt. prvpodnositeljici i njezinog povjeravanja na skrb Kući sv. F. u potpunosti zanemareno njezino mišljenje i želja da joj se za skrbnika imenuje baka E. F. te da joj se dozvoli povratak u obiteljski dom. Tvrdi da upravno tijelo donoseći osporeno prvostupajnsko rješenje u obrazloženju o tome nije dalo dostatno i valjano obrazloženje već da je samo iznijelo paušalan navod kako je baka E. F. »nekritična« u pogledu mentalnog zdravlja prvpodnositeljice što za nju predstavlja rizik, te da je upitno bakino pravovremeno reagiranje na potrebe prvpodnositeljice, zanemarujući pritom i mišljenje sudskih vještaka i posebne skrbnice.

Naprotiv, podnositeljice smatraju da je baka E. F. dostatno kompetentna za skrb o fizičkom i psihičkom zdravlju mlt. prvpodnositeljice s obzirom na to da ona u posljednje dvije godine, u razdoblju od preko 5 mjeseci godišnje boravi kod bake, tijekom kojeg se razdoblja brine o svim njezinim potrebama poput prehrane, higijene, zdravlja, slobodnih aktivnosti, odlazaka na preglede kod liječnika i uzimanja propisane terapije. Upućuju na činjenicu da se prvpodnositeljica upisala u srednju A. školu koja se nalazi u blizini bakina mjesta stanovanja. Navode da se kompetentnost bake za brigu o psihičkom zdravlju druge osobe očituje i u činjenici da ona u potpunosti samostalno skrbi o drugopodnositeljici.

Nadalje, smatraju da se imenovana skrbnica M. K., koja je mlt. prvpodnositeljici osobno nepoznata, svakako nije u mogućnosti u većoj mjeri brinuti o njezinim pravima i potrebama u odnosu na skrb koju joj je sposobna pružiti njezina baka.

Zbog svega prethodno navedenog, podnositeljice osporenu odluku smatraju proizvoljnom i nepravilnom jer se njome u biti izražava nebriga o interesima i dobrobiti mlt. prvpodnositeljice.

7.1. Zaključno, predlaže se usvojiti ustavnu tužbu, te vratiti predmet prvostupajnskom upravnom tijelu na ponovni postupak radi donošenja rješenja kojim će se prvpodnositeljici za skrbnika imenovati baka E. F. i kojoj će se povjeriti svakodnevna skrb o mlt. djetetu.

7.2. Iako podnositeljice u ustavnoj tužbi traže naknadu troška sastava ustavne tužbe od 1.000,00 eura, podneskom zaprimljenim u Ustavnom sudu 24. prosinca 2024. odustaju od predmetnog zahtjeva za naknadu troškova.

7.3. Uz ustavnu tužbu podnositeljice su podnijele i prijedlog za povrat u prijašnje stanje. Navedeni prijedlog podnositeljice su obrazložile činjenicom da prvostupajnsko rješenje prvpodnositeljici nije uručeno, zbog čega ne raspoložu dokazom o pravodobnosti ustavne tužbe.

IV. MJERODAVNO PRAVO

8. Mjerodavne odredbe Obiteljskog zakona glase:

»Članak 218.

Skrbništvo je oblik zaštite djeteta bez roditeljske skrbi, osobe lišene poslovne sposobnosti i osobe koja nije iz drugih razloga u mogućnosti štiti svoja prava i interese.

Svrha skrbništva

Članak 219.

(1) Djetetu štićeniku skrbništvom se nadomješta roditeljska skrb. (...)

»Skrbnička zaštita

Članak 221.

Skrbnička zaštita mora biti primjerena, individualizirana te u skladu s dobrobiti štićenika.

»Članak 224.

Pod skrbništvo stavić će se dijete čiji su roditelji:

(...)

2. lišeni prava na roditeljsku skrb

(...)

Rješenje o stavljanju pod skrbništvo i imenovanje skrbnika djetetu

Članak 225.

(1) Hrvatski zavod za socijalni rad donosi rješenje o stavljanju djeteta pod skrbništvo i imenuje mu skrbnika.

(2) Hrvatski zavod za socijalni rad dužan je pribaviti mišljenje djeteta koje je sposobno shvatiti značenje skrbništva o osobi skrbnika, te uzeti u obzir želje djeteta o izboru osobe skrbnika, osim ako su u suprotnosti s njegovom dobrobiti.

(3) Hrvatski zavod za socijalni rad dužan je poštovati prije izraženu želju roditelja o izboru osobe skrbnika koju je roditelj sastavio u obliku javnobilježničke isprave (anticipiranu naredbu), ako su ispunjene pretpostavke za imenovanje skrbnika djetetu propisane ovim Zakonom te ako to nije u suprotnosti s dobrobiti djeteta.

(4) Dijete se rješenjem Hrvatskog zavoda za socijalni rad povjerava na svakodnevnu skrb skrbniku, drugoj osobi, udomiteljskoj obitelji, domu za djecu ili pravnoj osobi koja obavlja djelatnost socijalne skrbi, ako drukčije nije propisano ovim Zakonom.

»Pravo na izražavanje mišljenja

Članak 230.

Dijete ima pravo na prikladan način saznati važne okolnosti koje se tiču njegovih prava i interesa, dobiti savjet i izraziti svoje mišljenje te biti obaviješteno o mogućim posljedicama poštivanja njegova mišljenja kad se odlučuje o nekom njegovu pravu ili interesu. Mišljenje se uzima u obzir u skladu s njegovom dobi i zrelosti.

V. OCJENA USTAVNOG SUDA

9. Ustavna tužba podnesena je u skladu s odredbom članka 63. stavkom 1. Ustavnog zakona koji u mjerodavnom dijelu glasi:

»Članak 63.

(1) Ustavni sud će pokrenuti postupak po ustavnoj tužbi i prije no što je iscrpljen pravni put, u slučaju... kad se osporenim pojedinačnim aktom grubo vrijeđaju ustavna prava, a potpuno je razvidno da bi nepokretanjem ustavnosudskog postupka za podnositelja ustavne tužbe mogle nastati teške i nepopravljive posljedice.

(...)

9.1. Na temelju članka 63. stavka 1. Ustavnog zakona Ustavni sud nadležan je pokrenuti ustavnosudski postupak i prije iscrpljivanja dopuštenog pravnog puta u slučaju kad se osporenim pojedinačnim aktom grubo vrijeđaju ustavna prava, a potpuno je razvidno da bi nepokretanjem ustavnosudskog postupka za podnositelja ustavne tužbe mogle nastati teške i nepopravljive posljedice. Iz navedenog proizlazi kako je mogućnost korištenja tog ovlaštenja vezana uz dva kriterija, čime je Ustavnom sudu dana mogućnost procjenjivanja postojanja određenih okolnosti uslijed kojih on može pokrenuti postupak i procjenjivati svrhovitost svoje intervencije. Jedan od kriterija je objektivne naravi sadržan u sintagmi »potpune razvidnosti povrede ustavnih prava«, dok je drugi kriterij subjektivne prirode vezan uz izglednost nastupa za podnositelja teških i nepopravljivih posljedica. Objektivni kriterij se ovdje očituje u takvoj povredi ustavnih prava koja mora grubo, neposredno i intenzivno pogađati zaštićenu sferu pojedinca na način koji zahtjeva pružanje ustavnosudske zaštite bez odlaganja. S druge strane, vjerojatnost nastupanja teških posljedica mora biti toliko očita da se njezina izglednost može utvrditi i bez posebnog dokazivanja. Objektivni kriterij za podnošenje ustavne tužbe ovdje je ujedno i univerzalni kriterij, iz razloga što se ustavnosudska zaštita putem instituta ustavne tužbe pruža samo u slučaju opstojnosti povrede ustavnih prava. Navedeno stajalište Ustavni sud izrazio

je u više svojih odluka (v. primjerice odluke broj: U-IIIB-2874/2017 od 18. siječnja 2018., broj: U-IIIB-197/2018 od 8. studenoga 2018., broj: U-IIIB-698/2018 od 21. ožujka 2018., sve na www.usud.hr).

9.2. Okolnosti konkretnog slučaja su takve da je ustavna tužba podnesena prije donošenja odluke o žalbi, dakle tijekom trajanja upravnog postupka. Nadležno ministarstvo, nakon podnošenja ustavne tužbe identično je odlučilo kao i Hrvatski zavod za socijalni rad, ne osvrćući se na složene okolnosti ovog slučaja. S obzirom na to da je podnositeljica ovom sudu podnijela i požurnice 24. prosinca 2024. i 26. kolovoza 2025., te da u postupanju Upravnog suda u upravom sporu koji je uslijedio nema očekivane procesne žurnosti, Ustavni sud ocjenjuje ustavnu tužbu dopuštenom.

10. Polazeći od sadržaja odluka donesenih u postupku koji je prethodio ustavnosudskom postupku i navoda iz ustavne tužbe, Ustavni sud zasnovao je svoju ocjenu u ovoj ustavnosudskoj odluci na člancima 29. i 35. Ustava, te članku 6. stavku 1. i članku 8. Konvencije, kao i člancima 3. stavku 1. i 12. stavku 1. Konvencije o pravima djeteta, te članku 3. Europske konvencije o ostvarivanju dječjih prava (»Narodne novine – Međunarodni ugovori« broj 1/10.).

10.1. Mjerodavni dijelovi članaka 29. i 35. Ustava glase:

»Članak 29.

Svatko ima pravo da zakonom ustanovljeni... nepristrani sud pravično i u razumnom roku odluči o njegovim pravima i obvezama...

(...)«

»Članak 35.

Svakom se jamči štovanje i pravna zaštita njegova osobnog i obiteljskog života...«

10.2. Mjerodavni dijelovi članaka 6. i 8. Konvencije glase:

»Članak 6.

PRAVO NA POŠTENO SUDENJE

1. Radi utvrđivanja svojih prava i obveza građanske naravi... svatko ima pravo da zakonom ustanovljeni neovisni i nepristrani sud pravično, javno i u razumnom roku ispita njegov slučaj...«

»Članak 8.

PRAVO NA POŠTOVANJE PRIVATNOG I OBITELJSKOG ŽIVOTA

1. Svatko ima pravo na poštovanje svoga privatnog i obiteljskog života...

2. Javna vlast se neće miješati u ostvarivanje tog prava, osim u skladu sa zakonom i ako je u demokratskom društvu nužno ... radi zaštite zdravlja ... ili radi zaštite prava i sloboda drugih.«

10.3. Mjerodavni dio članaka 3. i 12. Konvencije o pravima djeteta glasi:

»Članak 3.

1. U svim akcijama koje se odnose na djecu, bilo da ih poduzimaju javne ili privatne ustanove socijalne skrbi, sudovi, državna uprava ili zakonodavna tijela, najbolji interes djeteta mora imati prednost.

(...)«

»Članak 12.

1. Države stranke će osigurati djetetu koje je sposobno oblikovati svoje osobno mišljenje, pravo na slobodno izražavanje svog mišljenja o svim pitanjima koja se na njega odnose, i uvažavati to mišljenje u skladu s dobi i zrelošću djeteta.

(...)«

10.4. Mjerodavni dio Europske konvencije o ostvarivanju dječjih prava glasi:

»Članak 3.

PRAVO BITI OBAVIJEŠTEN I IZRAŽAVATI SVOJE MIŠLJENJE U POSTUPKU

Djetetu, za koje se prema unutarnjem pravu smatra da ima dovoljnu sposobnost razumijevanja, u postupku pred sudbenim tijelom

koji ga se tiče, dodijelit će se, te će biti ovlašteno, zahtijevati sljedeća prava:

a) dobiti sve odgovarajuće informacije;

b) biti konzultirano i izraziti svoje mišljenje;

c) biti obaviješteno o mogućim posljedicama koje bi nastale u skladu s tako iznesenim mišljenjem i o mogućim posljedicama bilo koje odluke.«

11. Ustavna je obveza Ustavnog suda zaštita ustavnih prava podnositelja ustavnih tužbi u slučajevima kad su ta prava povrijeđena presudom suda ili drugim pojedinačnim aktom nadležnog tijela državne ili javne vlasti. Ustaljeno je stajalište Ustavnog suda da je zadaća u prvom redu nadležnih tijela državne i javne vlasti da tumače i primjenjuju pravo. Uloga Ustavnog suda ograničena je na ispitivanje jesu li učinci takvog tumačenja odnosno primjene prava suglasni s Ustavom i jesu li u konkretnom slučaju doveli do povrede ustavnih prava podnositelja ustavne tužbe. U postupcima pokrenutim ustavnom tužbom, Ustavni sud se u pravilu ne upušta u ispitivanje činjenica, jer njegova zadaća nije bavljenje pogreškama o činjenicama ili o pravu, osim ako i u mjeri u kojoj te pogreške mogu povrijediti ljudska prava i temeljne slobode zajamčene Ustavom. Ustavni sud u tom smislu svoje odluke zasniva na činjenicama utvrđenim u postupku koji je prethodio ustavnoj tužbi, osim ako podnositelj ustavne tužbe ne iznese ozbiljne, relevantne i dostatne razloge zbog kojih je od tog pravila potrebno odstupiti.

12. Članak 35. Ustava i njemu srodan članak 8. stavak 1. Konvencije svakome jamče štovanje njegova obiteljskog života. Temeljna svrha tog ustavnog i konvencijskog jamstva jest zaštita pojedinaca od neosnovanog miješanja države u njihovo pravo na nesmetan obiteljski život.

Ustavni sud ocjenjuje kako je predmet ovog ustavnosudskog postupka složen i osjetljiv s aspekta prava na poštovanje obiteljskog života prvopodnositeljice uz uvažavanje njezina izražena mišljenja, ali i s aspekta obveze države da u konkretnoj situaciji osigura ostvarivanje najboljih interesa djeteta.

U skladu s navedenim, Ustavni sud podsjeća da je u svojoj praksi zauzeo načelno stajalište o tome da je u svim postupcima koji se odnose na skrb o djeci odlučan najbolji interes djeteta (npr. odluke broj: U-III-2182/2014 od 17. lipnja 2014., »Narodne novine« broj 108/14.; U-III-4784/2013 od 6. ožujka 2014., »Narodne novine« broj 34/14.; i U-III-2508/2016 od 4. travnja 2017., www.usud.hr). Eventualna odstupanja od navedenog načelnog stajališta nadležni sudovi odnosno nadležna državna tijela dužni su s pažnjom obrazložiti i valjano stručno opravdati svoje eventualno drugačije stajalište.

Vezano za okolnosti konkretnog slučaja, Ustavni sud navodi da obiteljski život, između ostaloga, podrazumijeva (i) veze između bliskih srodnika, primjerice one između djeda i bake te unuka, s obzirom na to da ti srodnici mogu imati važnu ulogu u obiteljskom životu (v., primjerice, predmete Europskog suda za ljudska prava /u daljnjem tekstu: *ESLJP/ Marckx protiv Belgije*, br. 6833/74, § 45., presuda od 13. lipnja 1979., *Bronda protiv Italije*, br. 40/1997/824/1030, § 51., presuda od 9. lipnja 1998.).

Mjere koje otežavaju to uživanje, kao što je odluka o povjeravanju djeteta na svakodnevnu skrb ustanovi odnosno domu za djecu, nesporno predstavljaju miješanje u pravo na poštovanje obiteljskog života (usporedi s predmetom *ESLJP-a Bronda protiv Italije*, navedeno, § 51.).

Stoga, svako takvo miješanje u pravo na poštovanje obiteljskog života treba biti u skladu sa zakonom, težiti ostvarenju legitimnog cilja i biti nužno u demokratskom društvu (usporedi s predmetom *ESLJP-a Bronda protiv Italije*, navedeno, § 52.).

12.1. Pored navedenog, Ustavni sud smatra shodnim navesti i da se uključivanje djeteta u sustav socijalne skrbi države uvijek mora promatrati kao privremena mjera koja će biti obustavljena čim to okolnosti budu dopuštale ili će se smatrati privremenom sve do onog trenutka kad se osnovano zaključi da ne postoji alternativno rješenje koje bi bilo u najboljem interesu djeteta.

Mjerodavne odredbe Ustava u kojima su sadržane prethodno navedene obveze države glase:

»Članak 61.

Obitelj je pod osobitom zaštitom države.

(...)

Članak 62.

Država štiti materinstvo, djecu i mladež te stvara socijalne, kulturne, odgojne, materijalne i druge uvjete kojima se promiče ostvarivanje prava na dostojan život.

Članak 63.

(...)

Država osobitu skrb posvećuje maloljetnicima bez roditelja i onima za koje se ne brinu roditelji.«

13. Vraćajući se na okolnosti konkretnog predmeta, Ustavni sud prije svega primjećuje kako iz podataka koje prileže ustavnosudskom spisu proizlazi da je prije povjeravanja mlt. prvopodnositeljice na svakodnevnu skrb domu za djecu – 1. rujna 2017., ona živjela u zajedničkom obiteljskom domu s majkom (drugopodnositeljicom), bakom E. F. i djedom G. H. koji je preminuo 2019.

Konkretno, osporeno prvostupajnsko upravno rješenje kojim se mlt. prvopodnositeljici imenuje skrbnik u djelatnici Hrvatskog zavoda za socijalnu skrb i kojim se povjerava na svakodnevnu skrb domu za djecu doneseno je u upravnom postupku pokrenutom po službenoj dužnosti imenovanja skrbnika kao oblikom zaštite djeteta bez roditeljske skrbi, s obzirom na to da je majka mlt. prvopodnositeljice, C. D., u odnosu na nju u sudskom postupku lišena prava na roditeljsku skrb.

U skladu s prethodno navedenim, primjenjujući prethodno navedena načelna stajališta, Ustavni sud zaključuje da osporena rješenja nadležnih upravnih tijela predstavljaju miješanje u pravo mlt. prvopodnositeljice na poštovanje njezinog obiteljskog života.

13.1. Razmatrajući je li miješanje osnovano na zakonu i je li težilo legitimnom cilju, Ustavni sud utvrđuje da su rješenja nadležnih upravnih tijela utemeljena na člancima 218., 224. i 225. Obiteljskog zakona, a koje zakonske odredbe uređuju način ostvarivanja skrbničke zaštite konkretno mlt. djeteta. Legitiman cilj donošenja osporenih odluka načelno je zaštita djeteta bez roditeljske skrbi i zaštita najboljeg interesa mlt. djeteta.

Stoga, preostaje utvrditi je li miješanje bilo »nužno u demokratskom društvu«.

13.2. Ustavni sud napominje da kod ocjene nužnosti miješanja treba imati u vidu pravednu ravnotežu koju je potrebno postići između konkurentnih interesa pojedinca i zajednice, uključujući ostale uključene treće osobe, kao i slobodu procjene države. Pri tome su interesi djeteta od najveće važnosti i u pravilu će pretežati nad svim drugim interesima. Interes djeteta obuhvaća relativno široko polje procjene koje uključuje mišljenje djeteta i svakodnevnu revnoscnu procjenu o kratkoročnim i dugoročnim učincima koje odluke upravnih i drugih tijela mogu imati na dijete.

Dijete u skladu s člankom 12. Konvencije o pravima djeteta ima pravo izraziti svoje mišljenje o svim pitanjima koja se na njega odnose, a to će se mišljenje uvažiti u skladu s dobi i zrelošću djeteta. Pravo djeteta na izražavanje mišljenja jedno je od temeljnih principa Konvencije o pravima djeteta u skladu s kojim se tumače sva ostala

prava djece i koji čini sastavni dio prava djeteta na zaštitu njegova najboljeg interesa.

U konkretnom postupku dijete koje je izdvojeno iz obitelji u dobi od sedam godina, ustrajno izražava želju da živi sa svojom obitelji – bakom i majkom. Zbog toga, nužnost miješanja koje je zakonito i ima legitiman cilj, mora biti savjesno preispitivano na način da uvažava dob i zrelost djeteta. To uključuje procjenu sposobnosti djeteta da razumije implikacije određenog pitanja kao i sposobnosti djeteta da izrazi svoje mišljenje o pitanjima na razuman i neovisan način.

Ustavni sud analizirao je stoga jesu li nadležna upravna tijela u konkretnom slučaju, a imajući u vidu da je dijete u domskom smještaju posljednjih 8 godina, s iznimnom revnošću provela detaljnu analizu cjelokupne obiteljske situacije i svoju ulogu u sustavu podrške i pomoći obitelji, te jesu li na temelju takve analize proveli uravnoteženu i razumnu procjenu interesa svake strane, pri tome uvijek uzimajući kao najvažniji kriterij ono što je u najboljem interesu djeteta (usporedi s presudama ESLJP-a *Neulinger i Shuruk protiv Švicarske* [Vv], br. 41615/07, § 139., presuda od 6. srpnja 2010.; *Antonyuk protiv Rusije*, br. 47721/10, § 134., presuda od 1. kolovoza 2013.; i *C protiv Hrvatske*, navedeno, § 72.; vidi i odluke Ustavnog suda broj: U-III-2182/2014 od 17. lipnja 2014., »Narodne novine« broj 108/14.; broj: U-III-4784/2013 od 6. ožujka 2014., »Narodne novine« broj 34/14.).

U skladu s navedenim, Ustavni sud primjećuje da je Hrvatski zavod za socijalni rad donoseći osporeno prvostupajnsko upravno rješenje, kojim prvopodnositeljici imenuje skrbnika u djelatnici toga zavoda, izvršio uvid u dostupnu sudsku i liječničku dokumentaciju u skladu s kojom je ocijenio da baka prvopodnositeljice, iako motivirana i involvirana u skrb o mlt. prvopodnositeljici, nije u dostatnoj mjeri kritična u pogledu njezina mentalnog zdravlja što prema ocjeni navedenog zavoda predstavlja rizik za mlt. dijete. Sustav socijalne skrbi nije pri tome procjenjivao važnost koju željena obiteljska atmosfera ima za dijete i svoju ulogu u provjerama brižnosti u odnosu na mentalno zdravlje djeteta, sve to u skladu s preporukama sudskih vještaka.

Ustavni sud primjećuje kako upravna tijela u obrazloženjima osporenih rješenja nisu navela razloge zbog kojih su ocijenili da preporuka ovlaštenih sudskih vještaka izražena u nalazu i mišljenju kombiniranog psihijatrijsko – psihologijskog vještačenja provedenog za potrebe postupka u kojem je drugopodnositeljica lišena roditeljske skrbi nad mlt. prvopodnositeljicom ne bi bila odlučna pri imenovanju skrbnice ili barem daljnjeg povjeravanja mlt. djeteta na svakodnevnu skrb baki.

Naime, prema nalazu i mišljenju vještaka psihijatra prim. dr. sc. J. P. i kliničkog psihologa prof. V. Š. od 1. rujna 2021., te kontrolnom vještačenju od 29. prosinca 2023. i njihovom usmenom saslušanju od 18. ožujka 2024., na koje podnositeljice upiru i u ustavnoj tužbi, vještaci jasno preporučuju da se mlt. prvopodnositeljica bez obzira na njezine psihičke teškoće vrati u obiteljsku zajednicu s navršениh 15 godina života, jer je procijenjeno da bi tada već bila sposobna djelomično i samostalno brinuti se o sebi u vidu obavljanja osobne higijene i ispunjenja školskih obaveza. Vještaci su preporučili razdoblje prilagodbe do 6 mjeseci koje može biti i kraće ako bi nadležni Zavod za socijalnu skrb odmah uspio uspostaviti mehanizam pomoći kako bi se lakše prebrodila navedena tranzicija, imajući u vidu kontinuiranu i iznimno izraženu želju mlt. prvopodnositeljice za povratkom u obitelj.

Ustavni sud primjećuje da su vještaci u sudskom postupku ponavljali i dopunjavali svoj nalaz i mišljenje te da su bili vrlo kon-

kretni u mišljenju o postupcima koji su u najboljem interesu djeteta. Međutim, ni Hrvatski zavod za socijalni rad u rješenju od 23. listopada 2024. ni nadležno ministarstvo u rješenju kojom je odlučeno o žalbi od 27. prosinca 2024. ni na koji način nisu inkorporirali ponovljene preporuke vještaka usmjerene na reintegraciju djeteta i povratak djeteta u obitelj.

Prema ocjeni Ustavnog suda sveobuhvatni nalaz i mišljenje sudskih vještaka jasno upućuje na to da je postojala realna i stručna osnova za postupni povratak mlt. prvopodnositeljice u obiteljsku sredinu, uz odgovarajući nadzor i podršku nadležnih službi još u ožujku 2024. Osparavana rješenja, međutim, nisu provela preporuke vještaka, te imajući u vidu kontinuiranu želju djeteta i učinke odrađivanja »bez obiteljske prisnosti«, kako to Ustavnom sud navodi djetetu po postavljenom posebnom skrbniku, Ustavni sud smatra da se nanosi teška i nenadoknativa šteta zdravom psihofizičkom razvoju djeteta, dakle kao ranjivoj osobi djetetu se vrijeđaju ustavna prava.

Nadalje, Ustavni sud ističe da su nadležna upravna tijela i sudovi u postupcima u kojima odlučuju o interesima djeteta dužni određeni značaj pridati i izraženim željama mlt. djeteta ako ocijene da je dijete zrelo i pokazuje dostatan stupanj razumijevanja za okolnosti u kojima se nalazi i za situaciju s kojom se suočava. Nije sporno da je mlt. prvopodnositeljica izrazila jasnu želju da joj se za skrbnicu imenuje baka E. F. te da se vrati u obiteljsku zajednicu jer smatra kako je već do sada provedeno razdoblje u domu za djecu bilo za nju prekomjerno i svaki daljnji boravak u toj ustanovi smatra otegotnim. Takvo mišljenje mlt. prvopodnositeljica izražava kontinuirano kroz četiri godine.

Primjećuje se da su upravna tijela ocijenila kako je nekritičnost baka E. F. u odnosu na mentalno zdravlje mlt. prvopodnositeljice dostatan razlog da se mlt. djetetu imenuje skrbnik iz redova djelatnika Zavoda za socijalni rad te da se nadalje povjeri na svakodnevnu skrb domu za djecu, protivno savjetima i preporukama sudskih vještaka.

Međutim, prema ocjeni Ustavnog suda takav razlog u okolnostima konkretnog slučaja nije ni dostatan ni dovoljno obrazložen. Naime, Ustavni sud smatra da su nadležna upravna tijela u postupku imenovanja skrbnika i povjeravanja mlt. djeteta na svakodnevnu skrb bila dužna provesti analizu negativnih dugoročnih posljedica koje zbog kontinuirane odvojenosti od obitelji može trpjeti mlt. prvopodnositeljica. Pored toga, primjećuje kako upravna tijela u upravnom postupku nisu ni pokušala razmotriti mogućnost da se mlt. prvopodnositeljici omogući potpuni povratak u obiteljsku zajednicu uz podršku nadležnih tijela kako su to i preporučili sudski vještaci u prethodno navedenom mišljenju.

Zanemarivanjem nalaza vještačenja isključivo zbog toga što je ono provedeno u okviru postupka lišenja roditeljske skrbi drugopodnositeljice, upravna tijela pristupila su ocjeni dokaza pretjerano formalistički, iako je nesporno da su vještaci u tom postupku, u skladu s istražnim načelom iz članka 350. Obiteljskog zakona, sveobuhvatno procijenili ukupnu obiteljsku situaciju u kojoj se nalazila mlt. prvopodnositeljica, dakle, šire od pravnog pitanja lišenja roditeljske skrbi, te su preporučili povratak djeteta u obitelj odnosno povjeravanje djeteta na svakodnevnu skrb baki.

Pored navedenog, razvidno je da nadležna upravna tijela, osim što su pribavila mišljenje djeteta o osobi skrbnika, nisu provela stvarnu analizu izraženog mišljenja u kontekstu svih relevantnih činjenica. U tom smislu, nisu navela razloge zbog kojih mišljenje djeteta nije uvaženo.

Ustavni sud zatražio je za potrebe ovog postupka očitovanje posebnog skrbnika iz kojeg proizlazi da mlt. prvopodnositeljica ustraje u želji da živi s bakom. Prvopodnositeljica je objasnila da je »najbolja učenica u razredu« te da smatra da je »stvarno previše« što je 8 godina, od drugog razreda osnovne škole, u domskom smještaju, te

je navela da joj »u kući nije lijepo te se ne osjeća dobro«, misli da »joj se narušavaju prava«, te navodi da joj »treba obiteljska prisnost«, dakle, vrlo zrelo i razumno objašnjava svoju želju koja se savjesnom potporom i podrškom socijalnog sustava može realizirati kako su to predložili i vještaci.

Na temelju svega prethodno obrazloženog, Ustavni sud smatra da zbog uočenih nedostataka u obrazloženju osporenih odluka nadležnih upravnih tijela o odlučnim činjenicama i okolnostima predmeta, za sada ne može zaključiti da je povjeravanje mlt. djeteta na svakodnevnu skrb domu za djecu upravo mjera koja je bila razmjerna legitimnom cilju zaštite interesa djeteta. Ustavni sud ne može vidjeti da su nadležna upravna tijela poduzela sve potrebne mjere kako bi realizirala preporuke vještaka da svakodnevnu skrb o podnositeljici preuzme njezina baka – osoba koja je izrazila interes i koja potencijalno ispunjava uvjete za skrbništvo.

Dakle, Ustavni sud u konkretnom slučaju polazi od činjenice da se mlt. prvopodnositeljica već 8 godina nalazi u institucionalnom smještaju – domu za djecu (od svoje 7. godine), te da daljnji boravak u takvom smještaju može krajnje nepovoljno i dugoročno štetno utjecati na njezino psihičko zdravlje i razvoj, iako je takav smještaj predviđen kao iznimna, a ne trajna mjera. Takvu situaciju dodatno potencira i činjenica da je upravni spor protiv osporenih rješenja pokrenut još u veljači 2025., a do danas (rujan 2025.) nije održano ni jedno ročište, što je protivno stajalištu Ustavnog suda da u postupcima koji se odnose na djecu mora postojati pojačana procesna žurnost.

13.3. Zaključno, Ustavnom sudu ne preostaje drugo nego ocijeniti da nadležna upravna tijela nisu provela detaljnu evaluaciju svih relevantnih okolnosti, odnosno nisu postupala na način za koji bi se moglo reći da je u skladu s jamstvima koja štite prava iz članka 35. Ustava, odnosno članka 8. Konvencije.

13.4. U odnosu na zatraženi trošak ustavnosudskog postupka, polazeći od specifičnih okolnosti konkretnog predmeta, pozitivnih obveza države koje se javljaju u kontekstu jamčenja prava na poštovanje obiteljskog života koji nadilazi okolnosti pojedinog slučaja, kvalitete pravne argumentacije u ustavnoj tužbi za čije je podnošenje prvopodnositeljici svakako trebala pravna pomoć, Ustavni sud u ovome je predmetu ocijenio da te okolnosti opravdavaju dosuđivanje troška sastava ustavne tužbe (usporedi, primjerice, s odlukama Ustavnog suda broj: U-III-641/2021, navedeno, te broj: U-III-5808/2021 od 14. ožujka 2023., www.usud.hr). Stoga je na temelju članka 23. Ustavnog zakona odlučeno kao u točki IV. izreke odluke.

14. Slijedom navedenog, na temelju članka 73. i 76. Ustavnog zakona odlučeno je kao u točkama I., II., III. i IV. izreke ove odluke.

14.1. Objava ove odluke temelji se na članku 29. Ustavnog zakona (točka V. izreke odluke).

Obrazloženje rješenja

15. U povodu prethodno navedenog osporenog prvostupanskog rješenja, a na temelju članka 63. stavka 1. Ustavnog zakona, ustavnu tužbu podnijela je i drugopodnositeljica. Uz ustavnu tužbu podnositeljice su podnijele i prijedlog za povrat u prijašnje stanje zbog propuštanja roka za podnošenje ustavne tužbe. Navode da prvopodnositeljica nije zaprimila prvostupanjsko rješenje, zbog čega nije u mogućnosti dostaviti dokaz za pravodobnost ustavne tužbe, dok drugopodnositeljica nema podatak kada joj je prvostupanjsko rješenje dostavljeno, s obzirom na to da nije osobno zaprimila pismeno.

Ustavna tužba drugopodnositeljice nije dopuštena.

16. Članak 62. stavak 1. Ustavnog zakona propisuje:

»Članak 62.

(1) Svatko može podnijeti Ustavnom sudu ustavnu tužbu ako smatra da mu je pojedinačnim aktom tijela državne vlasti,... kojim je odlučeno o njegovim pravima i obvezama..., povrijeđeno ljudsko pravo ili temeljna sloboda zajamčena Ustavom... (u daljnjem tekstu: ustavno pravo).

(...)

17. Članak 72. Ustavnog zakona propisuje:

»Članak 72.

Ustavni sud će rješenjem odbaciti ustavnu tužbu... ako je ustavna tužba nedopuštena. Tužba je nedopuštena... ako je tužbu podnijela osoba koja nije ovlaštena za njezino podnošenje...«

18. S obzirom na to da je ustavna tužba u konkretnom slučaju podnijeta protiv rješenja kojima je odlučeno o stavljanju prvopodnositeljice pod skrbništvo, imenovanju skrbnika i povjeravanju prvopodnositeljice na svakodnevnu skrb Kući sv. F. u V., to drugopodnositeljica (majka prvopodnositeljice), kojoj je pravomoćnom sudskom odlukom oduzeta roditeljska skrb nad prvopodnositeljicom, nije ovlaštena na njezino podnošenje u smislu članaka 62. stavka 1. i 63. stavka 1. Ustavnog zakona.

Prijedlog za povrat u prijašnje stanje nije dopušten.

19. Uzimajući u obzir da su podnositeljice konkretnu ustavnu tužbu podnijele na temelju članka 63. stavka 1. Ustavnog zakona, odnosno prije iscrpljenja dopuštenog pravnog puta, Ustavni sud smatra da u tom slučaju podnositeljice za podnošenje ustavne tužbe nisu bile vezane rokom od 30 dana od dana primitka odluke iz članka 64. Ustavnog zakona.

20. Slijedom svega prethodno obrazloženog pod točkama 18. i 19. obrazloženja ovog ustavnosudskog rješenja, na temelju članka 72. Ustavnog zakona riješeno je kao u izreci.

20.1. Objava ovog rješenja temelji se na članku 29. Ustavnog zakona (točka III. izreke rješenja).

Broj: U-IIIB-5189/2024

Zagreb, 7. listopada 2025.

USTAVNI SUD REPUBLIKE HRVATSKE

Predsjednik

dr. sc. Miroslav Šeparović, v. r.

NARODNE NOVINE

SLUŽBENI LIST REPUBLIKE HRVATSKE

Glavna urednica: Zdenka Pogarčić
10000 Zagreb, Trg sv. Marka 2, telefon: (01) 4569-244

NAKLADNIK: Narodne novine d.d., 10020 Zagreb, Savski gaj XIII. 6

Predsjednik Uprave: Alen Gereš

Nakladnička djelatnost, 10020 Zagreb, Savski gaj XIII. 6

Direktor: Ostap Graljuk

Izvršna urednica: Gordana Mihelja – telefon: (01) 6652-855

TISAK I OTPREMA NOVINA: Narodne novine d.d., 10020 Zagreb, Savski gaj XIII. 13, telefon: (01) 6502-759, telefon/telefaks: (01) 6502-887.

Reklamacije za neprimljene brojeve primaju se u roku od 20 dana.

Poštarina plaćena u pošti 10000 Zagreb.

Novine izlaze jedanput tjedno i prema potrebi.

Internetsko izdanje – www.nn.hr

PRIMANJE OGLASA I PRETPLATA: Narodne novine d.d. – Nakladnička djelatnost, 10020 Zagreb, Savski gaj XIII. 6

Primanje oglasa: telefon: (01) 6652-870, telefaks: (01) 6652-871,
e-adresa: oglas@nn.hr. Cjenik objave oglasa dostupan je na www.nn.hr.

MALI OGLASNIK – oglasi za poništenje isprava: telefon: (01) 6652-888, telefaks: (01) 6652-897, e-adresa: oglasigradjana@nn.hr.

Oglasi za Mali oglasnik plaćaju se osobno u maloprodajama Narodnih novina d.d. ili uplatom na žiroračun (upute dostupne na www.nn.hr).

Pretplata i prodaja novina: telefon: (01) 6652-869, telefaks: (01) 6652-897, e-adresa: e-pretplata@nn.hr. Pretplata za 2025. godinu iznosi 340,80 EUR, bez PDV-a, za inozemne pretplatnike iz Europe 781,00 EUR, bez PDV-a, a izvan Europe 973,00 USD, bez PDV-a. Pretplatnicima koji se preplate tijekom godine ne možemo osigurati primitak svih prethodno izašlih brojeva.

O promjeni adrese pretplatnik treba poslati obavijest u roku od 8 dana.

Žiroračun kod Privredne banke Zagreb: IBAN: HR3623400091500243194/ SWIFT: HPBZHR2X. Cijena ovog broja je 6,00 EUR.

Uredništvo knjiga i časopisa Narodnih novina d.d.

ZAKON O PROVEDBI OPĆE UREDBE O ZAŠTITI PODATAKA (NN 42/18)

i

UREDBA (EU) 2016/679 EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA od 27. travnja 2016. o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka i o slobodnom kretanju takvih podataka te o stavljanju izvan snage Direktive 95/46/EZ (Opća uredba o zaštiti podataka) (Tekst značajan za EGP)

□ Pravna biblioteka – zbirke propisa □ svibanj 2018. □ 144 stranice □ meki uvez □

Cijena: 11,28 EUR

Oznaka 811-419

Vidjeti više na: **www.nn.hr**

Knjiga se može naručiti u Narodnim novinama d.d., Odjel prodaje knjiga i časopisa, Zagreb, Savski gaj XIII. 6, tel.: 01/6652-866, 6652-843, telefaks: 01/6652-828, e-pošta: **prodajaknjiga@nn.hr**, odnosno kupiti u našim prodavaonicama ili u e-trgovini Narodnih novina d.d.